

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
**Μακεδονίας
Θράκης**

Τμήμα Αδειών Διαμονής Ν. Ημαθίας
Γ. Κ. Ματσαρίδης

ν.2717/1999

(ΦΕΚ Α' 97/17-05-1999)

“Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας”

---

*Επικαιροποιημένη έκδοση με ενσωματωμένη ανά άρθρο τη σχετική νομοθεσία,
εγκυκλίους, Κ.Υ.Α., οδηγίες, κτλ.*

Κατάλογος Περιεχομένων

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	11
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ.....	11
Άρθρο: 1.....	11
ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ.....	11
Άρθρο: 2 Αντικειμενικά όρια.....	11
Άρθρο: 3 Εκταση.....	11
Άρθρο: 4 Βαθμοί.....	12
Άρθρο: 5 Δέσμευση από αποφάσεις άλλων δικαστηρίων.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ.....	12
Άρθρο: 6 Καθ' ύλην.....	12
Άρθρο: 7 Κατά τόπο.....	13
Άρθρο: 8 Διατήρηση.....	14
Άρθρο: 9 Απαγόρευση παρέκτασης.....	14
Άρθρο: 10 Κανονισμός.....	14
Άρθρο: 11 Παραπομπή υπόθεσης.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ Ή ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ.....	14
Άρθρο: 12.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ.....	15
Άρθρο: 13.....	15
ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΧΗ - ΕΞΑΙΡΕΣΗ.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ.....	15
Άρθρο: 14.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΠΟΧΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ.....	15
Άρθρο: 15 Δήλωση.....	15
Άρθρο: 16 Αρμοδιότητα - Διαδικασία.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ.....	16
Άρθρο: 17 Αίτηση.....	16
Άρθρο: 18 Αρμοδιότητα - Διαδικασία.....	16
Άρθρο: 19 Απόφαση.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	17
Άρθρο: 20 Αποχή από διαδικαστικές πράξεις.....	17
Άρθρο: 21 Αδυναμία συγκρότησης του δικαστηρίου.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ.....	17
Άρθρο: 22.....	17
ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΟΙ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΔΙΚΟΥ.....	17
Άρθρο: 23.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΚΑΝΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ.....	17
Άρθρο: 24 Φυσικά Πρόσωπα.....	17
Άρθρο: 25 Νομικά πρόσωπα - Ενώσεις προσώπων - Ομάδες περιουσίας.....	18
Άρθρο: 26 Νομιμοποίηση νομίμων αντιπροσώπων και εκπροσώπων.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ.....	18
Άρθρο: 27 Διενέργεια διαδικαστικών πράξεων.....	18
Άρθρο: 28 Νομιμοποίηση δικαστικών πληρεξουσίων.....	19
Άρθρο: 29 Δικαστικοί πληρεξούσιοι του Δημοσίου και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ.....	19

Άρθρο: 30 Δικαστικοί πληρεξούσιοι των λοιπών διαδικών.....	19
Άρθρο: 31 Λήξη της δικαστικής πληρεξουσιότητας.....	20
Άρθρο: 32 Παύση της δικαστικής πληρεξουσιότητας.....	20
ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	21
Άρθρο: 33 Μέριμνα για την πρόοδο της δίκης.....	21
Άρθρο: 34 Απουσία του διαδικού.....	21
Άρθρο: 35 Έλεγχος των διαδικαστικών προϋποθέσεων.....	21
Άρθρο: 36 Εγγραφή και προφορική διαδικασία.....	21
Άρθρο: 37 Δημοσιότητα των συνεδριάσεων.....	21
Άρθρο: 38 Μυστικότητα των διασκέψεων.....	21
Άρθρο: 40 Ισότητα των διαδικών.....	21
Άρθρο: 42 Καλόπιστη διεξαγωγή της δίκης.....	22
Άρθρο: 43 Ευπρεπής διατύπωση των δικογράφων και των υπομνημάτων.....	22
ΕΚΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΕΚΘΕΣΕΙΣ	22
Άρθρο: 44.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ	23
Άρθρο: 45 Απαραίτητα στοιχεία.....	23
Άρθρο: 46 Ελλείψεις.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ	23
Άρθρο: 47 Γενικές διατάξεις.....	23
Άρθρο: 48 Όργανα - Παραγγελία.....	24
Άρθρο: 49 Προς το Δημόσιο και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ.....	24
Άρθρο: 50 Προς ιδιώτες.....	24
Άρθρο: 51 Στην κατοικία.....	25
Άρθρο: 52 Στο χώρο εργασίας.....	25
Άρθρο: 53 Ειδικές περιπτώσεις.....	25
Άρθρο: 54 «Σε πρόσωπα γνωστής διεύθυνσης στην αλλοδαπή και σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής».....	25
Άρθρο: 55 Θυροκόλληση.....	26
Άρθρο: 56 Εκθεση.....	26
Άρθρο: 57 Συντέλεση.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΣ	27
Άρθρο: 58 Διορισμός.....	27
Άρθρο: 59 Διάρκεια εξουσίας.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ	27
Άρθρο: 60 Εναρξη - Λήξη - Υπολογισμός.....	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ	28
Άρθρο: 62.....	28
ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΝΔΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΠΡΟΣΦΥΓΗ	28
Άρθρο: 63 Προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις.....	28
Άρθρο: 64 Ενεργητική νομιμοποίηση.....	29
Άρθρο: 65 Παθητική νομιμοποίηση.....	29
Άρθρο: 66 Προθεσμία.....	29
Άρθρο: 67 Διακοπή της προθεσμίας.....	30
Άρθρο: 68 Περιεχόμενο του δικογράφου.....	30
Άρθρο: 69 Ανασταλτικό αποτέλεσμα.....	30
Άρθρο: 70 Απαράδεκτο άσκησης δεύτερης.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΑΓΩΓΗ	31
Άρθρο: 71.....	31
Άρθρο: 72 Παθητική νομιμοποίηση.....	31
Άρθρο: 73 Περιεχόμενο δικογράφου.....	31

Άρθρο: 74 Άσκηση υπό αίρεση - Επικουρικές βάσεις.....	31
Άρθρο: 75 Συνέπειες κατάθεσης και επίδοσης	31
Άρθρο: 76 Απαράδεκτο άσκησης δεύτερης	32
Άρθρο: 77 Παρεμπίπτουσα.....	32
Άρθρο: 78 Σχέση προς άλλα ένδικα βοηθήματα	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ	32
Άρθρο: 79 Σε περίπτωση προσφυγής	32
Άρθρο: 80 Σε περίπτωση αγωγής.....	33
ΟΓΔΟΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	33
Άρθρο: 81 Ένδικα μέσα.....	33
Άρθρο: 82 Αρμοδιότητα εκδίκασης.....	34
Άρθρο: 83 Προσβαλλόμενες αποφάσεις	34
Άρθρο: 84 Νομιμοποίηση διαδικών	34
Άρθρο: 85 Επανάσκηση.....	34
Άρθρο: 86 Προθεσμίες.....	34
Άρθρο: 87 Δικόγραφα	34
Άρθρο: 88 Αναστολή εκτέλεσης.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ.....	35
Άρθρο: 89 Δικαίωμα άσκησης.....	35
Άρθρο: 90 Προθεσμία.....	35
Άρθρο: 91	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΦΕΣΗ	35
Άρθρο: 92 Προσβαλλόμενες αποφάσεις	35
Άρθρο: 93 Δικαίωμα άσκησης.....	36
Άρθρο: 94 Προθεσμία.....	36
Άρθρο: 95 Λόγοι.....	36
Άρθρο: 96 Μεταβολή του αντικειμένου - Νέοι ισχυρισμοί και αποδείξεις	37
Άρθρο: 97 Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα.....	37
Άρθρο: 98 Απόφαση - Εφαρμοστέο δίκαιο - Μη χειροτέρευση θέσης εκκαλούντος	37
Άρθρο: 99 Αναστολή εκτέλεσης.....	37
Άρθρο: 100 Αντέφεση	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ	38
Άρθρο: 101 Προσβαλλόμενες αποφάσεις.....	38
Άρθρο: 102 Δικαίωμα άσκησης.....	38
Άρθρο: 103 Λόγοι.....	38
Άρθρο: 104 Προθεσμία.....	38
Άρθρο: 105 Απόφαση και ένδικα μέσα.....	38
Άρθρο: 105Α Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ	39
Άρθρο: 106 Δικαίωμα άσκησης.....	39
Άρθρο: 107 Προθεσμία.....	39
Άρθρο: 108 Απόφαση.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΑΙΤΗΣΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ 'Η ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.....	39
Άρθρο: 109 Δικαίωμα άσκησης.....	39
Άρθρο: 110 Διαδικασία	39
Άρθρο: 111 Συζήτηση και απόφαση.....	40
ΕΝΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ	40
Άρθρο: 112 Κύρια παρέμβαση	40
Άρθρο: 113 Πρόσθετη παρέμβαση	40
Άρθρο: 114 Κοινές διατάξεις.....	40
ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΟΜΟΔΙΚΙΑ.....	41

Άρθρο: 115 Δυνητική.....	41
Άρθρο: 116 Αναγκαστική.....	41
Άρθρο: 117 Προσεπίκληση των αναγκαστικώς ομοδίκων.....	42
Άρθρο: 118 Συμμετοχή στη δίκη των αναγκαστικώς ομοδίκων.....	42
Άρθρο: 119 Συνέπειες μη συμμετοχής στη δίκη των αναγκαστικώς ομοδίκων.....	42
Άρθρο: 120 Ασκηση ένδικων μέσων σε περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας.....	42
Άρθρο: 121 Κοινές διατάξεις.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΣΥΝΑΦΕΙΑ.....	43
Άρθρο: 122.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΑ.....	43
Άρθρο: 123.....	43
ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ.....	43
Άρθρο: 124.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ.....	43
Άρθρο: 125.....	43
ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ.....	44
Άρθρο: 126 Ασκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων.....	44
Άρθρο: 126Α.....	44
Άρθρο: 127 Ορισμός δικασίμου - Εγγραφή στο πινάκιο.....	45
Άρθρο: 128 Επίδοση δικογράφου και κλήσης.....	45
Άρθρο: 129 Υποχρεώσεις της Διοίκησης.....	45
Άρθρο: 130 Πρόσβαση στα στοιχεία της δικογραφίας.....	46
Άρθρο: 131 Πρόσθετοι λόγοι.....	46
ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ.....	46
Άρθρο: 132 Εκθεμα.....	46
Άρθρο: 133 Συνεδρίαση.....	47
Άρθρο: 134 Συζήτηση.....	47
Άρθρο: 135 Μη παράσταση διαδίκου - Αναβολή της συζήτησης.....	48
Άρθρο: 136 Διακοπή της παράστασης διαδίκου.....	48
Άρθρο: 137 Συνεννόηση με αλλογλώσσους, κωφαλάλους κ.τ.λ.....	48
Άρθρο: 138 Υπομνήματα.....	48
Άρθρο: 139 Αξιοποινες πράξεις.....	48
Άρθρο: 139Α.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ.....	49
Άρθρο: 140 Διακοπή.....	49
Άρθρο: 141 Επανάληψη της δίκης.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ.....	50
Άρθρο: 142 Περιπτώσεις.....	50
Άρθρο: 143 Παραίτηση.....	50
ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΔΕΙΞΗ.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	51
Άρθρο: 144 Αντικείμενο απόδειξης.....	51
Άρθρο: 145 Βάρος απόδειξης.....	51
Άρθρο: 146 Αποδεικτικά στοιχεία.....	51
Άρθρο: 147 Αποδεικτικά μέσα.....	51
Άρθρο: 148 Χρήση και εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ.....	52
Άρθρο: 149.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	52

Άρθρο: 150 Προαπόδειξη.....	52
Άρθρο: 151 Συμπληρωματική απόδειξη.....	52
Άρθρο: 152 Απόφαση για συμπληρωματική απόδειξη.....	52
Άρθρο: 153 Συζήτηση μετά τη διεξαγωγή της απόδειξης.....	53
Άρθρο: 154 Συντηρητική απόδειξη.....	53
Άρθρο: 155 Αναζήτηση στοιχείων - Εντολή επανελέγχου.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΥΤΟΨΙΑ.....	54
Άρθρο: 156 Σκοπός.....	54
Άρθρο: 157 Σύμπραξη κατά τη διενέργεια - Κυρώσεις.....	54
Άρθρο: 158 Διεξαγωγή.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ.....	54
Άρθρο: 159 Σκοπός - Απόφαση - Διορισμός πραγματογνώμονα.....	54
Άρθρο: 160 Αποκλεισμός, εξαίρεση, απαλλαγή και αντικατάσταση πραγματογνώμονα.....	55
Άρθρο: 161 Καθήκοντα πραγματογνώμονα.....	55
Άρθρο: 162 Ορκοδοσία πραγματογνώμονα.....	55
Άρθρο: 163 Διεξαγωγή.....	55
Άρθρο: 164 Εκθεση.....	55
Άρθρο: 165 Δαπάνες - Αμοιβή πραγματογνώμονα.....	56
Άρθρο: 166 Κυρώσεις σε βάρος πραγματογνώμονα.....	56
Άρθρο: 167 Τεχνικοί σύμβουλοι.....	56
Άρθρο: 168 Απλές γνωμοδοτήσεις.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΓΓΡΑΦΑ.....	56
Άρθρο: 169 Δημόσια και ιδιωτικά.....	56
Άρθρο: 170 Τύπος.....	57
Άρθρο: 171 Αποδεικτική δύναμη.....	57
Άρθρο: 172 Ξενόγλωσσα.....	57
Άρθρο: 173 Αντίγραφα.....	57
Άρθρο: 174 Επίδειξη.....	57
Άρθρο: 175 Απώλεια - Γνησιότητα.....	58
Άρθρο: 176 Προσβολή για πλαστότητα.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΟΜΟΛΟΓΙΑ.....	58
Άρθρο: 177.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ.....	58
Άρθρο: 178.....	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ': ΜΑΡΤΥΡΕΣ.....	58
Άρθρο: 179 Εξέταση ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή Απόφαση.....	58
Άρθρο: 180 Πρόταση του διαδίκου.....	59
Άρθρο: 181 Κλήση.....	59
Άρθρο: 182 Υποχρέωση μαρτυρίας - Κυρώσεις.....	59
Άρθρο: 183 Αποκλεισμός - Απαλλαγή.....	59
Άρθρο: 184 Διεξαγωγή εξέτασης.....	60
Άρθρο: 185 Κατάθεση κατά την προδικασία.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι': ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ.....	60
Άρθρο: 186.....	60
ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΠΟΦΑΣΗ.....	61
Άρθρο: 187 Οριστική και μη οριστική.....	61
Άρθρο: 188 Λήψη.....	61
Άρθρο: 189 Κατάρτιση, έκδοση και δημοσίευση - Μειοψηφία.....	61
Άρθρο: 190 Περιεχόμενο πρωτοτύπου.....	61
Άρθρο: 191 «Σύνταξη και υπογραφή του πρωτοτύπου».....	62
Άρθρο: 192 Ανυπόστατη.....	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΡΑΚΤΙΚΑ.....	62

Άρθρο: 193	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	63
Άρθρο: 194	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΕΠΙΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ	63
Άρθρο: 195	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	64
Άρθρο: 196 Ισχύς έναντι όλων	64
Άρθρο: 197 Δεδικασμένο	64
Άρθρο: 198 Υποχρέωση συμμόρφωσης	64
Άρθρο: 199 Αναγκαστική εκτέλεση	64
ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	65
Άρθρο: 200 Προϋποθέσεις	65
Άρθρο: 201 Αρμοδιότητα	65
Άρθρο: 202 Προϋποθέσεις αναστολής	65
Άρθρο: 203 Προδικασία	66
Άρθρο: 204 Κύρια διαδικασία	66
Άρθρο: 205 Απόφαση	67
Άρθρο: 205Α	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	67
Άρθρο: 206 Προϋποθέσεις	67
Άρθρο: 207 Αρμοδιότητα	68
Άρθρο: 208 «Λόγοι αναστολής - Περιπτώσεις απόρριψης»	68
Άρθρο: 209 Προδικασία - Κύρια διαδικασία - Απόφαση	68
Άρθρο: 209Α	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	69
Άρθρο: 210	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ	69
Άρθρο: 211 Προϋποθέσεις	69
Άρθρο: 212 Αρμοδιότητα	69
Άρθρο: 213 Λόγοι - Αποκλεισμός	69
Άρθρο: 214 Προδικασία - Κύρια διαδικασία - Απόδειξη	70
Άρθρο: 215 Απόφαση	70
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ	71
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ	71
ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	71
Άρθρο: 216	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΚΟΠΗ	71
Άρθρο: 217 Προσβαλλόμενες πράξεις	71
Άρθρο: 218 Αρμόδιο δικαστήριο	71
Άρθρο: 219 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	71
Άρθρο: 220 Προθεσμία	72
Άρθρο: 221 Άσκηση της ανακοπής - Περιεχόμενο του δικογράφου	72
Άρθρο: 222 Εκδίκαση	72
Άρθρο: 223 Παρέμβαση	73
Άρθρο: 224 Εξουσία του δικαστηρίου	73
Άρθρο: 225 Απόφαση	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ	73
Άρθρο: 226	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ – ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ	73
Άρθρο: 227	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	74
Άρθρο: 228	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΛΗΨΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	74
Άρθρο: 229	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	74
Άρθρο: 230	74
ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ.....	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ	74
Άρθρο: 231 Υποβολή - Περιεχόμενο του δικογράφου	74
Άρθρο: 232 Αρμόδιο δικαστήριο	75
Άρθρο: 233 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	75
Άρθρο: 234 Προϋποθέσεις λήψης του μέτρου - Περιορισμοί.....	75
Άρθρο: 235 Εκδίκαση	75
Άρθρο: 236 Εξουσία του δικαστηρίου.....	75
Άρθρο: 237 Εκτέλεση της απόφασης.....	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥ	75
Άρθρο: 238	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ	75
Άρθρο: 239	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΙΤΗΣΗ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΟ ΧΩΡΟ 'Η ΑΠΟΛΥΣΗΣ, ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ	75
Άρθρο: 240	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΛΟΙΠΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	75
Άρθρο: 241	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	76
Άρθρο: 242	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ	76
Άρθρο: 243	76
ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	76
ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	76
Άρθρο: 244	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	76
Άρθρο: 245	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΣΤΑΣΗ.....	76
Άρθρο: 246 Προσβαλλόμενες πράξεις.....	76
Άρθρο: 247 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	77
Άρθρο: 248 Προθεσμία.....	77
Άρθρο: 249 Λόγοι.....	77
Άρθρο: 250 Ασκηση.....	77
Άρθρο: 251 Περιεχόμενο του δικογράφου.....	77
Άρθρο: 252 Διαβίβαση.....	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ.....	78
Άρθρο: 253 Προδικασία	78
Άρθρο: 254 Κύρια διαδικασία	78
Άρθρο: 255 Παρέμβαση	79
Άρθρο: 256 Αντένσταση	79
Άρθρο: 257 Αποδεικτική διαδικασία	79

Άρθρο: 258 Παρεμπίπτων έλεγχος.....	80
Άρθρο: 259 Εξουσία του δικαστηρίου - Απόφαση.....	80
Άρθρο: 260 Γνωστοποίηση των αποφάσεων	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ	80
Άρθρο: 261	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ	81
Άρθρο: 262	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ	81
Άρθρο: 263	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ.....	81
Άρθρο: 264	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	81
Άρθρο: 265	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	82
Άρθρο: 266	82
ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.....	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	82
Άρθρο: 267	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	82
Άρθρο: 268	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΣΤΑΣΗ	82
Άρθρο: 269 Προσβαλλόμενες πράξεις.....	82
Άρθρο: 270 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση	83
Άρθρο: 271 Προθεσμία	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.....	83
Άρθρο: 272	83
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ.....	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ.....	83
Άρθρο: 273 Τέλη χαρτοσήμου.....	83
Άρθρο: 274 Τέλος δικαστικού ενσήμου.....	83
Άρθρο: 275 Καταλογισμός.....	84
Άρθρο: 276 Απαλλαγή από την προκαταβολή	84
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΑΡΑΒΟΛΑ.....	85
Άρθρο: 277	85
ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	86
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΔΙΚΕΣ.....	86
Άρθρο: 278	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΣΚΗΣΗ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	86
Άρθρο: 279	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ.....	87
Άρθρο: 280 Αφετηρία.....	87
Άρθρο: 281 Διάρκεια.....	87
ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	87
Άρθρο: 282 Παράταση - Αναστολή - Διακοπή.....	87

Άρθρο: 283	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ.....	87
Άρθρο: 284.....	87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ.....	87
Άρθρο: 285	87

Είδος: ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Έτος: 1999

ΦΕΚ: Α 97 19990517

Τέθηκε σε ισχύ: 17.07.1999

Ημ.Υπογραφής: 14.05.1999

Τίτλος

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας

Θέματα

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας

Σχόλια

- Ο παρών Κώδικας κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ Α' 97) και τίθεται σε ισχύ από 17.07.1999 με το δεύτερο άρθρο του ίδιου νόμου. - Σύμφωνα με τα άρθρα 3 - 5 του Ν. 2943/2001 (ΦΕΚ Α 203/12.9.2001), όλα τα δραχμικά ποσά που αναφέρονται σε οποιαδήποτε διάταξη του παρόντος κώδικα, μετατρέπονται σε ευρώ, κατά τα σχετικώς μνημονεύμενα στις διατάξεις του άρθρου 5 του ανωτέρω νόμου. ** Βλ. σχετικά με τον παρόντα κώδικα και την διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 8 (: καταβολή των ενισχύσεων) του ν. 3299/2004 (Α' 261/23.12.2004) περί κινήτρων ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και περιφερειακή σύγκλιση.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΚΤΑΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Άρθρο: 1

Κείμενο Άρθρου

Οι διατάξεις του Κώδικα αυτού διέπουν την εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Άρθρο: 2 Αντικειμενικά όρια

Σχόλια

***Σύμφωνα με τον Ν.2753/1999 (ΦΕΚ Α 249/17.11.1999), που αφορά "Απλοποιήσεις και ελαφρύνσεις στη φορολογία εισοδήματος και άλλες διατάξεις", με το άρθρο 5 παρ. 19 ορίζεται ότι: "Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρονται διατάξεις του Ν. 4125/1960 (ΦΕΚ 202 Α') εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διατάξεις του Ν. 2717/1999(Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας)και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τέτοιες αντίστοιχες διατάξεις στο νόμο αυτόν, εξακολουθούν να εφαρμόζονται τα κείμενα των διατάξεων του Ν. 4125/1960". *** Σύμφωνα με τον Ν. 2721/1999 (ΦΕΚ Α 112/3.6.1999), με το άρθρο 29 παρ. 6 ορίζεται ότι : "Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο οι διατάξεις με τις οποίες διοικητικές διαφορές υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ως διαφορές ουσίας. Αν είναι αναγκαίο για την πληρότητα της κωδικοποίησης, μπορεί να μεταβληθεί η σειρά, η αρίθμηση και η φραστική διατύπωση των άρθρων και παραγράφων"

Κείμενο Άρθρου

Η εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, εκτός εκείνων που η εκδίκασή τους έχει ανατεθεί, με ειδική διάταξη νόμου, σε άλλα διοικητικά δικαστήρια.

Άρθρο: 3 Εκταση

Κείμενο Άρθρου

Κατά την εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας, εφόσον ο νόμος που διέπει τη σχέση δεν ορίζει διαφορετικά, επιτρέπεται:

α) με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο άρθρο 5, να κριθούν

παρεμπιπτόντως ζητήματα της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων, αν από τα ζητήματα αυτά εξαρτάται η επίλυση της ένδικης διαφοράς, ή
β) να ανασταλεί η πρόοδος της δίκης, εφόσον δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος για τα συμφέροντα των διαδίκων, αν παρεμπιπτόντα ζητήματα πρόκειται να κριθούν με δύναμη δεδικασμένου σε δίκη, η οποία εκκρεμεί στο κατά δικαιοδοσία αρμόδιο δικαστήριο.

Άρθρο: 4 Βαθμοί

Κείμενο Άρθρου

1. Η δικαιοδοσία των δικαστηρίων, αν από τον Κώδικα δεν ορίζεται διαφορετικά, ασκείται σε δύο βαθμούς.
2. Εισαγωγή υπόθεσης απευθείας στο δεύτερο βαθμό δεν επιτρέπεται.

Άρθρο: 5 Δέσμευση από αποφάσεις άλλων δικαστηρίων

Κείμενο Άρθρου

1. Τα δικαστήρια δεσμεύονται από τις αποφάσεις άλλων διοικητικών δικαστηρίων, κατά το μέρος που αυτές αποτελούν δεδικασμένο, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις.
2. Τα δικαστήρια δεσμεύονται, επίσης, από τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, οι οποίες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ισχύουν, έναντι όλων, καθώς και από τις αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων ως προς την ενοχή του δράστη.
3. Ως προς τις αποφάσεις των αλλοδαπών πολιτικών δικαστηρίων, έχουν ανάλογη εφαρμογή όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 323 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως αυτό εκάστοτε ισχύει.
4. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη το δεδικασμένο και αυτεπαγγέλτως, εφόσον τούτο προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο: 6 Καθ' ύλην

Σχόλια

*** Το ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών αντιστοιχεί σε πέντε χιλιάδες ενιακόσια (5.900) ευρώ σύμφωνα με τα όσα ορίζουν τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001.

===== - Το εντός " " δεύτερο εδάφιο της περ. β της παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. ** Το πρώην δεύτερο εδάφιο (βλ. προγενέστερη μορφή του άρθρου) της παρ. 6 καταργήθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ της κατάργησης από 7.6.2008, χωρίς όμως, σύμφωνα με την παρ. 3 του ίδιου νόμου, η διάταξη αυτή να καταλαμβάνει τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του υποθέσεις. ===== Οι παρ. 2 και 3 του παρόντος τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 13 παρ. 1 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθενται σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού την 1.1.2011 Επίσης με το ίδιο άρθρο του ίδιου νόμου καταργήθηκε η παρ. 4 (παρ. 2) και στην παρ. 6 προστέθηκε το εντός "" εδάφιο με την παρ. 3. Τέλος στο άρθρο 13 του ν. 3900/2010 ορίζεται ότι 4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υποθέσεις. 5. Η διάταξη της παραγράφου 3 ισχύει για εφέσεις κατά αποφάσεων που θα δημοσιευθούν ένα έτος μετά τη δημοσίευση του παρόντος." ===== Στο τέλος της παρ. 3 του παρόντος τίθεται το εντός "" τρίτο εδάφιο με τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 47 του ν. 3943/2011 ΦΕΚ Α 66/31.3.2011. - Το δεύτερο εδάφιο της περ. δ της παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 65 παρ. 1 του ν. 3994/2011 ΦΕΚ Α 165/25.7.2011. Επίσης η παρ. 6 του ίδιου άρθρου και νόμου ορίζει : " 6. Οι προηγούμενες παράγραφοι εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος του ν. 3900/2010 υποθέσεις."

Κείμενο Άρθρου

1. Η, σε πρώτο βαθμό, εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στο τριμελές πρωτοδικείο.
«2. Κατ' εξαίρεση, η εκδίκαση:
α) των διαφορών από διοικητικές συμβάσεις ανήκει, σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, στο εφετείο, β) των φορολογικών και τελωνειακών εν γένει διαφορών, των οποίων το αντικείμενο υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ, ανήκει σε πρώτο και τελευταίο βαθμό στο εφετείο, γ) των χρηματικών διαφορών, των οποίων το αντικείμενο δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ, ανήκει στο μονομελές πρωτοδικείο, δ) των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή των άρθρων 13 και 14 του

ν. 2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α'), του άρθρου 153 του ν. 2960/2001 (ΦΕΚ 265 Α') και των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του ν. 1406/1983 (ΦΕΚ 182 Α'), η οποία προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 51 του ν. 3659/2008 (ΦΕΚ 77 Α'), ανήκει στον πρόεδρο πρωτοδικών του διοικητικού πρωτοδικείου, ο οποίος αποφαινεται ανεκκλήτως. «Οι διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 13 του ν. 2523/1997 (Α' 179), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 51 του ν. 3900/2010 (Α' 213), εφαρμόζονται για την εκδίκαση των προσφυγών αυτών.» Αν πρόκειται για φορολογική ή τελωνειακή εν γένει διαφορά, για την εφαρμογή των παραπάνω περιπτώσεων β' και γ' η αρμοδιότητα προσδιορίζεται με βάση το ποσό του κύριου φόρου, δασμού, τέλους ή προστίμου.

3. Αν η κατά τις περιπτώσεις β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου, χρηματική διαφορά έχει δημιουργηθεί από τον καταλογισμό ή την οποιασδήποτε άλλης φύσης βεβαίωση, με την ίδια πράξη, διάφορων ποσών κατά του ίδιου υποχρέου, η αρμοδιότητα καθορίζεται με βάση το μεγαλύτερο από τα ποσά αυτά. Το καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο για την πράξη με το μεγαλύτερο ποσό καθίσταται αρμόδιο και για τις υπόλοιπες συναφείς πράξεις.» «Αν στο πλαίσιο του ίδιου προσωρινού ή οριστικού φορολογικού ελέγχου έχουν καταλογιστεί για το ίδιο οικονομικό έτος ή διαχειριστική περίοδο με την ίδια ή περισσότερες πράξεις, διάφορα ποσά, κατά του ίδιου υποχρέου, ανεξαρτήτως αν αυτά αφορούν διαφορετικά φορολογικά αντικείμενα, το εφετείο, εφόσον είναι αρμόδιο για κάποια από αυτές, καθίσταται αρμόδιο και για τις υπόλοιπες, ανεξαρτήτως ποσού.»

4. Παραλείπεται ως μη ισχύουσα.

5. Το ποσό που ορίζεται στην περ. β' της παρ. 2 είναι δυνατόν να μεταβάλλεται με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

6. Η σε δεύτερο βαθμό εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στο τριμελές εφετείο.** «Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που η πρωτόδικη απόφαση εκδίδεται από το μονομελές πρωτοδικείο, η εκδίκαση της διαφοράς σε δεύτερο βαθμό ανήκει στο μονομελές εφετείο.»

Άρθρο: 7 Κατά τόπο

Σχόλια

*** Σχετικές διατάξεις είναι :α/ Αρ. 13 του ν. 1418/1984 "Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων", όπως αυτό αντικαταστάθηκε από την παρ. 3 του άρθρου 3 του ν. 2940/2001 (ΦΕΚ Α 180 / 8.6.2001) και αφορά την δικαστική επίλυση των διαφορών.β/ Αρ. 28 του ν. 3164/2003 (ΦΕΚ Α 176 /2.3.2004)"Μητρώα Μελετητών, ανάθεση και εκπόνηση μελετών και παροχή συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις" και αφορά τη δικαστική επίλυση των διαφορών που προκύπτουν μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών από την εκτέλεση των συμβάσεων. γ/ ΠΔ 404/1978 (ΦΕΚ Α 83/ 10.5.1978) "Περί καθορισμού της έδρας και της περιφέρειας των Διοικητικών Δικαστηρίων του Κράτους". ===== - Η περ. γ της παρ. 2 προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008 χωρίς όμως να καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος του υποθέσεις. - Με το άρθρο 14 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 προστέθηκε παρ. 3 και οι παρ. 3 και 4 αναριθμήθηκαν σε 4 και 5 αντίστοιχα . -Η περ. γ της παρ. 2 του παρόντος καταλαμβάνει τις εκκρεμείς στις 8.6.2008 υποθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010.

Κείμενο Άρθρου

1. Αρμόδιο στον πρώτο, ή πρώτο και τελευταίο, βαθμό είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η αρχή από πράξη, παράλειψη ή υλική ενέργεια οργάνου της οποίας δημιουργήθηκε η διαφορά. Η αρμοδιότητα αυτή διατηρείται και στις περιπτώσεις που, κατά των πράξεων ή παραλείψεων τούτων, ασκείται οποιαδήποτε διοικητική προσφυγή.

2. Κατ' εξαίρεση, αρμόδιο δικαστήριο είναι:

α) αν πρόκειται για διαφορές που αφορούν τα όρια των δήμων και κοινοτήτων, εκείνο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύουν οι διάδικοι οργανισμοί, και αν αυτοί εδρεύουν σε περιφέρειες περισσότερων δικαστηρίων, εκείνο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο πολυπληθέστερος, κατά την τελευταία απογραφή, οργανισμός, ενώ

β) αν πρόκειται για διαφορές ανάμεσα στον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) και τους ασφαλισμένους του ή πρόσωπα που δικαιούνται παροχές από αυτόν, εκείνο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει το όργανο που, κατά τις οικείες διατάξεις, είναι αρμόδιο προς παραλαβή της σχετικής αίτησης ή δήλωσης του ενδιαφερομένου για τη χορήγηση παροχής, ή στην περιφέρεια που οποιού κατοικεί αυτός σε βάρος του οποίου έγινε καταλογισμός χρηματικού ποσού.

γ) αν πρόκειται για διαφορές που αφορούν στις αποδοχές του προσωπικού εν γένει του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. και των Ν.Π.Δ.Δ., αρμόδιο είναι και το δικαστήριο του τόπου όπου υπηρετεί ο υπάλληλος».

«3. Αν πρόκειται για αγωγή προς επιδίωξη αξίωσης που ερείδεται σε πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων περισσότερων αρχών, η αρμοδιότητα καθορίζεται από την έδρα οποιασδήποτε από τις αρχές αυτές, κατ' επιλογήν του ενάγοντος.»

"4" 3. Όταν η αρχή εδρεύει στην αλλοδαπή, αρμόδια είναι τα δικαστήρια της Πρωτεύουσας.

"5" 4. Αρμόδιο στο δεύτερο βαθμό είναι το δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται εκείνο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Άρθρο: 8 Διατήρηση

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο όταν ασκείται το ένδικο βοήθημα ή μέσο διατηρεί την αρμοδιότητα του ως την περάτωση της δίκης, ακόμη και αν στο μεταξύ μεταβληθεί η αρμοδιότητά του.

Άρθρο: 9 Απαγόρευση παρέκτασης

Κείμενο Άρθρου

Δεν είναι δυνατή η παρέκταση κανενός είδους αρμοδιότητας ακόμη και αν προς τούτο συμφωνούν ή δεν αντιλέγουν οι διάδικοι.

Άρθρο: 10 Κανονισμός

Κείμενο Άρθρου

1. Αν η ίδια υπόθεση εκκρεμεί σε περισσότερα από ένα δικαστήρια χωρίς να έχει χωρήσει η συζήτησή της σε κανένα από αυτά, το αρμόδιο δικαστήριο καθορίζεται, κατά τα οριζόμενο στην επόμενη παράγραφο, είτε ύστερα από αίτηση ενός από τους διαδίκους, η οποία πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφη βεβαίωση για την εκκρεμοδικία, είτε ύστερα από σχετική αναφορά του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή, που διευθύνει οποιοδήποτε από τα δικαστήρια αυτά. Η αίτηση ή η αναφορά απευθύνεται στο κατά την επόμενη παράγραφο αρμόδιο δικαστήριο, στο οποίο κατατίθεται. Κυρωμένο αντίγραφο της αίτησης ή της αναφοράς αυτής κοινοποιείται στα δικαστήρια, όπου εκκρεμεί η υπόθεση.
2. Η αρμοδιότητα ανάμεσα σε πρωτοδικεία που υπάγονται στην περιφέρεια του ίδιου εφετείου κανονίζεται από το εφετείο, ενώ ανάμεσα σε πρωτοδικεία διαφόρων εφετειακών περιφερειών ή ανάμεσα σε πρωτοδικείο και εφετείο ή ανάμεσα σε διάφορα εφετεία, κανονίζεται από το τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της αντίστοιχης αίτησης αναίρεσης.
3. Στη σχετική συζήτηση καλούνται όλοι οι διάδικοι, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 128.
4. Μετά την υποβολή της αίτησης ή της αναφοράς και ωστόσο δημοσιευτεί η απόφαση για τον κανονισμό της αρμοδιότητας, τα κατά την παρ. 1 δικαστήρια δεν μπορούν να προβούν στη συζήτηση της υπόθεσης.
5. Αν η απόφαση με την οποία κανονίζεται η αρμοδιότητα είναι του εφετείου, αυτή δεν υπόκειται αυτοτελώς σε αναίρεση.

Άρθρο: 11 Παραπομπή υπόθεσης

Κείμενο Άρθρου

1. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι δυνατή, ούτε με αναπλήρωση δικαστών, η νόμιμη συγκρότηση του δικαστηρίου, ή αν, για σπουδαίο λόγο, καθίσταται αδύνατη η λειτουργία του, ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, ζητά, από το κατά την επόμενη παράγραφο αρμόδιο δικαστήριο, την παραπομπή της υπόθεσης σε άλλο ισόβαθμο.
2. Η παραπομπή διατάσσεται αν πρόκειται για πρωτοδικείο, με απόφαση του εφετείου στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται τούτο ενώ, αν πρόκειται για εφετείο, με απόφαση του τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της αντίστοιχης αίτησης αναίρεσης.
3. Στη σχετική συζήτηση καλούνται όλοι οι διάδικοι σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 128.
4. Αν η παραπεμπτική απόφαση είναι του εφετείου, αυτή δεν υπόκειται αυτοτελώς σε αναίρεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΛΛΕΙΨΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ Ή ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο: 12

Σχόλια

*** Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 29 του ν. 2915/2001 (ΦΕΚ Α 109/ 29.5.2001) στις περιπτώσεις της παρ. 2 του παρόντος, όπου προβλέπεται παραπομπή στο αρμόδιο δικαστήριο, εάν πριν από την έναρξη ισχύος του Ν. 2915/2001 απορρίφθηκε ένδικο βοήθημα ως απαράδεκτο λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας ή αρμοδιότητας και εν τω μεταξύ παρήλθε η προθεσμία προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο, χορηγείται εξάμηνη προθεσμία έως την 29.11.2001 για την άσκηση του ένδικου βοηθήματος στο αρμόδιο δικαστήριο. ===== - Η παρ. 4 προστέθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως τη δικαιοδοσία και την αρμοδιότητά του.
2. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι η υπόθεση υπάγεται στα πολιτικά - ποινικά δικαστήρια, απορρίπτει

το σχετικό ένδικο βοήθημα ή μέσο, ενώ, αν διαπιστώσει ότι αυτή υπάγεται στο Συμβούλιο της Επικρατείας, στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή σε άλλο τακτικό διοικητικό δικαστήριο, παραπέμπει το ένδικο βοήθημα ή μέσο στο αρμόδιο δικαστήριο. Στην περίπτωση της παραπομπής, η απόφαση είναι υποχρεωτική για το ισόβαθμο ή κατώτερο δικαστήριο.

3. Αν η απόφαση για την παραπομπή είναι του πρωτοδικείου ή του εφετείου αυτή δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικο μέσο.

«4. Απόφαση δικαστηρίου δεν προσβάλλεται με ένδικο μέσο για το λόγο ότι η υπόθεση ανήκει στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου με ελάσσονα σύνθεση.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ

Άρθρο: 13

Σχόλια

*** Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3263/2004 "Μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης των δημόσιων έργων και άλλες διατάξεις."(ΦΕΚ Α' 179/28.9.2004), για τη συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής Διαγωνισμού εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του 22 του πδ 609/1985 (ΦΕΚ Α' 223) και, συμπληρωματικά οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο, αν διαδικαστική πράξη δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στην έδρα του, μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια της:

- α) από ομοίβαθμο ή κατώτερο διοικητικό ή πολιτικό δικαστήριο, που εδρεύει στον τόπο που αυτή πρέπει να διενεργηθεί, ή
- β) από τις ελληνικές προξενικές αρχές, ή
- γ) από αλλοδαπή αρχή, ύστερα από μεσολάβηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης, εκτός αν κανόνες του διεθνούς δικαίου ορίζουν διαφορετικά. Η διενέργεια της διαδικαστικής πράξης είναι έγκυρη αν γίνει σύμφωνα με τις διατάξεις είτε του ημεδαπού είτε του αλλοδαπού δικαίου.

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΧΗ - ΕΞΑΙΡΕΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Άρθρο: 14

Σχόλια

*** Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3263/2004 "Μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης των δημόσιων έργων και άλλες διατάξεις."(ΦΕΚ Α' 179/28.9.2004), για τη συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής Διαγωνισμού εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του 22 του πδ 609/1985 (ΦΕΚ Α' 223) και, συμπληρωματικά οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Κείμενο Άρθρου

1. Ο δικαστής αποκλείεται από την άσκηση του λειτουργήματός του σε δίκη:

- α) από την έκβαση της οποίας έχει άμεσο ή έμμεσο προσωπικό συμφέρον ή
  - β) που αφορά υπόθεση στην οποία έχει αναμιχθεί με την ιδιότητα του πληρεξούσιου, αντιπροσώπου, εκπροσώπου, συμβούλου, μάρτυρα η πραγματογνώμονα, ή
  - γ) που αφορά διοικητική πράξη ή δικαστική απόφαση στην έκδοση των οποίων έχει συμπράξει.
2. Ο κατά την περ. γ' της προηγούμενης παραγράφου λόγος αποκλεισμού του δικαστή που είχε συμπράξει στην έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης δεν ισχύει κατά την εκδίκαση της ανακοπής ερημοδικίας, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας.
3. Αποκλείεται, επίσης, ο δικαστής από την άσκηση του λειτουργήματός του σε δίκη στην οποία είναι διάδικος:

- α) σύζυγος ή μνηστήρας του, ή
- β) πρόσωπο με το οποίο συνδέεται με συγγένεια αίματος ή αγχιστείας έως και τρίτου βαθμού, η
- γ) πρόσωπο με το οποίο συνδέεται με υιοθεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΠΟΧΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Άρθρο: 15 Δήλωση

Σχόλια

*** Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 3263/2004 "Μειοδοτικό σύστημα ανάθεσης των δημόσιων

έργων και άλλες διατάξεις."(ΦΕΚ Α' 179/28.9.2004), για τη συγκρότηση, σύνθεση και λειτουργία της Επιτροπής Διαγωνισμού εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του 22 του πδ 609/1985 (ΦΕΚ Α' 223) και, συμπληρωματικά οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Κείμενο Άρθρου

1. Ο δικαστής οφείλει να δηλώσει τους λόγους αποκλεισμού του, καθώς και τυχόν λόγους ευπρέπειας, οι οποίοι επιβάλλουν την αποχή του.
2. Ο δικαστής έχει υποχρέωση να προβεί στη δήλωση αποχής ακόμη και αν αντιληφθεί ή πληροφορηθεί τους λόγους κατά ή μετά τη συζήτηση, οπότε η υπόθεση ανασυζητείται. Κατά την ανασυζήτηση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 127 και 128.
3. Η δήλωση υποβάλλεται στον πρόεδρο του συμβουλίου ή στο δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο, αν πρόκειται δε για δήλωση του προσώπου τούτου, αυτή υποβάλλεται σε εκείνον που τον αναπληρώνει στη διεύθυνση του δικαστηρίου.

Άρθρο: 16 Αρμοδιότητα - Διαδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Για τη δήλωση αποφάινεται ως συμβούλιο το δικαστήριο, ή το τμήμα, στο οποίο υπηρετεί ο δικαστής, χωρίς τη συμμετοχή του.
2. Αν συμπέσει δήλωση αποχής του δικαστή και αίτηση εξαίρεσης του, προηγείται η απόφαση του δικαστηρίου ως συμβουλίου για τη δήλωση αποχής. Αν η δήλωση αποχής γίνει δεκτή, η αίτηση εξαίρεσης παύει να έχει αντικείμενο και σε περίπτωση που δεν έχει ακόμη προσδιοριστεί προς συζήτηση, τίθεται στο αρχείο με πράξη του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο, ή αν πρόκειται για δήλωση του ιδίου, με πράξη του αναπληρωτή του, ενώ, σε περίπτωση που έχει προσδιοριστεί προς συζήτηση, η σχετική δίκη κηρύσσεται καταργημένη. Αν η δήλωση αποχής δεν γίνει δεκτή προχωρεί η διαδικασία εκδίκασης της αίτησης εξαίρεσης.
3. Η απόφαση του δικαστηρίου ως συμβουλίου για τη δήλωση αποχής δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Άρθρο: 17 Αίτηση

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση του δικαστή για τον οποίο συντρέχει λόγος αποκλεισμού ή στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν συγκεκριμένοι πραγματικοί λόγοι που δικαιολογούν τη δημιουργία αμφιβολίας ως προς την αντικειμενική άσκηση των καθηκόντων του, με έγγραφη αίτηση, που υποβάλλεται στη γραμματεία του δικαστηρίου ή στο ακροατήριο ως το τέλος της συζήτησης. Αν ζητείται η εξαίρεση ολόκληρου του δικαστηρίου, η αίτηση υποβάλλεται οκτώ (8) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση
2. Οι διάδικοι, με την ίδια αίτηση, μπορούν επίσης να ζητήσουν να κριθεί και η νομιμότητα διαδικαστικών πράξεων που έχει ενεργήσει ο δικαστής του οποίου ζητείται η εξαίρεση ή που έχουν ενεργηθεί με τη σύμπραξή του πριν από την υποβολή της αίτησης.
3. Η αίτηση υποβάλλεται είτε από το διάδικο αυτοπροσώπως είτε από πληρεξούσιο με ειδική πληρεξουσιότητα, πρέπει δε να περιέχει, κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, τους λόγους της εξαίρεσης και τα στοιχεία από τα οποία αυτοί αποδεικνύονται.

Άρθρο: 18 Αρμοδιότητα - Διαδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση εκδικάζεται από τριμελή σύνθεση του δικαστηρίου, ή του τμήματος, στο οποίο ανήκει ο δικαστής, χωρίς τη συμμετοχή του.
2. Η αίτηση ανακοινώνεται στον ενδιαφερόμενο δικαστή, ο οποίος και δικαιούται να εκθέσει τις απόψεις του. Αν, όμως, αυτός υποβάλλει στη συνέχεια δήλωση αποχής εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παρ 2 του άρθρου 16.
3. Για τον ορισμό της δικάσιμου και την κλήτευση των διαδίκων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που διέπουν την κύρια δίκη.
4. Η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική για τον αιτούντα.
5. Παραίτηση από αίτηση εξαίρεσης δεν επιτρέπεται.
6. Αν η αίτηση υποβάλλεται στο ακροατήριο και παρίστανται όλοι οι διάδικοι, μπορεί, κατ' απόκλιση από τα οριζόμενα στην παράγραφο 3, να ακολουθήσει αμέσως η συζήτηση.

Άρθρο: 19 Απόφαση

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση είναι απαράδεκτη αν δεν τηρηθούν όσα ορίζονται στο άρθρο 17.
2. Αν κάποιος από τους λόγους εξαίρεσης κριθεί βάσιμος, το δικαστήριο με την απόφασή του διατάζει την αποχή του δικαστή από τα καθήκοντά του στη συγκεκριμένη δίκη και απαγγέλλει, εφόσον ζητηθεί, την ακυρότητα των πράξεων της παρ. 2 του άρθρου 17.
3. Αν κανείς από τους λόγους εξαίρεση, δεν κριθεί βάσιμος, η αίτηση απορρίπτεται. Με την απορριπτική απόφαση το δικαστήριο, αν κρίνει ότι οι λόγοι εξαίρεσης είναι προδήλως αβάσιμοι, επιβάλλει σε εκείνον που υπέβαλλε την αίτηση και τις κυρώσεις της παρ. 9 του άρθρου 42.
4. Η απορριπτική απόφαση δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικα μέσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο: 20 Αποχή από διαδικαστικές πράξεις

Κείμενο Άρθρου

1. Η κύρια υπόθεση δεν συζητείται πριν να εκδοθεί η απόφαση για τη δήλωση αποχής ή την αίτηση εξαίρεσης.
2. Από την υποβολή της δήλωσης αποχής ή από την ανακοίνωση σε αυτόν της υποβολής αίτησης εξαίρεσης, ο δικαστής οφείλει να απέχει από κάθε διαδικαστική πράξη σχετική με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Μόνη η έκδοση απόφασης από τον ίδιο ή η σύμπραξή του στην έκδοση απόφασης για την αναβολή της συζήτησης, ώστε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της αποχής ή της εξαίρεσής του, δεν συνιστά ανεπίτρεπτη ανάμιξη του στην εκδίκαση της υπόθεσης.

Άρθρο: 21 Αδυναμία συγκρότησης του δικαστηρίου

Κείμενο Άρθρου

Αν ανακύψει αδυναμία συγκρότησης του δικαστηρίου προς κρίση της δήλωσης αποχής δικαστή ή της αίτησης εξαίρεσής του, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 11.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Άρθρο: 22

Κείμενο Άρθρου

Οι διατάξεις των άρθρων 14 - 21 εφαρμόζονται αναλόγως και στους υπαλλήλους της γραμματείας οι οποίοι μετέχουν στη σύνθεση του δικαστηρίου ή στη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΔΙΚΟΥ

Άρθρο: 23

Κείμενο Άρθρου

Ικανότητα να είναι διάδικοι έχουν, εκτός από τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα, οι ενώσεις προσώπων καθώς και οι ομάδες περιουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΚΑΝΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Άρθρο: 24 Φυσικά Πρόσωπα

Κείμενο Άρθρου

1. Ικανότητα να αποφασίζει για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων έχει το φυσικό πρόσωπο το οποίο:
  - α) έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, ή
  - β) έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα, αλλά μόνο ως προς τις διαδικαστικές πράξεις που αφορούν τη ρύθμιση σχέσεων για τις οποίες θεωρείται ικανό.
2. Ο αλλοδαπός έχει δικανική ικανότητα εφόσον είναι δικαιοπρακτικώς ικανός είτε κατά το δίκαιο της ιθαγένειάς του είτε κατά το ελληνικό δίκαιο.
3. Αν το πρόσωπο δεν έχει δικανική ικανότητα, για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων αποφασίζει ο νόμιμος αντιπρόσωπος του.

4. Κατ' εξαίρεση, για να αποτραπεί τυχόν επικείμενος κίνδυνος, επιτρέπεται και σε μη ικανό πρόσωπο να αποφασίζει για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων ύστερα από άδεια του προέδρου του συμβουλίου, ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου πρόκειται να εισαχθεί ή εκκρεμεί η υπόθεση.

Άρθρο: 25 Νομικά πρόσωπα - Ενώσεις προσώπων - Ομάδες περιουσίας

Κείμενο Άρθρου

1. Το Δημόσιο εκπροσωπείται στη δίκη από τον Υπουργό Οικονομικών. Κατ' εξαίρεση, τούτο εκπροσωπείται κατά την εκδίκαση:
  - α) των φορολογικών εν γένει διαφορών, από την αρχή που εξέδωσε τη σχετική πράξη η που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοση της, ενώ
  - β) των διαφορών που αφορούν τα σήματα, από τον Υπουργό Ανάπτυξης
2. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου εκπροσωπούνται από τους νόμιμους εκπροσώπους τους, ενώ οι ενώσεις προσώπων και οι ομάδες περιουσίας από τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διαχείριση των υποθέσεων τους.
3. Η εκπροσώπηση των αλλοδαπών νομικών προσώπων, εφόσον ειδική διάταξη δεν ορίζει διαφορετικά, διέπεται από το δικαιο της έδρας τους.
4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, επιτρέπεται να ορίζονται και άλλες αρχές που θα μπορούν να εκπροσωπούν στη δίκη το Δημόσιο.

Άρθρο: 26 Νομιμοποίηση νομίμων αντιπροσώπων και εκπροσώπων

Κείμενο Άρθρου

Τα στοιχεία νομιμοποίησης των νόμιμων αντιπροσώπων και των εκπροσώπων των διαδικών υποβάλλονται στο δικαστήριο ως την πρώτη συζήτηση. Οι διατάξεις των παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 28 εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τους νόμιμους αντιπροσώπους και τους εκπροσώπους των διαδικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Άρθρο: 27 Διενέργεια διαδικαστικών πράξεων

Σχόλια

*** Το ποσό της περ. α της παρ. 2 σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001, αντιστοιχεί σε πεντακόσια ενενήντα (590) ευρώ. *** Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3144/2003 (ΦΕΚ Α 111/8.5.2003), η διάταξη της παρ. 3 του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και στο ΙΚΑ, για την εκδίκαση των κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν. 702/1977, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς υποθέσεις, ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί γι' αυτές αμετάκλητη δικαστική απόφαση. ===== - Η παρ. 4 του παρόντος προστέθηκε με το άρθρο 15 παρ. 1 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού την 1.1.2011. Σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου "2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου δεν καταλαμβάνει τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υποθέσεις.»

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι και οι εκπρόσωποί τους διενεργούν τις διαδικαστικές πράξεις και παρίστανται κατά τη συζήτηση με δικαστικούς πληρεξούσιους.
2. Κατ' εξαίρεση, οι ιδιώτες διάδικοι ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποι ή οι εκπρόσωποί τους μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις και να παρίστανται κατά τη συζήτηση χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο:
  - α) κατά την εκδίκαση χρηματικών διαφορών όταν το αντικείμενό της δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων χιλιάδων (200.000) δραχμών (πεντακόσια ενενήντα (590) ευρώ), αν πρόκειται δε για φορολογικό εν γένει διαφορά που αφορά κύριο και πρόσθετο φόρο, όταν ο κύριος φόρος δεν υπερβαίνει το ποσό αυτό,
  - β) κατά την εκδίκαση των διαφορών που αναφέρονται κατ' εφαρμογή των νομοθεσιών στις οποίες αναφέρεται η παρ. 1 του άρθρου 7 του ν. 702/1977 και
  - γ) κατά τη διαδικασία λήψης ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 200 έως και 215.
3. Κατά την εκδίκαση των φορολογικών εν γένει διαφορών, οι εκπρόσωποι του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις και χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο.

«4. Η παράγραφος 3 έχει εφαρμογή, εφόσον το αντικείμενο της φορολογικής διαφοράς που εισάγεται προς επίλυση δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ.»

Άρθρο: 28 Νομιμοποίηση δικαστικών πληρεξουσίων

Κείμενο Άρθρου

1. Για τις πράξεις της προδικασίας θεωρείται ότι υπάρχει η πληρεξουσιότητα, εφόσον είτε επακολογήσει η νομιμοποίηση δικαστικού πληρεξούσιου είτε εμφανιστεί στο ακροατήριο ο διάδικος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος ή ο εκπρόσωπος του και δηλώσει ότι εγκρίνει τη διενέργειά τους.
2. Αν, ως την πρώτη συζήτηση, δεν έχουν υποβληθεί τα στοιχεία της νομιμοποίησης ή αυτά που έχουν υποβληθεί δεν είναι πλήρη, το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου ή του εμφανιζόμενου ως δικαστικού πληρεξούσιου του, είτε αναβάλλει τη συζήτηση είτε προχωρεί σε αυτή χορηγώντας εύλογη προθεσμία για την υποβολή τους.
3. Αν κατά τη διάσκεψη, διαπιστωθεί ότι τα κατά νόμο στοιχεία της νομιμοποίησης έχουν μεν υποβληθεί όλα, είτε εξαρχής είτε ύστερα από τη χορήγηση της κατά την προηγούμενη παράγραφο προθεσμίας, πλην αυτά παρουσιάζουν ελλείψεις, ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος, με πράξη του, καλεί τον εμφανιζόμενο ως δικαστικό πληρεξούσιο να τα συμπληρώσει, μέσα σε τασσόμενη από αυτόν ανατρεπτική προθεσμία.
4. Τα στοιχεία της νομιμοποίησης που υποβάλλονται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορούν να είναι και μεταγενέστερα από την ημερομηνία της συζήτησης.
5. Αν ο δικαστικός πληρεξούσιος του διαδίκου τελικώς δεν νομιμοποιηθεί, οι διαδικαστικές πράξεις που διενεργήθηκαν από αυτόν είναι αυτοδικαίως άκυρες και το σχετικό ένδικο βοήθημα ή μέσο απορρίπτεται.
6. Αν ωστόσο υποβληθούν τα στοιχεία της νομιμοποίησης, υπάρξει κίνδυνος για τα συμφέροντα διαδίκου, ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος μπορεί, με πράξη του, να επιτρέψει τη διενέργεια των διαδικαστικών πράξεων που είναι απαραίτητες για την αποτροπή του κινδύνου.

Άρθρο: 29 Δικαστικοί πληρεξούσιοι του Δημοσίου και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ.

Σχόλια

*** Σχετικά με το Δημόσιο εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του ν. 3086/2002 αρ. 20 που αφορά τον Οργανισμό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κατάσταση των Λειτουργών και των Υπαλλήλων του. - Το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 16 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/7.12.2010 και τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού την 1.1.2011. Τέλος σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 16 του ίδιου νόμου " 2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν καταλαμβάνει τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υποθέσεις."

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διατάξεις που ισχύουν για τους δικαστικούς πληρεξουσίους του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου έχουν εφαρμογή και στις δίκες που διέπονται από τον παρόντα Κώδικα.
2. «Ειδικώς, στις φορολογικές εν γένει διαφορές με αντικείμενο που δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ, εκτός από τους δικαστικούς πληρεξουσίους της προηγούμενης παραγράφου, οι εκπρόσωποι του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μπορούν να διορίζουν ως δικαστικούς πληρεξουσίους και υπαλλήλους των υπηρεσιών τους, με πράξη, στην οποία και καθορίζεται η έκταση της εξουσίας τους». Ο διορισμός αυτός μπορεί να γίνεται είτε για ορισμένες δίκες είτε για ορισμένο χρονικό διάστημα. Η σχετική πράξη του διορισμού κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και καταχωρείται, σε ειδικό βιβλίο, κατά φορολογική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Στο ίδιο βιβλίο καταχωρείται και η πράξη με την οποία παύει η πληρεξουσιότητα αυτή.

Άρθρο: 30 Δικαστικοί πληρεξούσιοι των λοιπών διαδίκων

Κείμενο Άρθρου

1. Δικαστικοί πληρεξούσιοι των λοιπών, πλην του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, διαδίκων ορίζονται δικηγόροι, σύμφωνα με το Δικηγορικό Κώδικα. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 27, δικαστικοί πληρεξούσιοί τους μπορούν να οριστούν και ο ή η σύζυγος ή πρόσωπο που συνδέεται με αυτούς με συγγένεια αίματος ή αγχιστείας έως και του δεύτερου βαθμού ή ομόδικός τους.
2. Η, κατά την προηγούμενη παράγραφο, δικαστική πληρεξουσιότητα παρέχεται:
  - α) με προφορική δήλωση του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου του, στο ακροατήριο, η οποία και καταχωρείται στα πρακτικά, η
  - β) με συμβολαιογραφική πράξη ή με ιδιωτικό έγγραφο, οπότε όμως απαιτείται η βεβαίωση του γνήσιου

της υπογραφής του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου του, από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή Αν, στην τελευταία περίπτωση, τα πρόσωπα αυτά δεν μπορούν να υπογράψουν το ιδιωτικό έγγραφο, τούτο υπογράφεται από δύο (2) μάρτυρες, των οποίων βεβαιώνεται η γνησιότητα της υπογραφής κατά τον πιο πάνω τρόπο.

3. Η δικαστική πληρεξουσιότητα προς τους κατά την πρώτη περίοδο της παρ. 1 δικαστικούς πληρεξουσίου θεωρείται ότι έχει παρασχεθεί με μόνη τη συνυπογραφή, από το διάδικο ή το νόμιμο αντιπρόσωπο ή τον εκπρόσωπό του, κατά περίπτωση του δικογράφου του ένδικου βοηθήματος ή μέσου. Στην περίπτωση αυτή η συνυπογραφή του δικηγόρου θεωρείται ως βεβαίωση της γνησιότητας της υπογραφής των πιο πάνω προσώπων. Η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις που, σύμφωνα με την παρ. 6, απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα.

4. Αν η πράξη με την οποία παρέχεται η πληρεξουσιότητα έχει καταρτιστεί από αλλοδαπή αρχή, διέπεται από το δίκαιο του τόπου της κατάρτισής της.

5. Η χρονική διάρκεια και η έκταση της εξουσίας του δικαστικού πληρεξουσίου προσδιορίζεται με το πληρεξούσιο έγγραφο. Το γενικό πληρεξούσιο, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, παρέχει την εξουσία για τη διενέργεια διαδικαστικών πράξεων, την άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων, καθώς και το διορισμό άλλων δικαστικών πληρεξουσίων.

6. Κατ' εξαίρεση, απαιτείται ειδική δικαστική πληρεξουσιότητα:

α) για το δικαστικό συμβιβασμό,

β) για την παραίτηση από ένδικο βοήθημα ή μέσο που έχει ασκηθεί,

γ) για την προσβολή εγγράφου ως πλαστού,

δ) όπου αλλού προβλέπεται τούτο ρητώς από ειδικές διατάξεις.

7. Ο δικαστικός πληρεξούσιος, αν η κατοικία του ή ο χώρος της εργασίας, του βρίσκεται στην έδρα του δικαστηρίου, είναι και αντίκλητος του διαδίκου.

Άρθρο: 31 Λήξη της δικαστικής πληρεξουσιότητας

Κείμενο Άρθρου

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο γενικό πληρεξούσιο, η δικαστική πληρεξουσιότητα λήγει με την πάροδο πενταετίας από τη χρονολογία κατάρτισης του σχετικού εγγράφου. Αν όμως η δίκη έχει αρχίσει πριν από τη λήξη της πενταετίας ή της προθεσμίας που τυχόν έχει οριστεί, η πληρεξουσιότητα ισχύει έως και την επίδοση της οριστικής απόφασης.

Άρθρο: 32 Παύση της δικαστικής πληρεξουσιότητας

Κείμενο Άρθρου

1. Η δικαστική πληρεξουσιότητα παύει:

α) με την κατάργηση της δίκης ή την περάτωση της διαδικαστικής πράξης, για την οποία αυτή είχε δοθεί, ή

β) με το θάνατο του πληρεξουσίου ή την απώλεια της ικανότητάς του να ενεργεί ως πληρεξούσιος, ή

γ) με την ανάκληση της πληρεξουσιότητας ή την παραίτηση του πληρεξουσίου από αυτήν, ή

δ) με την παραίτηση, την παύση ή την έκπτωση του πληρεξουσίου δικηγόρου από το δικηγορικό λειτούργημα.

2. Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, καθώς και η παραίτηση του δικαστικού πληρεξουσίου από αυτήν, γίνονται είτε με προφορική δήλωση στο ακροατήριο, που καταχωρείται στα πρακτικά και ισχύει έναντι όλων, είτε με έγγραφη δήλωση, η οποία κοινοποιείται, με δικαστικό επιμελητή, στον πληρεξούσιο ή στον εντολέα, κατά περίπτωση, καθώς και σε όλους τους διαδίκους, και στη συνέχεια κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου μαζί με τα αποδεικτικά των κοινοποιήσεων, από τότε δε και ισχύει έναντι όλων.

3. Ο δικαστικός πληρεξούσιος οφείλει, και μετά την κατά την προηγούμενη παράγραφο παραίτησή του, εφόσον δεν διορίστηκε άλλος, να προβαίνει, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριάντα (30) ημερών, στη διενέργεια των διαδικαστικών πράξεων που είναι απαραίτητες προς αποτροπή επικείμενου κινδύνου για τα συμφέροντα του εντολέα του.

4. Η πληρεξουσιότητα δεν παύει με το θάνατο ή τη μεταβολή της προσωπικής κατάστασης εκείνου που την έδωσε ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, αλλά εξακολουθεί και παύει μόνον όταν διακοπεί η δίκη για έναν από τους λόγους αυτούς.

ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άρθρο: 33 Μέριμνα για την πρόοδο της δίκης

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο μεριμνά για την πρόοδο της δίκης.

Προς το σκοπό αυτόν διατάζει τη διενέργεια οποιασδήποτε απαραίτητης διαδικαστικής πράξης και λαμβάνει όλα τα κατά την κρίση του πρόσφορα μέτρα για τη διακρίβωση της αλήθειας και την ταχύτερη έκδοση της απόφασης.

Άρθρο: 34 Απουσία του διαδίκου

Κείμενο Άρθρου

Η απουσία διαδίκου που έχει κλητευτεί νομίμως δεν παρακωλύει την πρόοδο της διαδικασίας, ούτε δημιουργεί τεκμήριο ομολογίας.

Άρθρο: 35 Ελεγχος των διαδικαστικών προϋποθέσεων

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο ελέγχει και αυτεπαγγέλτως τη συνδρομή των διαδικαστικών προϋποθέσεων.

Άρθρο: 36 Εγγραφή και προφορική διαδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Η προδικασία και η εκτός ακροατηρίου διαδικασία διεξάγονται εγγράφως, εκτός από τις περιπτώσεις που ο Κώδικας ορίζει διαφορετικά.

2. Η διαδικασία στο ακροατήριο διεξάγεται προφορικά και στηρίζεται στην προβλεπόμενη από τις κείμενες διατάξεις προδικασία.

Άρθρο: 37 Δημοσιότητα των συνεδριάσεων

Κείμενο Άρθρου

1. Οι συνεδριάσεις του δικαστηρίου είναι δημόσιες.

Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει το αντίθετο, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 93 του Συντάγματος.

2. Η προδικασία και η εκτός ακροατηρίου διαδικασία δεν διεξάγονται δημοσίως.

Άρθρο: 38 Μυστικότητα των διασκέψεων

Κείμενο Άρθρου

Η διάσκεψη για την έκδοση απόφασης είναι μυστική και το αποτέλεσμα της είναι απόρρητο ως τη δημοσίευση της απόφασης.

Άρθρο: 39 Αιτιολογία - Δημοσίευση των αποφάσεων

Κείμενο Άρθρου

1. Η δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικώς και εμπειριστατωμένως αιτιολογημένη και να απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση.

2. Η γνώμη και τα ονόματα των τυχόν μειοψηφούντων μελών καταχωρούνται στην απόφαση.

Άρθρο: 40 Ισότητα των διαδίκων

Κείμενο Άρθρου

Οι διάδικοι είναι ίσοι ενώπιον των δικαστηρίων και έχουν τα ίδια δικονομικά δικαιώματα και τις ίδιες δικονομικές υποχρεώσεις.

Άρθρο: 41 Δικαίωμα παράστασης και ακρόασης

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο οφείλει να καλεί τους διαδίκους, ώστε αυτοί να παρίστανται και να ακούγονται κατά τη διενέργεια των διαδικαστικών πράξεων.

Άρθρο: 42 Καλόπιστη διεξαγωγή της δίκης

Σχόλια

** Το ποσόν που αναφέρεται στη φράση του εδ. α της παρ. 2 αντιστοιχεί σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001 στα χίλια πεντακόσια (1.500)ευρώ. - Η παρ. 4 του παρόντος προστέθηκε με το άρθρο 17 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού την 1.1.2011.

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι, οι εκπρόσωποι και οι δικαστικοί πληρεξούσιοι οφείλουν να ενεργούν σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πίστης και των χρηστών ηθών, να τηρούν το καθήκον της αλήθειας και να αποφεύγουν ενέργειες που προδήλως παρελκύουν τη δίκη.

2. Αν ο ιδιώτης διάδικος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος ή ο εκπρόσωπος ή ο δικαστικός πληρεξούσιός του υποπέσει σε παράβαση των κανόνων της προηγούμενης παραγράφου, το δικαστήριο, με την οριστική του απόφαση, επιβάλλει σε αυτόν χρηματική ποινή έως πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών ******(χίλια πεντακόσια (1.500)ευρώ). Προς τούτο, αν, κατά τη συζήτηση ή τη διάσκεψη της υπόθεσης, διαπιστωθεί ότι συντρέχει ενδεχομένως περίπτωση επιβολής της κατά την προηγούμενη περίοδο ποινής, ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος, με πράξη του, καλεί το συγκεκριμένο πρόσωπο να εκθέσει εγγράφως τις απόψεις του μέσα σε τασσόμενη από αυτόν ανατρεπτική προθεσμία.

3. Αν από τη διεξαγωγή της δίκης προκύψει ότι συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης, διοικητικού οργάνου, επειδή αυτό, εν γνώσει του, έχει εκδηλώσει πράξη ή έχει προβεί σε υλική ενέργεια, προδήλως παράνομη, ή, εν γνώσει του, κατά πρόδηλη παράβαση του νόμου, έχει παραλείψει οφειλόμενη ενέργεια, το δικαστήριο, με ειδική απόφασή του που εκδίδει ως συμβούλιο, παραπέμπει το ζήτημα στη Διοίκηση. Στην περίπτωση αυτή, η έγερση πειθαρχικής αγωγής ενώπιον του αρμόδιου πειθαρχικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική και το αποτέλεσμα της πειθαρχικής δίκης ανακοινώνεται στο δικαστήριο. Το ίδιο ισχύει αν συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης των εκπροσώπων του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου για παράβαση των κανόνων της παραγράφου 1.

«4. Αν από την έρευνα του φακέλου της υπόθεσης προκύψουν υπόνοιες για παράνομη ενέργεια ή παράλειψη διοικητικού οργάνου, η οποία μπορεί να επισύρει κατά νόμο τον προσωπικό καταλογισμό του ή διαπιστωθούν πλημμέλειες ή κενά της διοικητικής διαδικασίας αποστέλλεται, με πρωτοβουλία του εισηγητή δικαστή, αντίγραφο της δικαστικής απόφασης, από την οποία προκύπτει η σχετική ενέργεια, παράλειψη ή πλημμέλεια, με ειδική επισήμανση αυτής στο οικείο διαβιβαστικό έγγραφο, στον Γενικό Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, προκειμένου ο τελευταίος, ύστερα από σχετική έρευνα, να ενημερώσει το αρμόδιο για την υποβολή της αίτησης καταλογισμού όργανο και να προβεί σε κάθε άλλη απαιτούμενη ενέργεια της αρμοδιότητάς του.»

Άρθρο: 43 Ευπρεπής διατύπωση των δικογράφων και των υπομνημάτων.

Κείμενο Άρθρου

1. Τα δικόγραφα και τα υπομνήματα πρέπει να είναι διατυπωμένα ευπρεπώς.

2. Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, μπορεί, με την απόφασή του, να διατάξει τη διαγραφή ανάρμοστων φράσεων από δικόγραφο ή υπόμνημα.

ΕΚΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Άρθρο: 44

Κείμενο Άρθρου

1. Για κάθε πράξη της διαδικασίας, που διενεργεί δικαστής, δικαστικός υπάλληλος ή άλλο αρμόδιο όργανο, μόνος ή κατά σύμπραξη, συντάσσεται έκθεση, εφόσον ο Κώδικας δεν ορίζει διαφορετικά.

2. Η έκθεση συντάσσεται αμέσως μετά τη διενέργεια της πράξης. Κατά τη σύμπραξή της πρέπει να παρευρίσκονται όλοι όσοι συνέπραξαν ή παραστάθηκαν κατά τη διενέργεια της πράξης.

3. Με την επιφύλαξη όσων ορίζουν ειδικότερες διατάξεις, η έκθεση πρέπει να μνημονεύει:

α) τον τόπο και το χρόνο που διενεργήθηκε η πράξη και

β) το ονοματεπώνυμο και την ιδιότητα του οργάνου που διενέργησε την πράξη, εκείνων που συνέπραξαν ή παραστάθηκαν κατά τη διενέργειά της, καθώς και εκείνου που συνέταξε την έκθεση.

4. Αν ο τόπος ή ο χρόνος σύνταξης της έκθεσης διαφέρει από εκείνον της διενέργειας της πράξης, γίνεται γι' αυτό σχετική μνεία στην έκθεση.

5. Η έκθεση, αφού αναγνωστεί, υπογράφεται από αυτόν που τη συνέταξε, καθώς και από τα πρόσωπα που διενέγγησαν τη διαδικαστική πράξη ή που συνέπραξαν ή παραστάθηκαν κατά τη διενέργειά της. Η τυχόν άρνηση ή αδυναμία υπογραφής μνημονεύεται ρητώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

Άρθρο: 45 Απαραίτητα στοιχεία

Σχόλια

- Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3144/2003 (Α' 111/8.5.2003), η διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 5 του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και στο ΙΚΑ, για την εκδίκαση των κοινωνικοασφαλιστικών διαφορών της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Ν. 702/1977, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς υποθέσεις, ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί γι' αυτές αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικόγραφο, εκτός από τα στοιχεία που απαιτούν ειδικότερες διατάξεις, πρέπει να προσδιορίζει σαφώς το είδος και το αντικείμενο του και να αναφέρει:
  - α) το δικαστήριο στο οποίο απευθύνεται,
  - β) τον τόπο και το χρόνο της σύνταξής του και
  - γ) αν υποβάλλεται μεν από φυσικό πρόσωπο, το όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο και την ακριβή διεύθυνση της κατοικίας και του χώρου εργασίας του ίδιου, του νόμιμου αντιπροσώπου του και, αν υπάρχουν, του δικαστικού πληρεξουσίου και του αντικλήτου του, αν υποβάλλεται δε από νομικό πρόσωπο, ένωση προσώπων ή ομάδα περιουσίας, την επωνυμία και την έδρα τους, καθώς και το όνομα, επώνυμο, πατρώνυμο και την ακριβή διεύθυνση της κατοικίας και του χώρου εργασίας του εκπροσώπου τους και, αν υπάρχουν, του δικαστικού πληρεξουσίου και του αντικλήτου τους, ενώ, αν υποβάλλεται από το Δημόσιο, τον τίτλο της δημόσιας υπηρεσίας και το όργανο που το εκπροσωπεί.
2. Οι διευθύνσεις των κατά την προηγούμενη παράγραφο προσώπων πρέπει να γνωστοποιούνται στο δικαστήριο με το πρώτο δικόγραφο που απευθύνεται σε αυτό. Αν η γνωστοποίηση γίνεται, το πρώτο, με άλλο δικόγραφο, υπόμνημα ή έγγραφο, αυτό πρέπει να κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο και να επιδίδεται, από τα ίδια αυτά πρόσωπα, στους λοιπούς διαδίκους.
3. Κάθε μεταβολή στη διεύθυνση ή στην ιδιότητα των κατά τις προηγούμενες παραγράφους προσώπων, η οποία επήλθε κατά το χρονικό διάστημα από την άσκηση του ένδικου βοηθήματος έως και τη λήξη της τελικής εκκρεμοδικίας στο δεύτερο βαθμό, πρέπει να γνωστοποιείται κατά τη διαδικασία της διάταξης της δεύτερης περιόδου της παρ. 2, η οποία και εφαρμόζεται αναλόγως. Αλλιώς, οι επιδόσεις γίνονται εγκύρως στη διεύθυνση που έχει δηλωθεί ή ωσάν να μην είχε επέλθει η μεταβολή, κατά περίπτωση.
4. Αν δεν δηλωθεί καμία διεύθυνση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2, η επίδοση γίνεται με παράδοση του επιδοτέου εγγράφου στο γραμματέα του οικείου δικαστηρίου.
5. Τα δικόγραφα και τα υπομνήματα υπογράφονται από τους δικαστικούς πληρεξουσίους των διαδίκων. Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 27, τα δικόγραφα και τα υπομνήματα μπορούν να υπογράφονται, κατά περίπτωση, από τους ίδιους τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους ή τους εκπροσώπους τους.

Άρθρο: 46 Ελλείψεις

Κείμενο Άρθρου

Δικόγραφο που δεν περιέχει τα προβλεπόμενα από τις παρ. 1 και 5 του προηγούμενου άρθρου στοιχεία, είναι άκυρο, εκτός αν αυτά προκύπτουν από την εκτίμηση του όλου περιεχομένου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

Άρθρο: 47 Γενικές διατάξεις

Κείμενο Άρθρου

1. Με την επιφύλαξη των οριζομένων στην παρ. 3, η επίδοση επιτρέπεται οπουδήποτε και οποτεδήποτε βρεθεί το πρόσωπο προς το οποίο αυτή μπορεί να γίνει. Αν η επίδοση διενεργηθεί σε τόπο ή χρόνο άλλο από εκείνον που προβλέπεται για κάθε περίπτωση, είναι άκυρη μόνο αν δεν συναινεί το πρόσωπο προς το οποίο αυτή γίνεται. Το ίδιο ισχύει και όταν η επίδοση διενεργείται σε ημέρα αργίας ή κατά τη διάρκεια της νύκτας, η οποία και θεωρείται ότι διαρκεί από τις επτά (7) το βράδυ ως τις επτά (7) το πρωί. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, η συναίνεση πρέπει να μνημονεύεται στην έκθεση.
2. Άρνηση παραλαβής του επιδοτέου εγγράφου δεν επιτρέπεται σε κανέναν, όταν η επίδοση γίνεται στο κατάστημα της αρχής που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη ή που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοσή της ή στο κατάστημα του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η εκδίκαση της σχετικής υπόθεσης. Σε περίπτωση άρνησης παραλαβής, το όργανο της επίδοσης βεβαιώνει την άρνηση στην έκθεση, την οποία,

μαζί με το επιδοτέο έγγραφο, διαβιβάζει στη γραμματεία του οικείου δικαστηρίου.

3. Επίδοση σε χώρους λατρείας κατά τις ώρες των ιεροτελεστιών, των θρησκευτικών τελετών ή των προσευχών, καθώς και σε αίθουσα δικαστηρίου όταν συνεδριάζει, είναι άκυρη ακόμη και αν υπάρχει συναίνεση του προσώπου προς το οποίο αυτή διενεργείται.

4. Δικόγραφο που αφορά περισσότερους διαδίκους, επιδίδεται χωριστά στον καθέναν, εκτός αν η επίδοση γίνεται σε κοινό αντίκλητο ή κοινό δικαστικό πληρεξούσιο, οπότε αρκεί η επίδοση ενός μόνο αντιγράφου. Σε κοινό νόμιμο αντιπρόσωπο περισσότερων ανικάνων διαδίκων αρκεί η επίδοση ενός μόνο αντιγράφου.

5. Σε περίπτωση περισσότερων νόμιμων αντιπροσώπων, εκπροσώπων, δικαστικών πληρεξούσιων ή αντικλήτων διαδίκου, αρκεί η επίδοση προς έναν από αυτούς, ακόμη και όταν, από το νόμο, το καταστατικό ή την πράξη διορισμού τους, προβλέπεται ότι αυτοί ενεργούν από κοινού.

Άρθρο: 48 Όργανα - Παραγγελία

Σχόλια

*** Σύμφωνα με τις περ. β και γ της παρ. 2 του άρθρου 16 του νόμου 3202/2003 (Α' 284/11.12.2003) περί εκλογικών δαπανών εν γένει, σχετικά με τις εκλογικές παραβάσεις, στην περίπτωση κατά την οποία η - κατά το άρθρο 14 του ίδιου νόμου (βλ. οικείο άρθρο)- επιτοπή διαπιστώσει π α ρ α β ά σ ε ι ς που επισύρουν τις κυρώσεις των άρθρων 17 και 18 του ανωτέρω νόμου (βλ. τα σχετικά άρθρα), διαβιβάζει τις σχετικές εκθέσεις, που κ ο ι ν ο π ο ι ο ύ ν τ α ι στους εκπροσώπους των συνδυασμών ή στους υποψηφίους, σύμφωνα με την παρ. 2 του παρόντος άρθρου, στον Γενικό γραμματέα Περιφέρειας για την έκδοση απόφασης επιβολής των αντιστοίχων προστίμων. ===== - Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Οι επιδόσεις από μέρους των ιδιωτών διαδίκων γίνονται με δικαστικό επιμελητή.

2. Οι επιδόσεις από μέρους του Δημοσίου και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου γίνονται είτε με δικαστικό επιμελητή είτε με υπάλληλο των υπηρεσιών τους. Όργανα της αστυνομίας ή της αγροφυλακής ή υπάλληλοι των δήμων ή κοινοτήτων μπορούν, μέσα στα όρια των εδαφικών τους περιφερειών, να διενεργούν τις επιδόσεις αυτές. *** (βλ. σχόλια)

«3. Οι επιδόσεις από μέρους του δικαστηρίου γίνονται με δικαστικούς υπαλλήλους ή επιμελητές των δικαστηρίων ή με οποιοδήποτε από τα όργανα ή τους υπαλλήλους που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο ή με υπάλληλο Ν.Π.Δ.Δ.. Στις περιπτώσεις που προβλέπεται επίδοση από μέρους του ιδιώτη διαδίκου, η επίδοση μπορεί να γίνει και με φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου, εκτός από τις επιδόσεις των δικογράφων των προσθέτων λόγων και της παρέμβασης.»

4. Οι επιδόσεις γίνονται ύστερα από έγγραφη παραγγελία του διαδίκου, του νόμιμου αντιπροσώπου, του εκπροσώπου ή του δικαστικού πληρεξούσιου του. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 4 του άρθρου 24 και της παρ. 6 του άρθρου 28, εφαρμόζονται, και στην περίπτωση αυτή, αναλόγως οι διατάξεις αυτές.

5. Την παραγγελία για τις επιδόσεις που γίνονται από μέρους του δικαστηρίου δίνει εγγράφως ο γραμματέας του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος.

Άρθρο: 49 Προς το Δημόσιο και τα άλλα Ν.Π.Δ.Δ.

Κείμενο Άρθρου

1. Οι επιδόσεις δικογράφων προς το Δημόσιο γίνονται στον Υπουργό Οικονομικών. Τα δικόγραφα αυτά παραδίδονται: αν απευθύνονται ενώπιον δικαστηρίων της Αθήνας ή του Πειραιά, στην Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ενώ αν απευθύνονται ενώπιον άλλων δικαστηρίων της Χώρας, είτε στην Κεντρική Υπηρεσία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους είτε στο κατά τόπο αρμόδιο Γραφείο Νομικού Συμβούλου ή Δικαστικό Γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

2. Κατ' εξαίρεση, στις φορολογικές εν γένει διαφορές οι επιδόσεις προς το Δημόσιο γίνονται προς την αρχή που εξέδωσε τη σχετική πράξη ή που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοσή της.

3. Οι επιδόσεις προς τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου γίνονται στους νόμιμους εκπροσώπους τους ή σε υπαλλήλους που έχουν εξουσιοδοτηθεί από αυτούς ή στους δικαστικούς τους πληρεξούσιους.

4. Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους επιδόσεις γίνονται στο κατάστημα που εδρεύουν οι οικείες υπηρεσίες και κατά τις εργάσιμες ημέρες και ώρες.

Άρθρο: 50 Προς ιδιώτες

Κείμενο Άρθρου

1. Οι επιδόσεις προς τους ιδιώτες διενεργούνται στην κατοικία ή στο χώρο της εργασίας, κατά περίπτωση, προσωπικώς στους ίδιους ή στους νόμιμους αντιπροσώπους ή στους εκπροσώπους ή στους δικαστικούς πληρεξούσιους ή στους αντικλήτους τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις ειδικότερες

αντίστοιχες διατάξεις.

2. Για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα, νοείται, ως κατοικία, η οικία, το διαμέρισμα και γενικώς ο στεγασμένος χώρος που προορίζεται για διήμευση και διανυκτέρευση, ενώ, ως χώρος εργασίας, ο χώρος άσκησης της επαγγελματικής δραστηριότητας. Η τυχόν προσωρινή μη χρησιμοποίηση των χώρων αυτών για το σκοπό που προορίζονται δεν ασκεί επιρροή.

Άρθρο: 51 Στην κατοικία

Κείμενο Άρθρου

1. Αν τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 50 απουσιάζουν από την κατοικία τους, το έγγραφο παραδίδεται στο σύζυγο ή σε οποιονδήποτε από τους συγγενείς ή σε μέλος του προσωπικού, εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνοικούν μαζί τους και, σε περίπτωση μη ανεύρεσης κανενός από τα παραπάνω πρόσωπα, σε οποιονδήποτε από τους λοιπούς συνοίκους.

2. Σύνοικοι θεωρούνται και οι θυρωροί των πολυκατοικιών, καθώς και οι διευθυντές ξενοδοχείων ή οικοτροφείων. Οι ένοικοι άλλων διαμερισμάτων δεν θεωρούνται σύνοικοι.

3. Η επίδοση στα πρόσωπα που προβλέπουν οι προηγούμενες παράγραφοι επιτρέπεται εφόσον, κατά την κρίση του οργάνου που ενεργεί την επίδοση, αυτά έχουν συνείδηση των πράξεών τους.

Άρθρο: 52 Στο χώρο εργασίας

Κείμενο Άρθρου

1. Αν τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 50 απουσιάζουν από το κατάστημα, το γραφείο ή το εργαστήριο όπου εργάζονται, το έγγραφο παραδίδεται σε συνεταίρο ή συνεργάτη ή υπάλληλο, που εργάζεται στον ίδιο χώρο. Αν τα πρόσωπα αυτά είναι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, το έγγραφο παραδίδεται στο διευθυντή της υπηρεσίας ή στον προϊστάμενο του τμήματος στο οποίο αυτά εργάζονται.

2. Η διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 51 εφαρμόζεται και στις επιδόσεις του άρθρου αυτού.

Άρθρο: 53 Ειδικές περιπτώσεις

Κείμενο Άρθρου

1. Ειδικώς, η επίδοση σε ιδιώτες:

α) αν αυτοί νοσηλεύονται σε νοσοκομείο ή κρατούνται σε φυλακή, γίνεται με παράδοση του επιδοτού εγγράφου στο διευθυντή του νοσοκομείου ή της φυλακής εφόσον, σύμφωνα με βεβαίωση του νοσοκομείου ή της φυλακής, η οποία και μνημονεύεται στην έκθεση επίδοσης, η επικοινωνία μαζί τους δεν είναι δυνατή,

β) αν πρόκειται για αξιωματικούς, υπαξιωματικούς, οπλίτες ή όργανα των ενόπλων δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας ή του λιμενικού ή πυροσβεστικού σώματος, γίνεται με παράδοση του επιδοτού εγγράφου στο διοικητή της μονάδας ή στον προϊστάμενο της υπηρεσίας τους εφόσον, σύμφωνα με βεβαίωση της υπηρεσίας, η οποία και μνημονεύεται στην έκθεση επίδοσης, η επίδοση στους ίδιους δεν είναι δυνατή, ενώ

γ) αν πρόκειται για πρόσωπα που ανήκουν στην υπηρεσία φάρων, φανών, σηματοφόρων ή υπηρετούν σε εμπορικό πλοίο που βρίσκεται σε ελληνικό λιμένα, γίνεται με παράδοση του επιδοτού εγγράφου στον κατά τόπο αρμόδιο λιμενάρχη, εφόσον, σύμφωνα με βεβαίωση του λιμεναρχείου, η οποία και μνημονεύεται στην έκθεση επίδοσης, η επίδοση στους ίδιους δεν είναι δυνατή.

2. Οι διατάξεις των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται αν τα πρόσωπα τα οποία αφορά η επίδοση τελούν σε άδεια, διαθεσιμότητα ή αργία.

3. Τα πρόσωπα στα οποία παραδίδεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, το έγγραφο οφείλουν να το παραδώσουν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση σε αυτόν που αφορά η επίδοση, με έγγραφη απόδειξη, την οποία και υποχρεούνται να διαβιβάσουν στη γραμματεία του οικείου δικαστηρίου.

Άρθρο: 54 «Σε πρόσωπα γνωστής διεύθυνσης στην αλλοδαπή και σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής».

Σχόλια

- Ο τίτλος του άρθρου τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. - Το πρώην κείμενο του άρθρου αριθμήθηκε σε παρ. 1 και η παρ. 2 προστέθηκε με το άρθρο 5 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

"1". Αν η διεύθυνση της κατοικίας και του χώρου εργασίας εκείνου τον οποίο αφορά η επίδοση, του νόμιμου αντιπροσώπου και του δικαστικού πληρεξουσίου του, η οποία έχει δηλωθεί, βρίσκεται στην

αλλοδαπή, η επίδοση προς αυτούς, αν δεν υπάρχει αντίκλητος, γίνεται με παράδοση του επιδοτέου εγγράφου στον Υπουργό Εξωτερικών ή στον εξουσιοδοτημένο από αυτόν υπάλληλο, ο οποίος οφείλει να το παραδώσει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, σε εκείνον που αφορά η επίδοση, με έγγραφη απόδειξη, την οποία και υποχρεούται να διαβιβάσει στη γραμματεία του οικείου δικαστηρίου.

«2. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση είναι, κατά το χρόνο της επίδοσης, άγνωστης διαμονής, τότε αυτή γίνεται, όταν δεν υπάρχει αντίκλητος, στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας της τελευταίας γνωστής κατοικίας ή διαμονής του, ενώ, αν δεν υπάρχει γνωστή κατοικία ή διαμονή, στον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας της έδρας της αρχής που εξέδωσε την πράξη.».

Άρθρο: 55 Θυροκόλληση

Σχόλια

- Η περ. α της παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Η επίδοση γίνεται με θυροκόλληση:

«α) αν τα πρόσωπα προς τα οποία προβλέπεται ότι διενεργείται η παράδοση του εγγράφου, δεν βρίσκονται στην κατοικία ή στο χώρο της εργασίας τους ή αρνούνται την παραλαβή του ή την υπογραφή της έκθεσης ή δεν μπορούν να υπογράψουν την έκθεση, ή»

β) αν τα υπηρεσιακά όργανα, στα οποία παραδίδεται το έγγραφο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 49, 52, 53 και 54, αρνούνται την παραλαβή ή την υπογραφή της έκθεσης.

2. Η θυροκόλληση συνίσταται στην επικόλληση από μέρους του οργάνου της επίδοσης, με την παρουσία ενός μάρτυρα, του επιδοτέου εγγράφου στη θύρα της κατοικίας ή του χώρου εργασίας ή του υπηρεσιακού καταστήματος όπου κατοικεί ή εργάζεται, κατά περίπτωση, το πρόσωπο προς το οποίο έπρεπε να διενεργηθεί η παράδοση του εγγράφου.

Άρθρο: 56 Έκθεση

Κείμενο Άρθρου

1. Για κάθε επίδοση, το όργανο που τη διενεργεί συντάσσει έκθεση.

2. Η έκθεση, εκτός από τα στοιχεία που ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 44, πρέπει να μνημονεύει:

α) την παραγγελία προς επίδοση,

β) σαφή προσδιορισμό του επιδοτέου εγγράφου και των προσώπων τα οποία αφορά,

γ) την ημέρα και την ώρα της επίδοσης,

δ) το πρόσωπο στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο και την ιδιότητα με την οποία το παρέλαβε, καθώς και

ε) τους λόγους που προκάλεσαν τη θυροκόλληση.

3. Η έκθεση υπογράφεται από το όργανο της επίδοσης, καθώς και από το πρόσωπο στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο. Σε περίπτωση θυροκόλλησης, η έκθεση υπογράφεται από το όργανο και το μάρτυρα.

4. Το όργανο της επίδοσης οφείλει να σημειώνει, στο έγγραφο, και να βεβαιώνει την ημέρα και την ώρα της παράδοσης ή της θυροκόλλησης. Σε περίπτωση διαφοράς ανάμεσα στην έκθεση και στη σημείωση, επικρατεί η ημέρα και ώρα που μνημονεύονται στην έκθεση.

Άρθρο: 57 Συντέλεση

Κείμενο Άρθρου

1. Η επίδοση συντελείται, κατά περίπτωση, από το χρόνο της παράδοσης ή της θυροκόλλησης του επιδοτέου εγγράφου, ο οποίος και προκύπτει από την έκθεση.

2. Η επίδοση θεωρείται ότι συντελέστηκε:

α) στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 45, από το χρόνο παράδοσης του εγγράφου στο γραμματέα,

β) στην περίπτωση της παρ. 2 του άρθρου 47, από το χρόνο που, σύμφωνα με την έκθεση, εκδηλώθηκε η άρνηση παραλαβής του εγγράφου στο κατάστημα της αρχής ή του δικαστηρίου,

γ) στην περίπτωση της παρ. 1 του άρθρου 53, από το χρόνο της παράδοσης του εγγράφου στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή, ενώ

δ) στην περίπτωση του άρθρου 54, από το χρόνο της παράδοσης του εγγράφου στο Υπουργείο Εξωτερικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΣ

Άρθρο: 58 Διορισμός

Κείμενο Άρθρου

1. Ο ιδιώτης, που δεν έχει ο ίδιος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπος ή ο εκπρόσωπος ή ο δικαστικός πληρεξούσιός του την κατοικία ή το χώρο της εργασίας του στην έδρα του δικαστηρίου, οφείλει να διορίζει, ως αντίκλητο, πρόσωπο που έχει την κατοικία ή το χώρο της εργασίας του στην έδρα αυτήν. Δικαίωμα να διορίσει αντίκλητο έχει ο διάδικος σε κάθε άλλη περίπτωση.
2. Ο διορισμός γίνεται με το πρώτο δικόγραφο που απευθύνεται στο δικαστήριο, μπορεί όμως να γίνει και με νεότερο έγγραφο του διαδίκου, το οποίο πρέπει να κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και να επιδίδεται από αυτόν στους άλλους διαδίκους. Ο διορισμός ισχύει, ως προς το δικαστήριο, από την κατάθεση ενώ, ως προς τους άλλους διαδίκους, από την προς αυτούς επίδοση του σχετικού εγγράφου.
3. Η πράξη του διορισμού πρέπει να περιέχει το όνομα, επώνυμο και πατρώνυμο, το επάγγελμα και τις διευθύνσεις της κατοικίας και του χώρου εργασίας του αντικλήτου. Σε περίπτωση μεταβολής των διευθύνσεων, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 45.
4. Όλες οι επιδόσεις μπορούν να γίνουν στον αντίκλητο του διαδίκου, ακόμη και όταν ο διάδικος κατοικεί ή εργάζεται στην έδρα του δικαστηρίου.

Άρθρο: 59 Διάρκεια εξουσίας

Κείμενο Άρθρου

1. Ως προς τη διάρκεια της εξουσίας του αντικλήτου, την παραίτησή του ή την ανάκληση του διορισμού του, εφαρμόζονται αναλόγως οι αντίστοιχες διατάξεις που αφορούν τους δικαστικούς πληρεξουσίου.
2. Σε κάθε περίπτωση που έπαυσε η εξουσία του αντικλήτου, ο διάδικος οφείλει να διορίσει άλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο: 60 Εναρξη - Λήξη - Υπολογισμός

Κείμενο Άρθρου

1. Οι προθεσμίες που ορίζονται από το νόμο ή από τα δικαστήρια αρχίζουν την επόμενη ημέρα από εκείνη κατά την οποία συντελέστηκε το γεγονός που αποτέλεσε την αφετηρία τους και λήγουν στις επτά (7) το βράδυ της τελευταίας ημέρας, αν δε αυτή είναι αργία, την ίδια ώρα της αμέσως επόμενης εργάσιμης ημέρας. Κατ' εξαίρεση, για τη συμπλήρωση της ενηλικίωσης προσώπου υπολογίζεται και η ημέρα της γέννησης.
2. Προθεσμία που προσδιορίζεται σε έτη λήγει όταν περάσει η αντίστοιχη ημερομηνία του τελευταίου έτους.
3. Προθεσμία που προσδιορίζεται σε μήνες λήγει όταν περάσει η ημέρα του τελευταίου μήνα, η οποία αντιστοιχεί αριθμητικά στην ημέρα έναρξης, αν δε δεν υπάρχει αντίστοιχη αριθμητικά ημέρα, ως τέτοια θεωρείται η τελευταία ημέρα του τελευταίου μήνα.
4. Προθεσμία που προσδιορίζεται σε εβδομάδες λήγει όταν περάσει η αντίστοιχη ομώνυμη ημέρα της τελευταίας εβδομάδας.
5. Προθεσμία μισού έτους ισχύει ως προθεσμία έξι (6) μηνών, ενώ προθεσμία μισού μήνα ισχύει ως προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών.
6. Αν η προθεσμία που έχει προσδιοριστεί αποτελείται από μήνες και ημέρες, υπολογίζονται πρώτα οι μήνες και κατόπιν προστίθενται οι ημέρες.
7. Για τον υπολογισμό των προθεσμιών, ως αρχή του μήνα νοείται η πρώτη, ως μέσον η δέκατη πέμπτη και ως τέλος η τελευταία ημέρα του.

Άρθρο: 61 Διαδρομή - Παράταση - Διακοπή - Αναστολή - Εξέταση τήρησης

Κείμενο Άρθρου

1. Οι προθεσμίες που αρχίζουν με την επίδοση εγγράφου τρέχουν και εναντίον εκείνου με παραγγελία του οποίου έγινε η επίδοση.
2. Σε περίπτωση παράτασης προθεσμίας που χορηγείται από το νόμο ή από το δικαστήριο, η νέα προθεσμία αρχίζει αφότου περάσει η πρώτη.
3. Η διακοπή της δίκης συνεπάγεται και διακοπή των προθεσμιών που δεν έχουν εκπνεύσει, οι οποίες αρχίζουν εκ νέου από την επανάληψη της δίκης.
4. Κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών αναστέλλονται οι προθεσμίες που έχουν ταχθεί για τη διεξαγωγή αποδείξεων. Η αναστολή δεν ισχύει όταν πρόκειται για συντηρητική απόδειξη ή για υποθέσεις

που εκδικάζονται από τα τμήματα διακοπών. Οι προθεσμίες για την άσκηση ένδικων βοηθημάτων ή μέσων αναστέλλονται για το διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου.

5. Οι προθεσμίες της παρ. 1, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, έχουν ανατρεπτικό χαρακτήρα, η δε τήρησή τους εξετάζεται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

6. Η μη τήρηση προθεσμίας, που αφορά αποκλειστικά τις σχέσεις μεταξύ των διαδίκων, εξετάζεται από το δικαστήριο μόνο αν τούτο προβληθεί από το διάδικο υπέρ του οποίου αυτή έχει ταχθεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο: 62

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο απαγγέλλει την ακυρότητα των διαδικαστικών πράξεων οι οποίες διενεργήθηκαν, από το ίδιο ή από διάδικο, κατά παράβαση των διατάξεων που τις ρυθμίζουν.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο ακυρότητα απαγγέλλεται από το δικαστήριο:

α) αυτεπαγγέλτως, αν τούτο προβλέπεται ρητώς από το νόμο, ή αν η διαδικαστική πράξη προέρχεται από αναρμόδιο όργανο, ή αν αυτή έγινε κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας,

β) ύστερα από αίτηση του διαδίκου σε κάθε άλλη περίπτωση και εφόσον κριθεί ότι η παράβαση προκάλεσε σε αυτόν βλάβη, η οποία δεν είναι δυνατόν να αποκατασταθεί με άλλον τρόπο.

3. Η αίτηση του διαδίκου στην περ. β' της προηγούμενης παραγράφου, είναι απαράδεκτη:

α) αν δει υποβληθεί κατά την πρώτη, μετά την παράβαση, συζήτηση,

β) αν υποβληθεί από διάδικο που έχει προκαλέσει την παράβαση ή που έχει συντελέσει σε αυτήν ή που έχει παραιτηθεί ρητώς ή σιωπηρώς, μετά τη διενέργεια της διαδικαστικής πράξης, από την υποβολή αίτησης.

4. Μετά την απαγγελία της ακυρότητας, το δικαστήριο διατάζει να επαναληφθεί η πράξη, εκτός αν έχει ήδη επέλθει απώλεια του σχετικού δικαιώματος ή η επανάληψη αποκλείεται για άλλον λόγο.

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΝΔΙΚΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΠΡΟΣΦΥΓΗ

Άρθρο: 63 Προσβαλλόμενες πράξεις και παραλείψεις

Κείμενο Άρθρου

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται σε ειδικές διατάξεις του Κώδικα, οι εκτελεστές ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις, από τις οποίες δημιουργούνται κατά νόμο διοικητικές διαφορές ουσίας, υπόκεινται σε προσφυγή.

2. Παράλειψη υπάρχει όταν η διοικητική αρχή, αν και υποχρεούται κατά νόμο, δεν εκδίδει εκτελεστή ατομική διοικητική πράξη για να ρυθμίσει ορισμένη έννομη σχέση. Η παράλειψη συντελείται με την πάροδο άπρακτου τριμήνου από την υποβολή της σχετικής αίτησης στη Διοίκηση. Η κατά τις προηγούμενες περιόδους παράλειψη συντελείται, επίσης, με την έκδοση θετικής διοικητικής πράξης από την οποία συνεπάγεται εμμέσως η βούληση της Διοίκησης να μην προβεί στη ρύθμιση ορισμένης έννομης σχέσης.

3. Στις περιπτώσεις που από το νόμο προβλέπεται, κατά της πράξης ή της παράλειψης, διοικητική προσφυγή, η οποία ασκείται, μέσα σε ορισμένη προθεσμία, ενώπιον του ίδιου ή ιεραρχικώς προϊσταμένου ή άλλου ειδικώς κατεστημένου, οργάνου, και συνεπάγεται τον έλεγχο της πράξης ή της παράλειψης κατά το νόμο και την ουσία (ενδικοφανής προσφυγή), το ένδικο βοήθημα της προσφυγής ασκείται παραδεκτώς μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται για την ενδικοφανή προσφυγή. Αν κατά της πράξης ή της παράλειψης προβλέπονται από το νόμο περισσότερες από μία διαδοχικές ενδικοφανείς προσφυγές, το ένδικο βοήθημα της προσφυγής ασκείται παραδεκτώς μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται για την τελευταία ενδικοφανή προσφυγή. Το κατά τις προηγούμενες περιόδους απαράδεκτο του ένδικου βοηθήματος της προσφυγής κατά πράξης ή παράλειψης κατά της οποίας προβλέπεται από το νόμο η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής, δεν ισχύει αν η αρμόδια διοικητική αρχή παρέλειψε να ενημερώσει πλήρως, κατά οποιονδήποτε τρόπο, τον ενδιαφερόμενο, τόσο για την υποχρέωση, όσο και για τους όρους άσκησης της ενδικοφανούς προσφυγής.

4. Αν παρέλθει η προθεσμία που τάσσει τυχόν ειδικώς ο νόμος προς έκδοση απόφασης για την ενδικοφανή προσφυγή ή, σε περίπτωση που δεν τάσσεται τέτοια προθεσμία, αν παρέλθει άπρακτο τρίμηνο από την άσκησή της, το ένδικο βοήθημα της προσφυγής ασκείται κατά της, τεκμαιρόμενης από την πάροδο της προθεσμίας, απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής.

5. Η προσφυγή ασκείται παραδεκτώς και πριν από τη συντέλεση της παράλειψης ή της τεκμαιρόμενης

απόρριψης της ενδικοφανούς προσφυγής, εφόσον όμως η συντέλεση αυτή έχει επέλθει κατά την πρώτη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος της προσφυγής.

6. Ρητή πράξη η οποία εκδόθηκε μετά τη συντέλεση της παράλειψης ή της τεκμαιρόμενης απόρριψης ενδικοφανούς προσφυγής, και ως την πρώτη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος της προσφυγής, λογίζεται ως συμπροσβαλλόμενη. Μπορεί όμως και να προσβληθεί αυτοτελώς.

7. Με το ένδικο βοήθημα της προσφυγής λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες και όλες οι μεταγενέστερες και συναφείς προς την προσβαλλόμενη, πράξεις ή παραλείψεις, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί, αντιστοίχως, ως την πρώτη συζήτηση. Στην περίπτωση αυτήν, η αναβολή της συζήτησης για την υποβολή πρόσθετων λόγων, εφόσον ζητηθεί, είναι υποχρεωτική. Οι πράξεις ή οι παραλείψεις αυτές μπορούν πάντως να προσβληθούν και αυτοτελώς.

8. Η διοικητική αρχή οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να χορηγεί ατελώς στον ενδιαφερόμενο βεβαίωση για την ημερομηνία υποβολής της κατά την παρ. 2 αίτησης ή για την ημερομηνία άσκησης της κατά την παρ. 4 ενδικοφανούς προσφυγής.

Άρθρο: 64 Ενεργητική νομιμοποίηση

Σχόλια

- Η παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού

Κείμενο Άρθρου

1. Προσφυγή μπορεί να ασκήσει εκείνος:

α) ο οποίος έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον, ή

β) στον οποίο αναγνωρίζεται τέτοιο δικαίωμα από ειδική διάταξη νόμου.

«2. Προσφυγή μπορεί επίσης να ασκήσει ο Υπουργός Οικονομικών, καθώς και τα όργανα, στα οποία έχει μεταβιβαστεί η αρμοδιότητα αυτή με απόφασή του, υπέρ του Δημοσίου κατά των πράξεων των φορολογικών οργάνων του τελευταίου, οι οποίες εκδίδονται κατ' εφαρμογή της φορολογικής εν γένει νομοθεσίας.»

Άρθρο: 65 Παθητική νομιμοποίηση

Κείμενο Άρθρου

1. Στη δίκη που δημιουργείται ύστερα από άσκηση προσφυγής, παθητικώς νομιμοποιείται το Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο ανήκει το όργανο που εξέδωσε την πράξη ή που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοσή της.

2. Αν η κατά την προηγούμενη παράγραφο πράξη ή παράλειψη έχει ενσωματωθεί σε μεταγενέστερη πράξη ή παράλειψη του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, στη δίκη που δημιουργείται ύστερα από άσκηση προσφυγής κατά της τελευταίας αυτής πράξης ή παράλειψης νομιμοποιείται παθητικώς και το νομικό πρόσωπο, όργανο του οποίου εξέδωσε ή παρέλειψε να εκδώσει την πράξη που ενσωματώθηκε.

Άρθρο: 66 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η προσφυγή ασκείται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών, η οποία αρχίζει: Α. Σε περίπτωση ρητής πράξης:

α) Για εκείνους τους οποίους αφορά:

i. από την κατά νόμο επίδοσή της σε αυτούς, ή

ii. σε κάθε άλλη περίπτωση, από τότε που αυτοί έλαβαν αποδεδειγμένως πλήρη γνώση του περιεχομένου της.

β) Για τους τρίτους:

i. από τη δημοσίευσή της, αν δεν προβλέπεται από το νόμο άλλος ειδικότερος τρόπος γνωστοποίησής της, ή

ii. σε κάθε άλλη περίπτωση, από τότε που αυτοί έλαβαν αποδεδειγμένως πλήρη γνώση του περιεχομένου της.

Β. Σε περίπτωση παράλειψης, από τη συντέλεσή της.

2. Ειδικώς, στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 64, η προθεσμία είναι ενενήντα (90) ημερών από την έκδοση ή την κατά νόμο δημοσίευση της πράξης ή τη συντέλεση της παράλειψης.

3. Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί και πριν από την επίδοση της πράξης.

4. Αν, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας, αποβιώσει ο νομιμοποιούμενος χωρίς να έχει ασκήσει προσφυγή, αυτή είναι δυνατόν να ασκηθεί, από τους κάθε είδους γενικούς ή ειδικούς διαδόχους του, εφόσον έχουν έννομο συμφέρον, μέσα σε νέα ισόχρονη προθεσμία, η οποία και αρχίζει από τότε που αυτοί έλαβαν αποδεδειγμένως πλήρη γνώση της πράξης ή από τότε που τυχόν αυτή τους κοινοποιήθηκε ή από τότε που αποδεδειγμένως αντιλήφθηκαν τη συντέλεση της παράλειψης. Αν εκκρεμεί η αποδοχή της

κληρονομίας, η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από την αποδοχή.

5. Οι διατάξεις της πρώτης περιόδου της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στη περίπτωση που έπαυσε να υπάρχει το νομικό πρόσωπο.

6. Αν ο νομιμοποιούμενος προς άσκηση προσφυγή διαμένει στην αλλοδαπή, οι αντίστοιχες προθεσμίες ορίζονται σε ενενήντα (90) ημέρες.

Άρθρο: 67 Διακοπή της προθεσμίας

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής διακόπτεται, για μια μόνο φορά, με την άσκηση κάθε διοικητικής προσφυγής, πλην εκείνης που προβλέπεται από τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 63. Το κατά την προηγούμενη περίοδο αποτέλεσμα επέρχεται ακόμη και αν η διοικητική προσφυγή έχει απευθυνθεί σε αναρμόδιο διοικητικό όργανο. Η διάταξη της παραγράφου αυτής δεν έχει εφαρμογή κατά την εκδίκαση των φορολογικών εν γένει διαφορών.

2. Η προθεσμία, η οποία διακόπτεται κατά την προηγούμενη παράγραφο, κινείται εξ αρχής από την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας που τυχόν τάσσει ο νόμος για απάντηση, αλλιώς από την πάροδο άπρακτων τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της σχετικής αίτησης ή από την τυχόν επίδοση, πριν περάσουν οι προηγούμενες προθεσμίες, της απάντησης για την απλή ή την ειδική διοικητική προσφυγή.

Άρθρο: 68 Περιεχόμενο του δικογράφου

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικόγραφο της προσφυγής, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει ακόμη:

α) να μνημονεύει με ακρίβεια:

i. την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη,

ii. την αρχή που εξέδωσε την πράξη αυτήν ή που παρέλειψε την έκδοσή της, iii. τους λόγους οι οποίοι θεμελιώνουν το αίτημα και

β) να περιέχει σαφώς καθορισμένο αίτημα.

2. Αίτημα της προσφυγής μπορεί να είναι:

α) η ολική ή μερική ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης ή παράλειψης, ή

β) η τροποποίηση της προσβαλλόμενης πράξης.

3. Αν η προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη αφορά τρίτους, στο δικόγραφο πρέπει να μνημονεύονται σαφώς οι διευθύνσεις της κατοικίας και του χώρου εργασίας ή της έδρας των τρίτων.

4. Η αόριστη μνεία στο δικόγραφο ότι προσβάλλεται και κάθε συναφής πράξη ή παράλειψη δεν υποχρεώνει το δικαστήριο, εφόσον δεν συντρέχει η περίπτωση της παρ. 7 του άρθρου 63, να ερευνήσει και ως προς τούτο την υπόθεση.

Άρθρο: 69 Ανασταλτικό αποτέλεσμα

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

2. Κατ' εξαίρεση, αν με την πράξη καταλογίζονται χρηματικά ποσά που αναφέρονται σε φορολογικές εν γένει απαιτήσεις του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ή αυτοτελείς χρηματικές κυρώσεις για παράβαση της Φορολογικής νομοθεσίας, η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής, καθώς και η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξης.

Ειδικές διατάξεις, οι οποίες αποκλείουν την αναστολή ή θεσπίζουν την κατά ορισμένο μόνο ποσοστό αναστολή των πράξεων τούτων, διατηρούνται σε ισχύ.

3. Κατά τα λοιπά, σε κάθε περίπτωση, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 200 έως και 205.

Άρθρο: 70 Απαράδεκτο άσκησης δεύτερης

Κείμενο Άρθρου

1. Είναι απαράδεκτη η άσκηση δεύτερης προσφυγής από τον ίδιο προσφεύγοντα κατά της αυτής πράξης ή παράλειψης.

2. Προσφυγή, από το δικόγραφο της οποίας παραιτήθηκε ο προσφεύγων θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΑΓΩΓΗ

Άρθρο: 71

Κείμενο Άρθρου

1. Αγωγή μπορεί να ασκήσει εκείνος ο οποίος έχει, κατά του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, χρηματική αξίωση από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου.
2. Σε άσκηση της κατά την προηγούμενη παράγραφο αγωγής νομιμοποιούνται και οι κάθε είδους καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοι.
3. Αγωγή μπορούν να ασκήσουν και οι δανειστές των, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, δικαιούχων, εφόσον οι τελευταίοι δεν την ασκούν, εκτός αν πρόκειται για προσωποπαγείς αξιώσεις (πλαγιαστική αγωγή).
4. Η κατά τις προηγούμενες παραγράφους αγωγή είναι απαράδεκτη αν πρόκειται για αξίωση φορολογικού εν γένει περιεχομένου.
[«5. κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ) του άρθρου 69 του ν. 3900/2010 (Α' 213/17.12.2010) και σύμφωνα με το πρώτο εδ. του άρθρου 70 του ίδιου νόμου η κατάργηση ισχύει από 1.1.2011)].

Άρθρο: 72 Παθητική νομιμοποίηση

Κείμενο Άρθρου

Η αγωγή ασκείται κατά του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, που είναι υπόχρεο προς ικανοποίηση της κατά την παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου αξίωσης.

Άρθρο: 73 Περιεχόμενο δικογράφου

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικόγραφο της αγωγής, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπει το άρθρο 45, πρέπει να περιέχει και:
  - α) καθορισμό της έννομης σχέσης από την οποία απορρέει η αξίωση,
  - β) σαφή έκθεση των πραγματικών περιστατικών, καθώς και τους λόγους που θεμελιώνουν κατά νόμο την αξίωση και
  - γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα.
2. Αίτημα της αγωγής μπορεί να είναι:
  - α) η καταψήφιση της αξιούμενης παροχής, ή
  - β) η αναγνώριση της αντίστοιχης αξίωσης.

Άρθρο: 74 Άσκηση υπό αίρεση - Επικουρικές βάσεις

Κείμενο Άρθρου

1. Άσκηση αγωγής υπό αίρεση δεν επιτρέπεται.
2. Η αγωγή μπορεί να έχει, εκτός από την κύρια, και μία ή περισσότερες επικουρικές πραγματικές ή νομικές βάσεις.

Άρθρο: 75 Συνέπειες κατάθεσης και επίδοσης

Σχόλια

-Η παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 19 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Η εκκρεμοδικία αρχίζει με την κατάθεση της αγωγής και λήγει με τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης ή την κατάργηση της δίκης.
«2. Τα κατά το ουσιαστικό δίκαιο έννομα αποτελέσματα της άσκησης της αγωγής επέρχονται, ως προς τον εναγόμενο, από την επίδοσή της σε αυτόν από τον ενάγοντα. Η παραγραφή, η οποία σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο διακόπηκε, αρχίζει πάλι μόνο από την τελεσιδικία της απόφασης ή την κατάργηση της δίκης.»
3. Μεταβολή του αιτήματος της αγωγής είναι απαράδεκτη. Κατ' εξαίρεση, ο ενάγων μπορεί, ως το τέλος της πρώτης συζήτησης, να περιορίσει το αίτημα της αγωγής ή να το μετατρέψει από καταψηφιστικό σε αναγνωριστικό ή από αναγνωριστικό σε καταψηφιστικό.

Άρθρο: 76 Απαράδεκτο άσκησης δεύτερης

Σχόλια

- Η παρ. 2 προστέθηκε και η αναρίθμηση της πρώην παρ. 2 σε παρ. 3 έγινε με την παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. Η διάταξη καταλαμβάνει, σύμφωνα με την παρ. 2, και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του ανωτέρω νόμου υποθέσεις.

Κείμενο Άρθρου

1. Είναι απαράδεκτη η άσκηση δεύτερης αγωγής, με το αυτό αντικείμενο, από τον ίδιο ενάγοντα.
«2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η άσκηση δεύτερης αγωγής όταν η πρώτη έχει απορριφθεί τελεσιδικώς για λόγους τυπικούς. Η αγωγή αυτή ασκείται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της τελεσιδικής απόφασης και τα αποτελέσματα της άσκησής της ανατρέχουν στο χρόνο άσκησης της πρώτης.».
"3"(2). Αγωγή, από το δικόγραφο της οποίας παραιτήθηκε ο ενάγων, θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε.

Άρθρο: 77 Παρεμπίπτουσα

Κείμενο Άρθρου

1. Με παρεμπίπτουσα αγωγή είναι δυνατόν να ζητηθούν:
α) τα παρεπόμενα του κύριου αντικειμένου της δίκης, ή
β) συμπληρωματική της αρχικής παροχή, αν μετά την άσκηση της αγωγής, διευρύνθηκε κατά οποιονδήποτε τρόπο η αρχική αξίωση του ενάγοντος.
2. Ως προς την άσκηση της παρεμπίπτουσας αγωγής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 114.

Άρθρο: 78 Σχέση προς άλλα ένδικα βοηθήματα

Κείμενο Άρθρου

Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 71 ή σε τυχόν άλλες ειδικές διατάξεις, αγωγή για αξίωση που θεμελιώνεται στο παράνομο εκτελεστής διοικητικής πράξης ή παράλειψης δεν είναι απαράδεκτη αν, κατά της πράξης ή της παράλειψης αυτής, δεν ασκήθηκε το από τις κείμενες διατάξεις προβλεπόμενο ένδικο βοήθημα. Στην περίπτωση αυτήν, κατά την εκδίκαση της αγωγής έχουν εφαρμογή τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 80.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΞΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Άρθρο: 79 Σε περίπτωση προσφυγής

Σχόλια

Η εντός "" παρ. 5 του παρόντος τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 20 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του ίδιου νόμου. Επίσης στην παρ. 2 του άρθρου 20 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι " 2. Με την επιφύλαξη του επόμενου εδαφίου, οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 79 ΚΔΔ, όπως το άρθρο αυτό συμπληρώνεται με την προηγούμενη παράγραφο, εφαρμόζονται και επί των εκκρεμών φορολογικών και τελωνειακών εν γένει υποθέσεων, των οποίων η πρώτη συζήτηση σε πρώτο βαθμό διεξάγεται ενενήντα ημέρες μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος. Δεν εφαρμόζεται επί των εκκρεμών υποθέσεων η διάταξη της περίπτωσης β' της ανωτέρω παραγράφου 5." ===== - Η παρ. 5 του παρόντος όπως ίσχυε πριν από τη θέση σε ισχύ του ν. 3900/2010 αναριθμείται σε παρ. 6 και η περ. α της παρ. 5 η οποία προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3900 /2010 το ρήμα "διακριθεί" αντικαταστάθηκε με το ρήμα "διακριβωθεί", με τις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 2 και 3 του ν. 3994/2011 ΦΕΚ Α 165/25.7.2011.Επίσης η παρ. 6 του ίδιου άρθρου και νόμου ορίζει : " 6. Οι προηγούμενες παράγραφοι εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος του ν. 3900/2010 υποθέσεις."

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο ελέγχει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη κατά το νόμο και την ουσία, μέσα στα όρια της προσφυγής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημά της. Κατ' εξαίρεση, ο κατά το νόμο έλεγχος της προσβαλλόμενης πράξης ή παράλειψης, κατά περίπτωση, χωρεί και αυτεπαγγέλτως, εκτεινόμενος στο σύνολό της, προκειμένου να διακριβωθεί:
α) αν συντρέχουν οι λόγοι της περ. α της παρ. 3 ή
β) αν η πράξη είναι πλημμελής κατά τη νόμιμη βάση της, ή
γ) αν υπάρχει παράβαση δεδικασμένου.
2. Αν η προσφυγή στρέφεται κατά ρητής πράξης, το δικαστήριο, κατά την επίλυση της διαφοράς, είτε

δέχεται την προσφυγή εν όλω ή εν μέρει και ακυρώνει ολικώς ή μερικώς την πράξη ή την τροποποιεί, είτε απορρίπτει την προσφυγή.

3. Το δικαστήριο ακυρώνει την πράξη και αναπέμπει την υπόθεση στη Διοίκηση για να ενεργήσει τα νόμιμα:

α) αν η πράξη έχει εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο ή από συλλογικό όργανο που δεν έχει νόμιμη συγκρότηση ή σύνθεση, ή

β) αν συντρέχει παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, που έχει ταχθεί για την έκδοση της πράξης, ή

γ) αν η Διοίκηση δεν έχει ασκήσει τη διακριτική της εξουσία.

4. Αν η προσφυγή στρέφεται κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, το δικαστήριο, κατά την επίλυση της διαφοράς, είτε ακυρώνει εν όλω ή εν μέρει την παράλειψη και αναπέμπει την υπόθεση στη Διοίκηση για να προβεί στην οφειλόμενη ενέργεια, είτε απορρίπτει την προσφυγή.

«5. Σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης ή παράλειψης φορολογικής ή τελωνειακής αρχής: α) Το δικαστήριο ελέγχει την προσβαλλόμενη πράξη ή παράλειψη κατά το νόμο και την ουσία, μέσα στα όρια της προσφυγής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημά της. Κατ' εξαίρεση, ο κατά το νόμο έλεγχος της προσβαλλόμενης πράξης ή παράλειψης, χωρεί αυτεπαγγέλτως, προκειμένου να "διακριβωθεί" αν υπάρχει παράβαση δεδικασμένου. β) Η πράξη ακυρώνεται για παράβαση διάταξης που ρυθμίζει τον τύπο ή τη διαδικασία έκδοσης της πράξης, μόνον αν ο προσφεύγων επικαλείται και αποδεικνύει βλάβη, η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί διαφορετικά παρά μόνο με την ακύρωση της πράξης. γ) Όταν κατά την επιβολή ορισμένης κύρωσης η αρχή διαθέτει εξουσία επιμέτρησης την οποία, παρά το νόμο, είτε δεν άσκησε καθόλου είτε άσκησε πλημμελώς, το δικαστήριο, ελέγχοντας κατά τα ανωτέρω, τη σχετική πράξη, ασκεί το ίδιο την εξουσία αυτή, επιβάλλοντας την προσήκουσα κύρωση και μεταρρυθμίζοντας αντιστοίχως την πράξη. δ) Αν η προσφυγή στρέφεται κατά παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, το δικαστήριο, κατά την επίλυση της διαφοράς, δικάζει κατά πλήρη δικαιοδοσία και, είτε ακυρώνει εν όλω ή εν μέρει την παράλειψη, αποφαινόμενο αυτό για την ύπαρξη και την έκταση του δικαιώματος ή της υποχρέωσης, είτε απορρίπτει την προσφυγή.»

"6" 5. Το δικαστήριο δεν μπορεί, με την απόφασή του, να καταστήσει χειρότερη τη θέση του προσφεύγοντος, εκτός αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις της δεύτερης περιόδου της παρ. 1. Η χειροτέρευση της θέσης του προσφεύγοντος διαπιστώνεται από τη συνολική έκβαση της δίκης.

Άρθρο: 80 Σε περίπτωση αγωγής

Σχόλια

- Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 9 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο, κατά την επίλυση της διαφοράς, είτε δέχεται την αγωγή εν όλω ή εν μέρει και, ανάλογα με το αίτημά της, επιδικάζει την παροχή ή απλώς αναγνωρίζει τη σχετική αξίωση, είτε απορρίπτει την αγωγή.

2. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παρ. 4 του άρθρου 71 ή σε τυχόν άλλες ειδικές διατάξεις, αν η αξίωση θεμελιώνεται στο παράνομο εκτελεστή διοικητικής πράξης ή παράλειψης, το δικαστήριο, εφόσον δεν υπάρχει δεδικασμένο, κρίνει παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα της πράξης ή της παράλειψης αυτής.

«3. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου που υποβάλλεται με το αρχικό δικόγραφο ή με δικόγραφο προσθέτων λόγων, να κηρύξει την απόφασή του εν όλω ή εν μέρει προσωρινώς εκτελεστή, αν υπάρχει αδυναμία ή ιδιαίτερη δυσχέρεια του αιτούντος προς αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών διαβίωσης του ιδίου και της οικογένειάς του ή αν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι που συνηγορούν προς τούτο. Στις προσωρινώς εκτελεστές αποφάσεις, η προθεσμία, καθώς και η άσκηση της έφεσης δεν αναστέλλουν την εκτέλεση, εκτός αν αυτή πρόκειται να γίνει κατά τρίτου. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μπορεί να κηρύξει για πρώτη φορά την απόφαση, κατά της οποίας ασκήθηκε έφεση, προσωρινώς εκτελεστή εν όλω ή εν μέρει, ή να διατάξει την άρση της προσωρινής εκτέλεσης της απόφασης, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 212 215.»

ΟΓΔΟΟ ΤΜΗΜΑ: ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο: 81 Ενδικα μέσα

Κείμενο Άρθρου

1. Ενδικα μέσα, τα οποία ασκούνται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, είναι η ανακοπή ερημοδικίας, η έφεση, η αίτηση αναθεώρησης, η τριτανακοπή και η αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας.

2. Ως προς την αίτηση αναίρεσης έχουν εφαρμογή οι εκάστοτε ισχύουσες, σχετικές με αυτήν, διατάξεις της νομοθεσίας που αφορά το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο: 82 Αρμοδιότητα εκδίκασης

Κείμενο Άρθρου

1. Τα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής, και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας εκδικάζονται από το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Το ένδικο μέσο της έφεσης εκδικάζεται από το αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο.

Άρθρο: 83 Προσβαλλόμενες αποφάσεις

Κείμενο Άρθρου

1. Σε ένδικα μέσα υπόκεινται μόνο οι οριστικές αποφάσεις. Με την προσβολή τους θεωρείται ότι συμπροσβάλλονται και όλες οι μη οριστικές.

Κατ' εξαίρεση, σε ανακοπή ερημοδικίας και σε αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας υπόκεινται και οι μη οριστικές αποφάσεις.

2. Το παραδεκτό των ένδικων μέσων κρίνεται σύμφωνα με το νόμο ο οποίος ίσχυε κατά το χρόνο που δημοσιεύτηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

Άρθρο: 84 Νομιμοποίηση διαδίκων

Κείμενο Άρθρου

1. Η ενεργητική νομιμοποίηση καθορίζεται από τις διατάξεις που ρυθμίζουν το κάθε ένδικο μέσο.

Παθητικώς νομιμοποιούνται όσοι διατέλεσαν αντίδικο εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο στη δίκη κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Νομιμοποιούνται επίσης ενεργητικώς ή παθητικώς οι καθολικοί ή οιονεί καθολικοί διάδοχοι και όσοι έγιναν ειδικοί διάδοχοι μετά την άσκηση του ένδικου βοηθήματος για το οποίο εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

Άρθρο: 85 Επανάσκηση

Κείμενο Άρθρου

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 102, δεν επιτρέπεται να ασκηθεί, από το αυτό πρόσωπο, για δεύτερη φορά το ίδιο ένδικο μέσο κατά της αυτής απόφασης, ως προς το ίδιο ή άλλο κεφάλαιο.

2. Ένδικο μέσο από το οποίο παραιτήθηκε εκείνος που το άσκησε θεωρείται ότι δεν ασκήθηκε.

Άρθρο: 86 Προθεσμίες

Κείμενο Άρθρου

1. Οι προθεσμίες, μέσα στις οποίες ασκούνται τα ένδικα μέσα σύμφωνα με τις ειδικές γι' αυτά διατάξεις, παρεκτείνονται κατά εξήντα (60) ημέρες στις περιπτώσεις που οι νομιμοποιούμενοι να τα ασκήσουν διαμένουν στην αλλοδαπή.

2. Τα ένδικα μέσα ασκούνται παραδεκτώς και πριν από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

3. Αν ο νομιμοποιούμενος να ασκήσει το ένδικο μέσο αποβιώσει κατά τη διάρκεια της προθεσμίας χωρίς να το ασκήσει, αυτό είναι δυνατόν να ασκηθεί από τα πρόσωπα της παρ. 2 του άρθρου 84, μέσα σε νέα ισόχρονη προθεσμία, η οποία και αρχίζει από τότε που αυτά έλαβαν αποδεδειγμένως γνώση της απόφασης ή από τότε που τυχόν αυτή τους κοινοποιήθηκε. Αν η νομιμοποίηση των τελευταίων συνδέεται με την άσκηση κληρονομικού δικαιώματος, η νέα αυτή προθεσμία αρχίζει από την αποδοχή της κληρονομίας.

4. Οι διατάξεις της πρώτης περιόδου της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση που έπαυσε να υπάρχει το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο: 87 Δικόγραφα

Κείμενο Άρθρου

Τα δικόγραφα των ένδικων μέσων, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει να περιέχουν και:

- α) μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης,
- β) τους ειδικούς για κάθε ένδικο μέσο λόγους και
- γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα.

Άρθρο: 88 Αναστολή εκτέλεσης

Σχόλια

-Το εντός "" εδάφιο του παρόντος άρθρου προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 3 του Ν. 2873/2000 (ΦΕΚ Α 285/28.12.2000). Σύμφωνα, δε, με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 19 του ανωτέρω Νόμου, οι διατάξεις του εδαφίου που προστέθηκε εφαρμόζονται και στις υποθέσεις που εκκρεμούν κατά τον χρόνο έναρξης της ισχύος τους ενώπιον των φορολογικών αρχών και των διοικητικών δικαστηρίων καθώς και του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κείμενο Άρθρου

Εφόσον στον Κώδικα δεν ορίζεται ειδικώς διαφορετικά, οι προθεσμίες των ένδικων μέσων, καθώς και η άσκησή τους, δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Είναι όμως δυνατόν να χορηγηθεί, κατά περίπτωση, αναστολή εκτέλεσης της πράξης ή της απόφασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 200 έως και 209. "Οι προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων, περιλαμβανομένης και της αναίρεσεως, κατά αποφάσεων που διατάσσουν την επιστροφή, καθώς και η άσκησή τους έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα."

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ

Άρθρο: 89 Δικαίωμα άσκησης

Κείμενο Άρθρου

Ο διάδικος, που δεν παραστάθηκε κατά τη συζήτηση ένδικου βοηθήματος ή μέσου επειδή δεν κλητεύθηκε ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα, ή επειδή, αν και κλητεύθηκε νόμιμα, δεν μπόρεσε, λόγω ανώτερης βίας, να παρασταθεί, έχει δικαίωμα να ασκήσει, για τους λόγους αυτούς, κατά της σχετικής απόφασης, ανακοπή.

Άρθρο: 90 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής είναι εξήντα (60) ημερών και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης ή την πλήρη γνώση της.
2. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ασκηθεί ανακοπή αν έχουν περάσει τρία (3) χρόνια από τη δημοσίευση της απόφασης.

Άρθρο: 91

Κείμενο Άρθρου

Αν ο λόγος της ανακοπής κριθεί βάσιμος, το δικαστήριο εξαφανίζει την απόφαση και προχωρεί στην εκδίκαση της διαφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΦΕΣΗ

Άρθρο: 92 Προσβαλλόμενες αποφάσεις

Σχόλια

*** Το ποσό που αναφέρεται στο εδ. α της παρ. 2 σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001 αντιστοιχεί σε πεντακόσια ενενήντα (590) ευρώ. *** Το ποσό που αναφέρεται στη περ. δ της παρ. 4, σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001 αντιστοιχεί σε χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ. ===== - Το εντός " " πρώτο εδάφιο της παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. - Η περ. ε της παρ. 4 προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. ===== - Η περ. δ της παρ. 4 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 21 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Σε έφεση υπόκεινται οι αποφάσεις που εκδίδονται σε πρώτο βαθμό.
2. «Δεν υπόκεινται σε έφεση αποφάσεις που αφορούν σε χρηματικές διαφορές, αν το αντικείμενό τους δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Προκειμένου για απαιτήσεις αμέσως ή εμμέσως ασφαλισμένων κατά των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και για απαιτήσεις για κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού γενικώς του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, το ανωτέρω όριο ορίζεται στο

ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.». Αν αντικείμενο της διαφοράς είναι περισσότερα αυτοτελή και διακεκριμένα μεταξύ τους ποσά, το εκκλητό κρίνεται χωριστά ως προς καθένα από τα ποσά αυτά. Σε περίπτωση αντικειμενικής σώρευσης ένδικων βοηθημάτων, συνάφειας προσβαλλόμενων πράξεων ή παραλείψεων ή ομοδικίας, το αντικείμενο της διαφοράς κρίνεται χωριστά ως προς κάθε ένδικο βοήθημα, συναφή πράξη ή παράλειψη ή ομόδικο, εκτός αν, στην τελευταία περίπτωση, υπάρχει ενοχή σε ολόκληρο.

3. Ειδικώς, στις χρηματικού περιεχομένου φορολογικές εν γένει διαφορές, όταν από το νόμο προβλέπεται η από μέρους του φορολογουμένου υποβολή δήλωσης πριν από την έκδοση της σχετικής πράξης, ως αντικείμενο της διαφοράς θεωρείται, για μεν τη Διοίκηση η διαφορά του κύριου φόρου που προκύπτει ανάμεσα σε εκείνον που ορίστηκε με την πράξη και σε αυτόν που καθορίστηκε με την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, για δε το φορολογούμενο η διαφορά του κύριου φόρου που προκύπτει ανάμεσα σε εκείνον που αντιστοιχεί στη δήλωση και σε αυτόν που καθορίστηκε με την απόφαση.

4. Επιτρέπεται πάντοτε να ασκηθεί έφεση:

α) για έλλειψη δικαιοδοσίας ή αρμοδιότητας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, ή

β) για μη νόμιμη συγκρότηση ή σύνθεσή του, ή

γ) αν η διαφορά έχει ως αντικείμενο περιοδική παροχή, ή «δ) αν πρόκειται για φορολογική διαφορά με αντικείμενο την αναγνώριση ζημίας, η οποία δεν καλύπτεται με συμψηφισμό του συνολικού εισοδήματος που προσδιορίστηκε με την πρωτόδικη απόφαση, αλλά είναι εκπεστέα, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις, από το φορολογητέο εισόδημα επόμενων οικονομικά ετών, εφόσον το ποσό της εκπεστέας κατά τον τρόπο αυτόν ζημίας υπερβαίνει το ποσό των δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ.» «ε) αν πρόκειται για την επιβολή προστίμων για παράβαση διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, εφόσον προβάλλεται από τον διάδικο και προκύπτει, κατά τρόπο συγκεκριμένο, ότι η επίλυση της διαφοράς έχει για αυτόν ευρύτερες οικονομικές επιπτώσεις».

5. Τα ποσά που αναφέρονται στην παρ. 2 μπορούν να αναπροσαρμόζονται με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

Άρθρο: 93 Δικαίωμα άσκησης

Σχόλια

Η παρ. 3 του παρόντος τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 22 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Δικαίωμα να ασκήσουν έφεση έχουν οι κατά την πρωτόδικη δίκη διάδικοι, εφόσον έχουν έννομο προς τούτο συμφέρον.

2. Διάδικος που έχει ασκήσει ανακοπή ερημοδικίας δεν μπορεί να ασκήσει και έφεση κατά της ίδιας απόφασης. Με την έφεση όμως, η οποία ασκείται κατά της απόφασης που απορρίπτει την ανακοπή ερημοδικίας, μπορούν να προβληθούν και λόγοι οι οποίοι αφορούν την ανακοπτόμενη απόφαση. Αν κατά της ίδιας απόφασης έχει ασκηθεί ανακοπή ερημοδικίας ή τριτανακοπή από άλλο διάδικο, η πρόοδος της δίκης για την έφεση αναστέλλεται ωσότου εκδοθεί απόφαση για την ανακοπή ερημοδικίας ή την τριτανακοπή.

«3. Προκειμένου για χρηματικού αντικειμένου φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, ο εκκαλών οφείλει να καταβάλει μέχρι την ημερομηνία της αρχικής δικασίμου, με ποινή απαραδέκτου της έφεσης, ποσοστό 50% του οφειλόμενου, σύμφωνα με την πρωτόδικη απόφαση, κύριου φόρου, δασμού, ή τέλους εν γένει, εκτός αν έχει χορηγηθεί αναστολή σύμφωνα με το άρθρο 209Α. Το καταβλητέο ποσό υπολογίζεται από την αρμόδια φορολογική ή τελωνειακή αρχή, η οποία συντάσσει ατελώς, μετά από αίτηση του εκκαλούντος, ειδικό σημείωμα, με το οποίο βεβαιώνεται και η καταβολή του.»

Άρθρο: 94 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία για την άσκηση έφεσης είναι εξήντα (60) ημερών και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

2. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ασκηθεί έφεση αν έχουν περάσει τρία (3) χρόνια από τη δημοσίευση της απόφασης.

Άρθρο: 95 Λόγοι

Κείμενο Άρθρου

Λόγο έφεσης μπορεί να θεμελιώσει κάθε νομικό ή πραγματικό σφάλμα της απόφασης και κάθε παράλειψη του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως όσα είχε υποχρέωση.

Άρθρο: 96 Μεταβολή του αντικειμένου - Νέοι ισχυρισμοί και αποδείξεις

Κείμενο Άρθρου

1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του αντικειμένου της διαφοράς στο δεύτερο βαθμό. Επιτρέπεται όμως να προβληθεί, το πρώτο, αίτημα για παρεπόμενες απαιτήσεις, οι οποίες δημιουργήθηκαν μετά την τελευταία συζήτηση ύστερα από την οποία και εκδόθηκε η εκκαλούμενη απόφαση.
2. Επιτρέπεται η προβολή, στην κατ' έφεση δίκη, νέων πραγματικών ισχυρισμών, εφόσον αφορούν κεφάλαια τα οποία είχαν αμφισβητηθεί στην πρωτόδικη δίκη και η μη προβολή τους κατ' αυτήν κρίνεται δικαιολογημένη.
3. Για τα αιτήματα και τους πραγματικούς ισχυρισμούς οι οποίοι προβάλλονται παραδεκτώς σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, μπορούν οι διάδικοι να προσκομίσουν και να επικαλεστούν νέα αποδεικτικά στοιχεία, αλλά και το δικαστήριο να διατάξει συμπληρωματική απόδειξη.

Άρθρο: 97 Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα

Κείμενο Άρθρου

1. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο περιορίζεται να κρίνει την υπόθεση μέσα στα όρια των αιτιάσεων που προβάλλονται κατά της πρωτόδικης απόφασης. Μέσα στα όρια αυτά, το δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως όσα το πρωτοβάθμιο έπρεπε να εξετάσει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη δεύτερη περίοδο της παρ. 1 του άρθρου 79, αλλά δεν τα εξέτασε.
2. Η έλλειψη δικαιοδοσίας, η αναρμοδιότητα και η μη νόμιμη συγκρότηση η σύνθεση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου εξετάζεται από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο: 98 Απόφαση - Εφαρμοστέο δίκαιο - Μη χειροτέρευση θέσης εκκαλούντος

Κείμενο Άρθρου

1. Αν η έφεση κριθεί βάσιμη, το δικαστήριο, κατά περίπτωση, είτε εξαφανίζει εν όλω ή εν μέρει την πρωτόδικη απόφαση και δικάζει, κατά το μέρος που εξαφανίζει την απόφαση, το ένδικο βοήθημα, είτε τη μεταρρυθμίζει.
2. Αν η απόφαση εξαφανιστεί για έλλειψη αρμοδιότητας του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, η υπόθεση παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο μόνο αν τούτο δεν υπάγεται στην περιφέρεια του δικαστηρίου που δίκασε την έφεση. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η υπόθεση διακρατείται και εκδικάζεται από το εφετείο.
3. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο, αν ρητώς δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά, εφαρμόζει το νόμο που ίσχυε όταν δημοσιεύτηκε η εκκαλούμενη απόφαση.
4. Αν κριθεί ορθό το διατακτικό αλλά εσφαλμένο το αιτιολογικό της πρωτόδικης απόφασης, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο αντικαθιστά ή συμπληρώνει το αιτιολογικό και απορρίπτει την έφεση.
5. Με την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου δεν μπορεί να καταστεί χειρότερη, σε σχέση με το διατακτικό της εκκαλουμένης, η θέση του εκκαλούντος, εκτός αν συντρέχει η περίπτωση της δεύτερης περιόδου της παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο: 99 Αναστολή εκτέλεσης

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία, καθώς και η άσκηση της έφεσης κατ' απόφασης που εκδόθηκε ύστερα από άσκηση αγωγής αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης.
2. Το ανασταλτικό αποτέλεσμα, αν ειδικώς δεν ορίζεται αλλιώς, διαρκεί ωσότου δημοσιευτεί η οριστική απόφαση για την έφεση ή καταργηθεί κατά οποιονδήποτε τρόπο η κατ' έφεση δίκη.

Άρθρο: 100 Αντέφεση

Κείμενο Άρθρου

1. Αν ασκηθεί έφεση, ο εφεσίβλητος μπορεί, και μετά την πάροδο της προθεσμίας της έφεσης, να ασκήσει αντέφεση, ακόμη και αν έχει αποδεχτεί την απόφαση ή παραιτηθεί από το δικόγραφο της έφεσης.
2. Με την αντέφεση μπορούν να προβληθούν όλοι οι λόγοι, οι οποίοι μπορούν να προβληθούν και με την έφεση, μόνο όμως μέσα στα όρια του μεταβιβαστικού αποτελέσματος της έφεσης.
3. Η αντέφεση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του εφετείου. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως όσα ισχύουν για την άσκηση της έφεσης. Ειδικώς, ως προς την επίδοση του δικογράφου στον αντίδικο, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 114.
4. Αν η έφεση απορριφθεί ως απαράδεκτη ή αν εκείνος που άσκησε την έφεση παραιτηθεί από αυτήν, απορρίπτεται και η αντέφεση. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η αντέφεση έχει ασκηθεί μέσα στην

προβλεπόμενη για τον αντεκκαλούντα προθεσμία για άσκηση έφεσης, ισχύει ως αυτοτελής έφεση. Το παραδεκτό της αντέφεσης δεν επηρεάζεται αν η έφεση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

Άρθρο: 101 Προσβαλλόμενες αποφάσεις

Κείμενο Άρθρου

Σε αναθεώρηση υπόκεινται μόνο τελεσίδικες ή ανέκκλητες αποφάσεις.

Άρθρο: 102 Δικαίωμα άσκησης

Κείμενο Άρθρου

1. Δικαίωμα να ασκήσουν αίτηση αναθεώρησης έχουν όσοι διατέλεσαν διάδικοι στη δίκη κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση εφόσον έχουν έννομο προς τούτο συμφέρον.

2. Η άσκηση από το ίδιο πρόσωπο νέας αίτησης αναθεώρησης επιτρέπεται μόνο για λόγο που προέκυψε μεταγενεστέρως, έστω και αν αφορά το ίδιο κεφάλαιο της απόφασης.

Άρθρο: 103 Λόγοι

Κείμενο Άρθρου

1. Η αναθεώρηση επιτρέπεται μόνο αν:

α) η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε ψευδή κατάθεση μάρτυρα ή δήλωση διαδίκου, σε ψευδή έκθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα και τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου, ή

β) μετά την έκδοση της απόφασης περιήλθαν σε γνώση του διαδίκου που ζητά την αναθεώρηση κρίσιμα έγγραφα, τα οποία υπήρχαν πριν από τη δίκη, αλλά δεν γνώριζε την ύπαρξή τους, ή

γ) η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε απόφαση πολιτικού, ποινικού ή διοικητικού δικαστηρίου, η οποία ανατράπηκε αμετακλήτως μετά την τελευταία συζήτηση .

2. Λόγος αναθεώρησης, που μπορούσε να προβληθεί με έφεση, απαραδέκτως προβάλλεται με αίτηση αναθεώρησης.

Άρθρο: 104 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναθεώρησης είναι εξήντα (60) ημερών και αρχίζει:

α) στις περιπτώσεις α' και γ της παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου, αφότου καταστεί αμετάκλητη η σχετική δικαστική απόφαση, ενώ

β) στην περίπτωση β' των ίδιων παραγράφων και άρθρου, αφότου τα κρίσιμα έγγραφα περιήλθαν στην κατοχή εκείνου που ζητά την αναθεώρηση.

2. Αν τα γεγονότα της προηγούμενης παραγράφου συντελέστηκαν πριν από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, η προθεσμία της αίτησης αναθεώρησης αρχίζει από την επίδοση της απόφασης.

Άρθρο: 105 Απόφαση και ένδικα μέσα

Κείμενο Άρθρου

1. Αν γίνει δεκτός λόγος αναθεώρησης, η προσβαλλόμενη απόφαση εξαφανίζεται και επακολουθεί νέα εξέταση της υπόθεσης μέσα στα όρια του λόγου αυτού.

2. Η απόφαση που εκδίδεται κατ' αναθεώρησης υπόκειται στα ίδια ένδικα μέσα στα οποία υπόκειται και η απόφαση που αναθεωρήθηκε.

Άρθρο: 105Α Αίτηση επανάληψης της διαδικασίας

Σχόλια

Το παρόν άρθρο τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 23 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

«1. Δικαστική απόφαση, για την οποία κρίθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος που αφορά το δικαίωμα χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή διάταξης ουσιαστικού δικαίου της Σύμβασης, υπόκειται σε αίτηση επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου που την εξέδωσε. 2. Δικαίωμα να

ασκήσουν την κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτηση έχουν όσοι διατέλεσαν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή οι κάθε είδους καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί τους, εφόσον έχουν έννομο συμφέρον. 3. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενενήντα ημερών, που αρχίζει από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τις διακρίσεις του άρθρου 44 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τηρουμένης κατά τα λοιπά της ισχύουσας για το οικείο δικαστήριο διαδικασίας. Αν κατά τη διάρκεια της παραπάνω προθεσμίας υπάρξει διαδοχή του ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαδίκου, η προθεσμία για το διάδοχο αρχίζει από τότε που επήλθε η διαδοχή. Ειδικώς στην περίπτωση κληρονομικής διαδοχής, η προθεσμία για τον κληρονόμο αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας για την αποποίηση της κληρονομίας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ

Άρθρο: 106 Δικαίωμα άσκησης

Κείμενο Άρθρου

1. Τρίτος, ο οποίος βλέπεται από απόφαση που εκδόθηκε σε δίκη μεταξύ άλλων, και ο οποίος δεν είχε ασκήσει παρέμβαση, μπορεί, εφόσον συντρέχει το έννομο συμφέρον που θα δικαιολογούσε την παρέμβασή του στη δίκη αυτήν, να ανακόψει την απόφαση.
2. Στερείται το δικαίωμα να ασκήσει τριτανακοπή ο τρίτος στον οποίο κοινοποιήθηκε, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 114, το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο, με γνωστοποίηση της σχετικής δικασίμου.
3. Η τριτανακοπή στρέφεται κατά όλων των διαδίκων ανάμεσα στους οποίους εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

Άρθρο: 107 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η τριτανακοπή ασκείται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών, που αρχίζει είτε από την κοινοποίηση είτε από την πλήρη γνώση της προσβαλλόμενης απόφασης.
2. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ασκηθεί τριτανακοπή όταν έχουν περάσει τρία (3) χρόνια από τη δημοσίευση της απόφασης.

Άρθρο: 108 Απόφαση

Κείμενο Άρθρου

Όσα ορίζονται στο άρθρο 91 εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση της τριτανακοπής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΑΙΤΗΣΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ Ή ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Άρθρο: 109 Δικαίωμα άσκησης

Κείμενο Άρθρου

1. Εκείνος που διατέλεσε διάδικος στη δίκη μπορεί, με αίτησή του προς το δικαστήριο, να ζητήσει:
  - α) τη διόρθωση της απόφασης που εκδόθηκε, αν σε αυτήν έχουν παρεισφρήσει λογιστικά ή γραφικά λάθη ή το διατακτικό της διατυπώθηκε ελλιπώς ή ανακριβώς, ή
  - β) την ερμηνεία της, αν η διατύπωσή της είναι ασαφής και δημιουργεί αμφιβολίες.
2. Στην κατά την προηγούμενη παράγραφο διόρθωση μπορεί να προβεί το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο: 110 Διαδικασία

Σχόλια

Η παρ. 3 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση του διαδίκου πρέπει να αναφέρει με σαφήνεια τα λάθη για τα οποία ζητείται η διόρθωση ή τα αμφίβολα σημεία και τις ασάφειες για τις οποίες ζητείται η ερμηνεία.
2. Η αίτηση ασκείται με κατάθεση στη γραμματεία του δικαστηρίου, μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών, η οποία αρχίζει από την επίδοση της απόφασης. Σε καμία, πάντως, περίπτωση δεν μπορεί να ασκηθεί αν έχουν περάσει τρία (3) χρόνια από τη δημοσίευση της απόφασης.

«3. Η διαδικασία της αυτεπάγγελτης διόρθωσης δεν υπόκειται σε προθεσμία και κινείται με πράξη του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, με την οποία προσδιορίζονται τα λάθη και ορίζεται η δικάσιμος.»

4. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ρυθμίζουν την εκδίκαση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου, το οποίο προκάλεσε την έκδοση της απόφασης.

Άρθρο: 111 Συζήτηση και απόφαση

Κείμενο Άρθρου

1. Ως προς τη συζήτηση στο ακροατήριο ισχύουν οι κοινές διατάξεις.
2. Η απόφαση με την οποία γίνεται η διόρθωση ή η ερμηνεία μνημονεύεται στο πρωτότυπο της αρχικής απόφασης και σημειώνεται στο βιβλίο δημοσίευσης των αποφάσεων, υπόκειται δε στα ένδικα μέσα που προβλέπονται για τη διορθούμενη ή ερμηνευόμενη.
3. Στα αντίγραφα ή στα αποσπάσματα της διορθούμενης ή ερμηνευόμενης απόφασης πρέπει απαραίτητως να σημειώνονται ο αριθμός και η χρονολογία δημοσίευσης της απόφασης που τη διορθώνει ή την ερμηνεύει.

ΕΝΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Άρθρο: 112 Κύρια παρέμβαση

Κείμενο Άρθρου

1. Αν τρίτος διεκδικεί ολικώς ή μερικώς το αντικείμενο της δίκης που εκκρεμεί ύστερα από άσκηση αγωγής, μπορεί να ασκήσει κύρια παρέμβαση.
2. Η άσκηση κύριας παρέμβασης έχει τα έννομα αποτελέσματα που έχει η άσκηση αγωγής.

Άρθρο: 113 Πρόσθετη παρέμβαση

Κείμενο Άρθρου

1. Σε δίκη που εκκρεμεί ύστερα από άσκηση προσφυγής ή αγωγής, μπορεί να παρέμβει τρίτος, προς υποστήριξη του διαδίκου υπέρ του οποίου έχει έννομο συμφέρον να αποβεί η δίκη.
2. Ο παρεμβαίνων επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις που προβλέπει ο νόμος εφόσον δεν αντιτίθενται στο συμφέρον και στις πράξεις του διαδίκου υπέρ του οποίου παρεμβαίνει, έχει δε δικαίωμα να ασκήσει όλα τα ένδικα μέσα.
3. Παρέμβαση μπορεί να ασκηθεί το πρώτο και στην κατ' έφεση δίκη.

Άρθρο: 114 Κοινές διατάξεις

Σχόλια

- Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 11 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. - Το εντός " " πρώτο εδάφιο της παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

- «1. Στα πρόσωπα που, κατά τα προηγούμενα άρθρα, νομιμοποιούνται να ασκήσουν παρέμβαση, ανακοινώνεται η δίκη, με κοινοποίηση του εισαγωγικού δικογράφου και γνωστοποίηση της δικασίμου είκοσι (20) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από αυτήν, από οποιονδήποτε διάδικο.»
2. «Η παρέμβαση ασκείται με ιδιαίτερο έγγραφο, το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί το σχετικό ένδικο βοήθημα ή μέσο και, με τη φροντίδα του παρεμβαίνοντος, επιδίδεται, με την ποινή του απαραδέκτου, σε κυρωμένο αντίγραφο στους διαδίκους τουλάχιστον έξι (6) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση.» Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 126. Η παράλειψη της πιο πάνω επίδοσης καλύπτεται αν εκείνος προς τον οποίο αυτή έπρεπε να γίνει παρίσταται στο ακροατήριο και δεν αντιλέγει.
3. Οι διατάξεις για την ομοδικία, τη συνάφεια και το χωρισμό δικογράφων εφαρμόζονται αναλόγως και στην παρέμβαση.
4. Αποφάσεις, πράξεις και δικόγραφα που προβλέπεται ότι επιδίδονται στους διαδίκους, μετά την άσκηση της παρέμβασης επιδίδονται και στους παρεμβαίνοντες.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΟΜΟΔΙΚΙΑ

Άρθρο: 115 Δυνητική

Σχόλια

-Η εντός "" παρ. 1 τίθεται όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 22 του ν.3226/2004 ΦΕΚ Α 24/2.4.2004 -Επίσης με την παρ. 2 εδ. β του άρθρου 22 του ν. 3226/2004 διαγράφηκε από το πρώτο εδάφιο της τρίτης παραγράφου η φράση "και πραγματική"-Η παρ. 3 προστέθηκε και οι παρ. 3 και 4 αναριθμήθηκαν σε 4 και 5 με το άρθρο 11 παρ. 1 του Ν. 2944/2001 (ΦΕΚ Α 222/8.10.2001).- Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 11 του ν. 2944/2001 ΦΕΚ Α 222/8.10.2001 οι διατάξεις που προστέθηκαν με την παρ. 1 του ίδιου άρθρου (παρ.3), εφαρμόζονται και σε εκκρεμείς κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου υποθέσεις, εφόσον δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση. Προσφυγές ή αγωγές που ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και απορρίφθηκαν ως απαράδεκτες για έλλειψη ομοδικίας ή συναφείας, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που θεσπίζονται με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος. -Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

"1. Περισσότεροι μπορούν, με το ίδιο δικόγραφο, να ασκήσουν κοινή προσφυγή κατά της ίδιας πράξης ή παράλειψης, εφόσον οι λόγοι που προβάλλουν στηρίζονται σε όμοια κατά τα ουσιώδη στοιχεία νομική και πραγματική βάση, ή κοινή αγωγή, εφόσον συνδέονται με κοινό δικαίωμα ή τα δικαιώματα τους στηρίζονται σε όμοια κατά τα ουσιώδη στοιχεία νομική και πραγματική βάση."

2. Κατά περισσότερων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μπορεί να ασκηθεί κοινή προσφυγή, εφ' όσον η πράξη ή η παράλειψη του ενός έχει ενσωματωθεί στην πράξη ή την παράλειψη του άλλου ή κοινή αγωγή, εφόσον τα πρόσωπα αυτά συνδέονται με κοινή υποχρέωση ή οι υποχρεώσεις τους πηγάζουν από την ίδια νομική και πραγματική αιτία.

"3. Προκειμένου περί απαιτήσεων για κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού γενικώς του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, έστω και αν βασίζονται σε παράνομες πράξεις ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο προηγούμενων παραγράφων και όταν αντικείμενο της διαφοράς είναι ομοειδείς, έστω και μη ισόποσες, απαιτήσεις ή υποχρεώσεις που στηρίζονται σε όμοια κατά τα ουσιώδη στοιχεία νομική βάση. Ομοδικία συντρέχει και όταν για τους προσφεύγοντες ή ενάγοντες έχει εκδοθεί μία πράξη με ξεχωριστά για τον καθένα κεφάλαια ή περισσότερες αυτοτελείς για τον καθένα πράξεις. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η συνδρομή και των προϋποθέσεων της συναφείας, εκτός από την προϋπόθεση της κατά τόπο αρμοδιότητας του δικαστηρίου ως προς όλες τις πράξεις. «Σε περίπτωση ομοδικίας κατά την παρούσα παράγραφο, ο αριθμός των ομοδίκων σε κάθε δικόγραφο δεν μπορεί να υπερβαίνει τους πενήντα.»

4. Η δυνητική ομοδικία δεν επηρεάζει τις ουσιαστικές έννομες σχέσεις των ομοδίκων. Οι διαδικαστικές πράξεις του ενός δεν ωφελούν ούτε βλάπτουν τους άλλους.

5. Κάθε ομόδικος έχει δικαίωμα, κατά χωρισμό του κοινού δικογράφου ως την πρώτη συζήτηση, να ασκήσει νέο ένδικο βοήθημα, οπότε ως χρονολογία άσκησης του θεωρείται εκείνη του κοινού δικογράφου.

Άρθρο: 116 Αναγκαστική

Κείμενο Άρθρου

1. Περισσότεροι ομοδικούν αναγκαστικώς, εφόσον:

- α) η διαφορά από τη φύση της επιδέχεται μόνο ενιαία ρύθμιση, ή
- β) η ισχύς της απόφασης που θα εκδοθεί εκτείνεται, σύμφωνα με το νόμο, σε όλους τους ομοδίκους ή
- γ) κατά το νόμο, συγκεκριμένο ένδικο βοήθημα μόνο από κοινού μπορεί να ασκηθεί από αυτούς ή κατ' αυτών, ή
- δ) λόγω των συνθηκών της συγκεκριμένης διαφοράς, δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν αντίθετες αποφάσεις.

2. Οι διαδικαστικές πράξεις κάθε αναγκαστικώς ομοδίκου, εφόσον ο νόμος που διέπει τη σχέση δεν ορίζει διαφορετικά, δεσμεύουν και τους λοιπούς αναγκαστικώς ομοδίκους. Για το κύρος όμως των πράξεων συμβιβασμού, αναγνώρισης, παραίτησης και συμφωνίας για διαιτησία, απαιτείται ομοφωνία όλων των αναγκαστικώς ομοδίκων.

3. Το δικαστήριο εκτιμά ελευθέρως τους τυχόν αντιφατικούς ισχυρισμούς των αναγκαστικώς ομοδίκων.

Άρθρο: 117 Προσεπίκληση των αναγκαστικώς ομοδίκων

Κείμενο Άρθρου

Αν ορισμένοι, ως προς τους οποίους συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής ομοδικίας, δεν περιλαμβάνονται στο κοινό δικόγραφο, προσεπικαλούνται στη δίκη, με κοινοποίηση του εισαγωγικού δικογράφου και γνωστοποίηση της δικασίμου, από οποιονδήποτε ομόδικο, δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση.

Άρθρο: 118 Συμμετοχή στη δίκη των αναγκαστικώς ομοδίκων

Κείμενο Άρθρου

Ο κατά το προηγούμενο άρθρο προσεπικαλούμενος μετέχει στη δίκη με ειδικό δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, με τη φροντίδα του, στους άλλους διαδίκους, ως την προτεραία της συζήτησης.

Άρθρο: 119 Συνέπειες μη συμμετοχής στη δίκη των αναγκαστικώς ομοδίκων

Κείμενο Άρθρου

Ο αναγκαστικώς ομόδικος ο οποίος, αν και προσεπικλήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 117, δεν μετέσχε στη δίκη, θεωρείται ότι αντιπροσωπεύεται, κατά τη διάρκειά της, από όλους από κοινού τους λοιπούς αναγκαστικώς ομοδίκους που μετέχουν σε αυτήν. Αν δεν είχε προσεπικληθεί και δεν είχε παρασταθεί κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, έχει δικαίωμα να ασκήσει κατά της σχετικής απόφασης ανακοπή ερημοδικίας.

Άρθρο: 120 Ασκήση ένδικων μέσων σε περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας

Σχόλια

- Το εντός "" δεύτερο εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 22 του ν. 3226/2004 ΦΕΚ Α 24/4.2.2004*** Επίσης με τη παρ. 10 του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι: "10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Ένδικα βοηθήματα ή μέσα που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα από το Συμβούλιο τις Επικρατείας ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά την 1.1.2000 για μη καταβολή ή ελλιπή καταβολή παραβόλου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

Αν ασκηθεί ένδικο μέσο από κάποιον ή κατά κάποιου από τους αναγκαστικώς ομοδίκους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 117 - 119. "Οι πρωτοδίκως ομόδικοι μπορούν να ασκήσουν από κοινού ένδικο μέσο χωρίς να απαιτείται να προβάλλονται κοινοί λόγοι".

Άρθρο: 121 Κοινές διατάξεις

Σχόλια

- Οι παρ. 2 και 3 του παρόντος τίθενται όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με την παρ. 4 του άρθρου 22 του ν 3226/2004 ΦΕΚ Α 24/4.2.2004.*** Επίσης με τη παρ. 10 του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι: "10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Ένδικα βοηθήματα ή μέσα που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα από το Συμβούλιο τις Επικρατείας ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά την 1.1.2000 για μη καταβολή ή ελλιπή καταβολή παραβόλου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Αν αρμόδιο καθ' ύλην είναι, ως προς άλλους μεν ομόδικους το τριμελές, ως προς άλλους δε το μονομελές, το κοινό ένδικο βοήθημα εκδικάζεται από το τριμελές.
"2. Αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ομοδικίας, το ένδικο βοήθημα κρατείται ως προς τον πρώτο και τους ομόδικους με αυτόν και διατάσσεται ο χωρισμός του ως προς τους υπόλοιπους.
3. Με την απόφαση που διατάσσει το χωρισμό προσδιορίζονται, κατά προτίμηση, σε συγκεκριμένη δικασία, για να δικαστούν οι χωριζόμενες υποθέσεις."

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΣΥΝΑΦΕΙΑ

Άρθρο: 122

Σχόλια

Η παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Κοινό ένδικο βοήθημα μπορεί να ασκηθεί από τον ίδιο διάδικο για συναφείς πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες, εφόσον το δικαστήριο είναι ως προς όλες κατά τόπο αρμόδιο.
«2. Συναφείς είναι οι πράξεις και οι παραλείψεις:
α) όταν στηρίζονται στην ίδια νομική και στην ίδια κατά τα ουσιώδη στοιχεία πραγματική βάση ή β) όταν η νομιμότητα της μιας ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της άλλης. Στις φορολογικές διαφορές, η συνάφεια δεν αίρεται εκ μόνου του λόγου ότι οι πράξεις αναφέρονται σε διαφορετικά έτη.»
3. Συναφείς είναι οι υλικές ενέργειες όταν συνδέονται ουσιωδώς μεταξύ τους και οι αξιώσεις που απορρέουν από αυτές στηρίζονται στην ίδια νομική βάση.
4. Για τον καθορισμό του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 121.
5. Αν δεν συντρέχουν, ως προς όλες τις πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες, οι προϋποθέσεις των παρ. 1-3 κατά περίπτωση, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 121.
6. Για το χωρισμό του κοινού δικογράφου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 115. Ο χωρισμός επιτρέπεται και στην περίπτωση που υπάρχει κατά τόπο αναρμοδιότητα του δικαστηρίου ως προς ορισμένες από τις συμπεροσβαλλόμενες πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΑ

Άρθρο: 123

Κείμενο Άρθρου

Οι διατάξεις για την ομοδικία εφαρμόζονται και όταν το κοινό δικόγραφο αναφέρεται σε συναφείς πράξεις, παραλείψεις ή υλικές ενέργειες.

ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ

Άρθρο: 124

Κείμενο Άρθρου

1. Περισσότερα ένδικα βοηθήματα ή μέσα μπορούν να σωρευθούν, κυρίως ή επικουρικώς, στο ίδιο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο αν συντρέχουν, ως προς αυτά οι προϋποθέσεις του άρθρου 122, το οποίο και εφαρμόζεται αναλόγως.
2. Οι διατάξεις για την ομοδικία έχουν και στην περίπτωση αυτή ανάλογη εφαρμογή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

Άρθρο: 125

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο μπορεί να συνεκδικάζει περισσότερα ένδικα βοηθήματα ή μέσα όταν, ως προς αυτά, συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ομοδικίας ή της συνάφειας.

ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο: 126 Άσκηση ένδικων βοηθημάτων και μέσων

Σχόλια

- Το εντός " " τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 12 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. - Η παρ. 1 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Τα ένδικα βοηθήματα ασκούνται με δικόγραφο, το οποίο, μαζί με τρία αντίγραφα, κατατίθενται στη γραμματεία της κύριας έδρας του δικαστηρίου, στο οποίο απευθύνεται. Στις φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές απαιτείται επί ποινή απαραδέκτου της άσκησής τους, η επίδοση επικυρωμένου αντιγράφου του δικογράφου της προσφυγής, με επιμέλεια του διαδίκου στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη ή που, παρά το νόμο, παρέλειψε την έκδοσή της, μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών από τη λήξη της προθεσμίας για την άσκηση της προσφυγής.»
2. Τα ένδικα μέσα ασκούνται με δικόγραφο, το οποίο, μαζί με τρία αντίγραφα, κατατίθεται στη γραμματεία της κύριας έδρας του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.
3. Για την κατά τις προηγούμενες παραγράφους κατάθεση, συντάσσεται πράξη πάνω στο κατατιθέμενο δικόγραφο, η οποία διαλαμβάνει τη χρονολογία της κατάθεσης, το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου που το παρέλαβε και εκείνου που το κατέθεσε, καθώς και τον αριθμό καταχώρισής του στο οικείο βιβλίο ή στο ειδικό πρωτόκολλο κατάθεσης, κατά περίπτωση, υπογράφεται δε από τον υπάλληλο που το παραλαμβάνει, καθώς και από εκείνον που το καταθέτει.
4. Η γραμματεία, στην οποία κατατίθεται το ένδικο βοήθημα ή μέσο, το καταχωρεί στο τηρούμενο προς τούτο βιβλίο και σχηματίζει φάκελο, τον οποίο σε περίπτωση έφεσης, διαβιβάζει στο δικαστήριο στο οποίο αυτή απευθύνεται.
5. Αν υπάρχει διαφορά, ως προς τη χρονολογία κατάθεσης του ένδικου βοηθήματος ή μέσου, ανάμεσα στην πράξη κατάθεσης και στο βιβλίο ή το πρωτόκολλο, επικρατεί η χρονολογία του βιβλίου ή του πρωτοκόλλου.
6. Η γραμματεία είναι υποχρεωμένη, αν το ζητήσει ο ενδιαφερόμενος, να του χορηγήσει κυρωμένο αντίγραφο του δικογράφου του ένδικου βοηθήματος ή μέσου που κατέθεσε, με την πάνω σε αυτό πράξη κατάθεσης.

Άρθρο: 126Α

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο, με απόφασή του που λαμβάνεται σε συμβούλιο, και σε υποθέσεις αρμοδιότητας μονομελούς δικαστηρίου ο οριζόμενος δικαστής με απόφασή του, μπορεί να απορρίπτει ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι προφανώς अपαράδεκτα ή αβάσιμα και να παραπέμπει, όταν συντρέχει περίπτωση κατά το άρθρο 12 παράγραφος 2, στο αρμόδιο δικαστήριο υποθέσεις που έχουν εισαχθεί σε αυτό αναρμοδίως. Με την ίδια απόφαση απορρίπτεται ή παραπέμπεται κατά περίπτωση και η τυχόν εκκρεμής αίτηση παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας.
2. Ο πρόεδρος του συμβουλίου διοίκησης ή ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο οριζόμενος από αυτούς δικαστής, με πράξη του πάνω στο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο του ένδικου βοηθήματος ή μέσου, ορίζει το τμήμα ή τον δικαστή που θα προβεί στην κατά την προηγούμενη παράγραφο εκδίκασή του. Για τις υποθέσεις για τις οποίες έχει προσδιορισθεί δικάσιμος, η πιο πάνω αρμοδιότητα ανήκει στον πρόεδρο του οικείου τμήματος, ο οποίος με την ίδια πράξη διατάζει και τη διαγραφή τους από το πινάκιο.
3. Η απόφαση επιδίδεται σε αυτόν που άσκησε το ένδικο βοήθημα ή μέσο. Ο τελευταίος μπορεί, με αίτησή του που κατατίθεται εντός προθεσμίας εξήντα (60) ημερών από την επίδοση και πάντως όχι μετά την πάροδο τριών (3) ετών από την έκδοση της απόφασης, να ζητήσει τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, καταβάλλοντας ως ειδικό επιπλέον παράβολο τριπλάσιο από το κατά περίπτωση προβλεπόμενο και, επί φορολογικών εν γένει διαφορών, το τριπλάσιο του κατά το άρθρο 277 παράγραφος 3 παραβόλου. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση που λήφθηκε σε συμβούλιο παύει να ισχύει και η υπόθεση εισάγεται για συζήτηση σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 127 και επομένων.
4. Για το καταβαλλόμενο κατά την προηγούμενη παράγραφο ειδικό παράβολο εφαρμόζονται αναλόγως

οι διατάξεις των παραγράφων 9 και 10 του άρθρου 277 του παρόντος. Επί απορρίψεως του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, το δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, απαγγέλλει ως ποινή τον πολλαπλασιασμό έως και του τριπλασίου του ειδικού παραβόλου.».

Άρθρο: 127 Ορισμός δικασίμου - Εγγραφή στο πινάκιο

Σχόλια

*** Προστεθέντα με το άρθρο 14 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και με ισχύ από 7.6.2008, τα πρώην τρίτο και τέταρτο εδάφια της παρ. 1 κ α τ α ρ γ ή θ η κ α ν με την περ. δ) του άρθρου 69 του ν. 3900/2010 (Α' 213/17.12.2010) και σύμφωνα με το πρώτο εδ. του άρθρου 70 του ίδιου νόμου, η κατάργηση ισχύει από 1.1.2011).

Κείμενο Άρθρου

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, με πράξη του πάνω στα κατά το προηγούμενο άρθρο δικόγραφα, ορίζει δικάσιμο. Ο ίδιος μπορεί, κατά τον ίδιο τρόπο, να ορίσει συντομότερη δικάσιμο από εκείνην που όρισε αρχικά είτε αυτεπαγγέλτως είτε ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε διαδίκου.

*** (βλ. σχόλια)

2. Οι υποθέσεις που προσδιορίζονται για κάθε δικάσιμο καταχωρούνται, στο πινάκιο που προβλέπεται από το π.δ. 402/1983, όπως εκάστοτε ισχύει, το οποίο και τηρείται από τη γραμματεία.

Άρθρο: 128 Επίδοση δικογράφου και κλήσης

Σχόλια

Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος, το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 και η παρ. 4 αντικαθίστανται με τις διατάξεις των παρ. 1,2 και 3 αντίστοιχα του άρθρου 28 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και έχει έναρξη ισχύος την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. «Αντίγραφο του δικογράφου που κατατέθηκε, με μνεία της χρονολογίας κατάθεσής του, επιδίδεται, με τη φροντίδα της γραμματείας, στους καθ' ων τούτο στρέφεται, εξήντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο, με εξαίρεση τις προσφυγές επί φορολογικών και τελωνειακών εν γένει διαφορών.» Ειδικώς, αν πρόκειται για ένδικο βοήθημα που στρέφεται κατά πράξης οργάνου του Δημοσίου, με την οποία εγκρίθηκε πράξη νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, η επίδοση γίνεται και προς το νομικό πρόσωπο, καθίσταται δε διάδικος και αυτό.

2. Η γραμματεία φροντίζει, επίσης, ώστε να επιδοθούν κλήσεις προς τους διαδίκους για να παρασταθούν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. «Η κλήση αυτή επιδίδεται εξήντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο.»

3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο κλήση μπορεί να γίνει και με προφορική ανακοίνωση της δικασίμου από τη γραμματεία. Τούτο βεβαιώνεται με έγγραφο, που υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο και από εκείνον προς τον οποίο έγινε η ανακοίνωση.

«4. Εφόσον συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι, οι προθεσμίες των προηγούμενων παραγράφων μπορούν, με πράξη του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, να συντέμνονται, σε κάθε περίπτωση όμως δεν μπορούν να είναι μικρότερες των δεκαπέντε ημερών.»

Άρθρο: 129 Υποχρεώσεις της Διοίκησης

Σχόλια

Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ από 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

«1. Το Δημόσιο και το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου προς τα οποία γίνονται οι κατά το προηγούμενο άρθρο επιδόσεις, έχουν υποχρέωση να αποστέλλουν στο δικαστήριο τον κατά το άρθρο 149 διοικητικό φάκελο, με αναλυτική έκθεση απόψεων για τη διαφορά και, ειδικότερα, για τους προβαλλόμενους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς. 2. Η έκθεση με τον κατά την προηγούμενη παράγραφο διοικητικό φάκελο διαβιβάζονται στο δικαστήριο δεκαπέντε ημέρες τουλάχιστον πριν από τη δικάσιμο. Στις υποθέσεις, για τις οποίες η κατά το άρθρο 128 προθεσμία έχει συντημηθεί, τα στοιχεία αυτά διαβιβάζονται στο δικαστήριο τουλάχιστον οκτώ ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης διαβίβασης, η υπόθεση αναβάλλεται, αν το ζητήσει εκείνος που έχει ασκήσει το ένδικο βοήθημα ή μέσο ή εκείνος που έχει ασκήσει την παρέμβαση. Για την αναβολή αυτή γίνεται ιδιαίτερη μνεία στα πρακτικά. 3. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης παράλειψης της διαβίβασης ή εκπρόθεσμης διαβίβασης

προς το δικαστήριο των στοιχείων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1, το δικαστήριο καταλογίζει σε βάρος της αρχής και υπέρ του αντιδίκου της χρηματική ποινή εκατό έως πεντακόσια ευρώ. Ως αδικαιολόγητη θεωρείται η παράλειψη της διαβίβασης ή η εκπρόθεσμη διαβίβαση, εφόσον δεν παρέχονται στο δικαστήριο επαρκείς εξηγήσεις. Η ανωτέρω ποινή καταλογίζεται με την οριστική απόφαση, η οποία ως προς το κεφάλαιο αυτό δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικα μέσα. Χωρεί, πάντως, αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας. 4. Αν στη δικάσιμο που ορίζεται μετά την πρώτη αναβολή η αρχή δεν διαβιβάσει τα κατά την παράγραφο 1 στοιχεία, το δικαστήριο προβαίνει υποχρεωτικά σε συζήτηση της υπόθεσης και, εφόσον από τα στοιχεία που υπάρχουν στη δικογραφία μπορεί να σχηματίσει δικανική πεποίθηση για την αλήθεια των ισχυρισμών των διαδίκων, αποφαινεται κατ' ουσίαν επί της διαφοράς, εκδίδοντας οριστική απόφαση. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 και 3. 5. Η παράλειψη της διαβίβασης ή η εκπρόθεσμη διαβίβαση προς το δικαστήριο των στοιχείων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1 συνιστά ιδιαίτερο πειθαρχικό αδίκημα των αρμόδιων για την ενέργεια αυτή υπαλλήλων. Η σχετική πειθαρχική δίκη ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις για το πειθαρχικό δίκαιο κάθε κατηγορίας υπαλλήλων. Την άσκηση της πειθαρχικής δίωξης μπορεί να ζητήσει και ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος, με έγγραφό του προς τον αρμόδιο Υπουργό ή τη διοίκηση του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Στην περίπτωση αυτήν, καθίσταται υποχρεωτική η άσκηση της δίωξης, η πειθαρχική δε απόφαση εκδίδεται το αργότερο μέσα σε έξι μήνες από τη λήψη του εγγράφου για την άσκησή της και κοινοποιείται στον πρόεδρο του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. 6. Η χρηματική ποινή που καταλογίστηκε σε βάρος της αρχής σύμφωνα με την παράγραφο 3 καταλογίζεται περαιτέρω και ανεξαρτήτως της πειθαρχικής δίωξης που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, με πράξη του αρμόδιου οργάνου σε βάρος του υπαλλήλου που είχε την ευθύνη για την εμπρόθεσμη διαβίβαση των στοιχείων που μνημονεύονται στην παράγραφο 1 και σωρευτικά σε βάρος του προϊσταμένου της οργανικής μονάδας επιπέδου Διεύθυνσης, στην οποία υπηρετούσε ο υπάλληλος κατά το χρονικό διάστημα που συντελέστηκε η πλημμελής εκπλήρωση των καθηκόντων των παραγράφων 1 και 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθορίζεται η διαδικασία καταλογισμού και είσπραξης της χρηματικής ποινής και ρυθμίζεται κάθε σχετικό ζήτημα για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.»

Άρθρο: 130 Πρόσβαση στα στοιχεία της δικογραφίας

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση όλων των στοιχείων της δικογραφίας. Επίσης δικαιούνται να λαμβάνουν, με δαπάνη τους: α) απλά ή επικυρωμένα αντίγραφα των εγγράφων που έχουν συνταχθεί επ' ευκαιρία της δίκης και βρίσκονται στη δικογραφία και β) ύστερα από έγκριση του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο, απλά αντίγραφα των εγγράφων που έχουν συνταχθεί από όργανα του δημόσιου τομέα και βρίσκονται, επίσης, στη δικογραφία. Ανάλογα δικαιώματα έχουν και οι τρίτοι οι οποίοι νομιμοποιούνται να ασκήσουν παρέμβαση. 2. Κατά την άσκηση των δικαιωμάτων της προηγούμενης παραγράφου, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5 και 7 του άρθρου 16 του ν. 1599/1986, όπως εκάστοτε ισχύουν.

Άρθρο: 131 Πρόσθετοι λόγοι

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διάδικοι μπορούν να προβάλλουν, εκτός από τους λόγους οι οποίοι περιέχονται στο ένδικο βοήθημα ή μέσο που ασκήθηκε από αυτούς, και πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία και, με τη φροντίδα του διαδίκου που το ασκεί, επιδίδεται σε κυρωμένο αντίγραφο στους άλλους διαδίκους δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση. 2. Οι διατάξεις για την ομοδικία, τη συνάφεια και το χωρισμό δικογράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση των πρόσθετων λόγων.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Άρθρο: 132 Εκθεμα

Κείμενο Άρθρου

1. Η γραμματεία καταρτίζει για κάθε δικάσιμο έκθεμα, στο οποίο αναγράφονται με τη σειρά του πινακίου, οι προς συζήτηση υποθέσεις. Το έκθεμα αναρτάται έξω από την αίθουσα συνεδριάσεων από την

προηγούμενη της συνεδρίασης.

2. Δεν προκαλεί ακυρότητα της διαδικασίας η μη ανάρτηση του εκθέματος ή η μη μνεία σε αυτό συγκεκριμένης υπόθεσης.

Άρθρο: 133 Συνεδρίαση

Σχόλια

- Τα εντός "" εδάφια της παρ. 2 προστέθηκαν με το άρθρο 29 παρ.1 του Ν. 2915/2001 ΦΕΚ Α 109/29.5.2001. - Το ποσό του εδ. α της παρ. 4 σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001 αντιστοιχεί σε "29 έως 150" ευρώ.

Κείμενο Άρθρου

1. Ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη της, προβαίνει στην προεκφώνηση και εκφώνηση των υποθέσεων που είναι γραμμένες στο πινάκιο, διευθύνει τη συζήτηση, έχει δε την ευθύνη για την τήρηση της ευταξίας και της ευπρέπειας κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.

2. Η συνεδρίαση αρχίζει με την προεκφώνηση των υποθέσεων από το πινάκιο, κατά τη σειρά της εγγραφής τους σε αυτό. Την προεκφώνηση ακολουθεί η εκφώνηση και η συζήτηση των υποθέσεων. Σε ειδική στήλη του πινακίου, ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση σημειώνει, για κάθε περίπτωση, κατά μεν την προεκφώνηση, αν τυχόν η υπόθεση αναβάλλεται ή διαγράφεται, μετά δε την εκφώνηση και τη συζήτηση, αν οι διάδικοι παραστάθηκαν και πώς κατ' αυτήν, καθώς και ότι η υπόθεση συζητήθηκε.

"Οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν ότι δεν θα εμφανισθούν στο ακροατήριο, αλλά θα παραστούν με κοινή δήλωση που υπογράφεται από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους. Τέτοια δήλωση μπορεί να γίνει και από έναν ή ορισμένους μόνο πληρεξούσιους. Η δήλωση αυτή παραδίδεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή, σε περίπτωση κοινής δήλωσης, από έναν τουλάχιστον πληρεξούσιο δικηγόρο στον αρμόδιο γραμματέα το αργότερο την παραμονή της δικασίμου και σημειώνεται αμέσως στο πινάκιο. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης ύστερα από αίτηση διαδίκου δεν κλητεύεται κατά τη νέα δικάσιμο ο διάδικος που υπέβαλε δήλωση."

3. Η προεκφώνηση και η εκφώνηση των υποθέσεων μπορούν, κατά την κρίση του δικαστή που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση, να διενεργηθούν συγχρόνως.

4. Ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση μπορεί να επιβάλει, σε βάρος προσώπου το οποίο θορυβεί ή εκδηλώνει ασέβεια ή ανυπακοή σε μέτρα που έχουν ληφθεί ή διαταγές που έχουν δοθεί ή το οποίο προκαλεί φθορά στην αίθουσα ή κατά οποιονδήποτε τρόπο παρακωλύει τη διαδικασία, εκλεκτικώς, είτε την αποβολή τούτου από το ακροατήριο ή και το δικαστικό κατάστημα είτε χρηματική ποινή από 10.000 έως 50.000 δραχμές *** (29 έως 150 ευρώ) είτε την κράτησή του για είκοσι τέσσερις (24) το πολύ ώρες. Τα ποσά της χρηματικής ποινής μπορούν να αναπροσαρμόζονται με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

5. Αν, κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, δικηγόρος θορυβεί ή δείχνει ανυπακοή έναντι του δικαστηρίου, μπορούν να του επιβληθούν από αυτό οι πειθαρχικές ποινές που προβλέπονται από τον Κώδικα των Δικηγόρων.

Άρθρο: 134 Συζήτηση

Κείμενο Άρθρου

1. Κατά τη συζήτηση των υποθέσεων, ο δικαστής που τη διευθύνει δίνει το λόγο και απευθύνει ερωτήσεις προς τους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους, τους εκπροσώπους και τους δικαστικούς πληρεξούσιους τους, αφαιρεί το λόγο και ζητά διευκρινίσεις από τα ίδια πρόσωπα, εξετάζει δε τους μάρτυρες, τους πραγματογνώμονες και τους διερμηνείς.

2. Κάθε μέλος του δικαστηρίου μπορεί, ύστερα από άδεια του δικαστή που διευθύνει τη συζήτηση, να απευθύνει ερωτήσεις προς τα πρόσωπα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο. Ανάλογο δικαίωμα έχουν και οι δικαστικοί πληρεξούσιοι των διαδίκων, καθώς και οι ίδιοι οι διάδικοι, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι ή οι εκπρόσωποί τους, όταν έχουν την, κατά το άρθρο 27, δικολογική ικανότητα.

3. Εξαιρετικώς, μπορεί να δοθεί ο λόγος προσωπικώς στους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους ή τους εκπροσώπους τους, ακόμη και αν δεν έχουν την, κατά το άρθρο 27, δικολογική ικανότητα, αν ο δικαστής που διευθύνει τη συζήτηση κρίνει ότι πρέπει, ως προς συγκεκριμένο θέμα, να αναπτύξουν προφορικώς τις απόψεις τους ή να δώσουν προς το δικαστήριο εξηγήσεις ή να απευθύνουν ερωτήσεις στα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 1.

4. Στα πολυμελή δικαστήρια, για θέματα που αφορούν την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων, επιτρέπεται η άμεση αναφορά στο δικαστήριο, το οποίο και αποφαιίνεται τελικώς.

Άρθρο: 135 Μη παράσταση διαδίκου - Αναβολή της συζήτησης

Σχόλια

- Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 15 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008. - Η παρ. 5 προστέθηκε με το άρθρο 15 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Κατά την προεκφώνηση εξετάζεται αυτεπαγγέλτως αν έχουν κλητευθεί νόμιμα οι διάδικοι που δεν παρίστανται. Αν η κλήτευση είναι νόμιμη, η μη παράστασή τους δεν παρακωλύει την πρόοδο της διαδικασίας.
2. Η συζήτηση αναβάλλεται υποχρεωτικώς:
  - α) αν κάποιος από τους διαδίκους που δεν παρίστανται δεν έχει κλητευθεί νόμιμα, ή
  - β) αν το ζητήσει κάποιος από τους διαδίκους που, αν και παρίσταται, δεν έχει κλητευθεί νόμιμα.«3. Με αίτηση του διαδίκου μπορεί να αναβληθεί η συζήτηση της υπόθεσης μόνο μία φορά ανά βαθμό δικαιοδοσίας, κατά την κρίση του δικαστηρίου, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος. Το δικαστήριο μπορεί πάντοτε να αναβάλλει τη συζήτηση της υπόθεσης αυτεπαγγέλτως, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος.»
4. Σε κάθε περίπτωση αναβολής της συζήτησης, το δικαστήριο ορίζει νέα δικάσιμο, με σημείωση στο πινάκιο. Για τη νέα αυτή δικάσιμο κλητεύονται μόνο όσοι από τους διαδίκους απουσίαζαν κατά τη συνεδρίαση και δεν είχαν κλητευθεί νόμιμα.
- «5. Το δικαστήριο, με απόφαση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, μπορεί να επιδικάσει δικαστικά έξοδα ύψους εκατό (100) έως πεντακοσίων (500) ευρώ εις βάρος εκείνου, που ζήτησε την αναβολή, μετά από αίτημα του αντιδίκου του.»

Άρθρο: 136 Διακοπή της παράστασης διαδίκου

Κείμενο Άρθρου

1. Η διακοπή της παράστασης του διαδίκου μετά την έναρξη της συζήτησης δεν παρακωλύει, την πρόοδο της διαδικασίας. Το ίδιο ισχύει και αν τούτο διαταχθεί κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 4 του άρθρου 133.
2. Ο διάδικος που δεν παραστάθηκε κατά την προεκφώνηση ή κατά την έναρξη της συζήτησης ή που διέκοψε την παράστασή του έχει δικαίωμα να παρασταθεί στη συνέχεια της συζήτησης.
3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και στις διαδικαστικές πράξεις που δεν ενεργούνται στο ακροατήριο.

Άρθρο: 137 Συνεννόηση με αλλογλώσσους, κωφαλάλους κ.τ.λ.

Κείμενο Άρθρου

1. Αν διάδικος, μάρτυρας ή πραγματογνώμονας αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ενώπιον του δικαστηρίου ότι θα αποδώσει ακριβώς όσα θα διαμειφθούν. Οι λόγοι του αποκλεισμού και της απαλλαγής των μαρτύρων ισχύουν και για το διερμηνέα.
2. Αν τα πρόσωπα της παρ. 1 είναι κουφοί, άλαλοι ή κωφαλάλοι, η συνεννόηση μαζί τους γίνεται εγγράφως. Τις απαντήσεις τους υπογράφει ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση και περιλαμβάνονται, μαζί με τις αντίστοιχες ερωτήσεις, στο πρακτικό της συζήτησης. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι ικανά να απαντήσουν εγγράφως προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με την παρ. 1.

Άρθρο: 138 Υπομνήματα

Κείμενο Άρθρου

1. Υπομνήματα των διαδίκων, για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, κατατίθενται στη γραμματεία το αργότερο τρεις (3) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας ο αντιδίκος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τις απόψεις που αναπτύχθηκαν με το υπόμνημα του αντιδίκου.
2. Η γραμματεία βεβαιώνει στο σώμα του υπομνήματος την ημερομηνία της κατάθεσής του.

Άρθρο: 139 Αξιόποινες πράξεις

Κείμενο Άρθρου

Αν κατά τη συνεδρίαση ή κατά τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης τελεστεί αξιόποινη πράξη, τούτο βεβαιώνεται στο σχετικό πρακτικό και διατάσσεται η σύλληψη του υπαιτίου, ο οποίος, αν πρόκειται για

κακούργημα ή πλημμέλημα, παραπέμπεται στον αρμόδιο εισαγγελέα, προς τον οποίο αποστέλλεται και απόσπασμα του πρακτικού. Αν πρόκειται για πταίσμα, η σύλληψη γίνεται μόνο για να βεβαιωθεί η ταυτότητα του υπαιτίου ή για να εισαχθεί αυτός σε δίκη.

Άρθρο: 139Α

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο προστέθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 22 του ν.3226/2004 (ΦΕΚ Α 24/4.2.2004)*** Επίσης με τη παρ. 10 του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι: "10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Ένδικα βοηθήματα ή μέσα που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα από το Συμβούλιο της Επικρατείας ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά την 1.1.2000 για μη καταβολή ή ελλιπή καταβολή παραβόλου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

"1. Αν υπάρχουν τυπικές παραλείψεις, ο πρόεδρος του πολυμελούς δικαστηρίου ή ο εισηγητής ή ο δικαστής του μονομελούς δικαστηρίου καλεί, και μετά τη συζήτηση, τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή το διάδικο, εφόσον παρίσταται αυτοπροσώπως, να τις καλύψει, τάσσοντας εύλογη κατά την κρίση του προθεσμία.
2. Η πρόσκληση γίνεται τηλεφωνικά από τον γραμματέα, ο οποίος βεβαιώνει με σημείωση στο εσωτερικό του φακέλου της δικογραφίας το χρόνο της ειδοποίησης, τα ζητούμενα στοιχεία και την προθεσμία. Αν η τηλεφωνική πρόσκληση είναι αδύνατη ή δυσχερής, αποστέλλεται έγγραφο, αντίγραφο του οποίου τηρείται στο φάκελο της δικογραφίας. Στο αντίγραφο αυτό σημειώνεται η ημερομηνία αποστολής του εγγράφου."

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο: 140 Διακοπή

Κείμενο Άρθρου

1. Η δίκη διακόπτεται αν, κατά τη διάρκεια της και πριν από την τελευταία συζήτηση, αποβίβσει διάδικος ή νόμιμος αντιπρόσωπός του ή επέλθει στο πρόσωπό τους μεταβολή που να επηρεάζει την ικανότητά τους προς διενέργεια διαδικαστικών πράξεων. Σε περίπτωση ομοδικίας, η διακοπή αφορά μόνο το διάδικο στο πρόσωπο του οποίου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του επήλθε η μεταβολή. Αν πρόκειται για αναγκαστική ομοδικία, ο λόγος διακοπής που συντρέχει ως προς έναν από τους ομοδίκους, επιφέρει τη διακοπή της δίκης ως προς όλους.
2. Η διακοπή επέρχεται αφότου γνωστοποιηθεί ο λόγος που την προκάλεσε. Η γνωστοποίηση διενεργείται είτε με κατάθεση σχετικού δικογράφου στο γραμματέα του δικαστηρίου είτε με προφορική δήλωση, στο ακροατήριο ή εκτός του ακροατηρίου κατά τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης, από οποιονδήποτε έχει δικαίωμα να επαναλάβει τη δίκη ή από τον τελευταίο πληρεξούσιο δικηγόρο εκείνου στο πρόσωπο του οποίου συνέτρεξε ο λόγος της διακοπής.
3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο γνωστοποίηση πρέπει υποχρεωτικώς να συνοδεύεται από όλα τα έγγραφα τα αποδεικνύοντα το λόγο της διακοπής.
4. Αν ο λόγος της διακοπής γνωστοποιηθεί κατά τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης, δεν προχωρεί η διενέργεια της πράξης αυτής και η υπόθεση εισάγεται στο ακροατήριο για να διαπιστωθεί η διακοπή της δίκης.
5. Η διαπίστωση από το δικαστήριο της διακοπής της δίκης ανακοινώνεται, στους διαδίκους που τυχόν δεν παραστάθηκαν κατά τη συζήτηση αυτή, με κοινοποίηση του σχετικού πρακτικού.
6. Κάθε διαδικαστική πράξη που έχει διενεργηθεί μετά τη διακοπή της δίκης και πριν από την επανάληψή της, τότε μόνο είναι άκυρη όταν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, επήλθε σε διάδικο βλάβη, η οποία δεν μπορεί να επανορθωθεί αλλιώς παρά μόνο αν κηρυχθεί η ακυρότητα.
7. Αν οι μεταβολές της παρ. 1 επέλθουν σε εκπροσώπους νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή σε δικαστικούς πληρεξούσιους, η δίκη δεν διακόπτεται.

Άρθρο: 141 Επανάληψη της δίκης

Κείμενο Άρθρου

1. Η δίκη που διακόπηκε επαναλαμβάνεται αν, μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από τη συνεδρίαση κατά την οποία διαπιστώθηκε η διακοπή της, κάποιο από τα πρόσωπα που δικαιούνται να την επαναλάβουν υποβάλει, προς το γραμματέα του δικαστηρίου, δικόγραφο περιέχον σχετική δήλωση. Σε περίπτωση που εκκρεμεί αποδοχή κληρονομίας, η προθεσμία αυτή δεν αρχίζει πριν από την αποδοχή. Η δήλωση μπορεί να γίνει και προφορικώς στο ακροατήριο κατά τη συνεδρίαση κατά την οποία διαπιστώθηκε η διακοπή

της δίκης. Η κατά τις προηγούμενες περιόδους δήλωση δεν επιφέρει κανένα έννομο αποτέλεσμα αν, σε κάθε περίπτωση, δεν συνοδεύεται από κατάσταση με τα ονόματα και τις διευθύνσεις των τυχόν λοιπών προσώπων που έχουν επίσης δικαίωμα επανάληψης.

2. Αν η επανάληψη της δίκης γίνει ύστερα από δήλωση που υποβλήθηκε προφορικά στο ακροατήριο, κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορεί κατά την ίδια συνεδρίαση να προχωρήσει και η συζήτηση της υπόθεσης, αν, κατ' αυτήν, παρίστανται όλοι όσοι έχουν δικαίωμα να επαναλάβουν τη δίκη. Αλλιώς, η συζήτηση της υπόθεσης αναβάλλεται, ώστε να κλητευθούν και τα πρόσωπα αυτά.

3. Αν κανένα από τα πρόσωπα που δικαιούνται να επαναλάβουν τη δίκη δεν προβεί στις κατά την παρ. 1 ενέργειες, η δίκη επαναλαμβάνεται αυτοδικαίως. Προς τούτο ορίζεται νέα δικάσιμος ή νέα ημερομηνία για τη διενέργεια της διαδικαστικής πράξης, κατά τις οποίες και κλητεύονται όλοι οι διάδικοι. Αν δεν είναι δυνατή η ανεύρεση των προσώπων που δικαιούνται σε επανάληψη της δίκης, θέση κλήτευσης προς αυτούς επέχει η θυροκόλληση της πράξης του ορισμού της νέας δικασίμου ή της νέας ημερομηνίας διενέργειας της διαδικαστικής πράξης, η οποία γίνεται εξήντα (60) τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτές, στο κατάστημα του δικαστηρίου και στην κατοικία του διαδίκου στο πρόσωπο του οποίου συνέτρεξε ο λόγος που επέφερε τη διακοπή ή στην κατοικία του νόμιμου αντιπροσώπου του.

4. Σε περίπτωση που, κατά τη νέα συζήτηση ή τη νέα διενέργεια της διαδικαστικής πράξης, δεν παρασταθούν, αν και είχαν κλητευθεί νόμιμα, τα πρόσωπα που δικαιούνται να επαναλάβουν τη δίκη αυτή:

α) αν είχε διακοπεί συνεπεία μεταβολής η οποία επήλθε στο πρόσωπο εκείνου που άσκησε το ένδικο βοήθημα ή μέσο ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, καταργείται: στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο μπορεί πάντως, εκτιμώντας τις περιστάσεις, πριν να κηρύξει τη δίκη καταργημένη, να αναβάλει αυτεπαγγέλτως για εύλογο χρόνο τη συζήτηση, ενώ

β) αν είχε διακοπεί συνέπεια μεταβολής που επήλθε στο πρόσωπο οποιουδήποτε από τους λοιπούς διαδίκους ή του νόμιμου αντιπροσώπου του, η δίκη προχωρεί κανονικώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο: 142 Περιπτώσεις

Σχόλια

Η περ. δ της παρ. 1 του παρόντος προστέθηκε και το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 30 παρ. 1 και 2 αντίστοιχα του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Η δίκη καταργείται αν, πριν από το πέρας της τελευταίας συζήτησης:

α) εκλείψει το αντικείμενό της, ή

β) υποβληθεί παραίτηση από το ένδικο βοήθημα ή μέσο, ή

γ) συντρέξουν οι συνθήκες της περ. α' της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου.

«δ) επιτευχθεί διοικητική επίλυση της διαφοράς».

2. «Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 143, τα οποία, εφόσον δεν έχει ορισθεί δικάσιμος, εφαρμόζονται και στην περίπτωση δ' της προηγούμενης παραγράφου.» Ως προς την απόφαση αυτή, μπορούν να τύχουν ανάλογης εφαρμογής οι διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 189 και της παρ. 3 του άρθρου 193.

Άρθρο: 143 Παραίτηση

Κείμενο Άρθρου

1. Η παραίτηση από ένδικο βοήθημα ή μέσο μπορεί να γίνει ως το πέρας της τελευταίας συζήτησης.

2. Η παραίτηση γίνεται:

α) με προφορική δήλωση, στο ακροατήριο, του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου ή του δικαστικού πληρεξουσίου του,

β) με έγγραφη δήλωση του δικαστικού πληρεξουσίου του διαδίκου, η οποία κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου,

γ) με έγγραφη δήλωση του ίδιου του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του εκπροσώπου του, κατατιθέμενη στη γραμματεία του δικαστηρίου, η οποία περιλαμβάνεται είτε σε συμβολαιογραφικό είτε σε ιδιωτικό έγγραφο, εφόσον στην τελευταία περίπτωση η γνησιότητα της υπογραφής του δηλούντος βεβαιώνεται από οποιαδήποτε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή.

3. Είναι ανίσχυρη η παραίτηση που γίνεται υπό όρο ή αίρεση.

4. Ανάκληση της παραίτησης δεν επιτρέπεται.

5. Αν η παραίτηση γίνει πριν από την έναρξη της πρώτης συζήτησης, δεν απαιτείται η συναίνεση του αντιδίκου.

6. Τα έννομα αποτελέσματα της παραίτησης επέρχονται αφότου γίνει η προφορική, ή κατατεθεί η

έγγραφο δήλωση.

7. Αν η, κατά τις περιπτώσεις β' και γ' της παρ. 2, έγγραφη δήλωση παραίτησης κατατεθεί στη γραμματεία του δικαστηρίου πριν να οριστεί δικάσιμος, η παραίτηση γίνεται δεκτή με πράξη του προέδρου του συμβουλίου, ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο, ο οποίος πάντως, αν αμφιβάλλει, μπορεί να εισαγάγει την υπόθεση ενώπιον του δικαστηρίου.

8. Κατά την παραίτηση από μέρους του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου τηρούνται οι εκάστοτε ισχύουσες ειδικές διατάξεις.

ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο: 144 Αντικείμενο απόδειξης

Κείμενο Άρθρου

1. Αντικείμενο απόδειξης είναι αμφισβητούμενα πραγματικά γεγονότα, τα οποία ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης.
2. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως, και χωρίς να διατάζει απόδειξη, τα πραγματικά γεγονότα που είναι τόσο κοινώς γνωστά ώστε να μην υπάρχει εύλογη αμφιβολία ότι είναι αληθινά (πασίδηλα), καθώς και εκείνα που είναι γνωστά σε αυτό από προηγούμενη δικαστική του ενέργεια.
3. Τα διδάγματα της κοινής πείρας λαμβάνονται υπόψη, από το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως.
4. Το αλλοδαπό δίκαιο, το έθιμο και τα συναλλακτικά ήθη λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως, εφόσον είναι γνωστά στο δικαστήριο. Αν δεν είναι γνωστά, διατάσσεται η απόδειξη τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 152.

Άρθρο: 145 Βάρος απόδειξης

Κείμενο Άρθρου

1. Κάθε διάδικος υποχρεούται να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα που πικαλείται για να στηρίξει τους ισχυρισμούς του, εκτός αν ο νόμος που διέπει τη σχέση ορίζει διαφορετικά. Οι άλλοι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να ανταποδείξουν.
2. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα να επικαλούνται τα στοιχεία που προκύπτουν από τον, κατά το άρθρο 149, διοικητικό φάκελο.
3. Ο διάδικος κατά του οποίου αντιτάσσεται νόμιμο μαχητό τεκμήριο έχει το βάρος της ανατροπής του.

Άρθρο: 146 Αποδεικτικά στοιχεία

Κείμενο Άρθρου

Η απόδειξη στηρίζεται στα στοιχεία του, κατά το άρθρο 149, διοικητικού φακέλου, καθώς και σε εκείνα που προέκυψαν από την ενώπιον του δικαστηρίου αποδεικτική διαδικασία.

Άρθρο: 147 Αποδεικτικά μέσα

Κείμενο Άρθρου

1. Αποδεικτικά μέσα είναι:
  - α) η αυτοψία,
  - β) η πραγματογνωμοσύνη,
  - γ) τα έγγραφα,
  - δ) η ομολογία του ιδιώτη διαδίκου,
  - ε) οι εξηγήσεις των διαδίκων,
  - στ) οι μάρτυρες και
  - ζ) τα δικαστικά τεκμήρια.
2. Είναι δυνατός ο αποκλεισμός ενός ή περισσότερων αποδεικτικών μέσων, αν τούτο ορίζει ρητώς ο νόμος που διέπει την ένδικη σχέση.
3. Τα αποδεικτικά μέσα που προσάγει και επικαλείται ένας διάδικος καθίστανται κοινά και για τους άλλους.

Άρθρο: 148 Χρήση και εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο χρησιμοποιεί τα αποδεικτικά μέσα κατά την κρίση του και τα εκτιμά ελευθέρως, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό μεταξύ τους, εκτός αν ειδική διάταξη νόμου ορίζει διαφορετικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Άρθρο: 149

Κείμενο Άρθρου

1. Ο διοικητικός φάκελος, τον οποίο και υποχρεούται η Διοίκηση να διαβιβάζει, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 129, στο δικαστήριο αποτελείται από τα, σχετικά με την ένδικη υπόθεση, στοιχεία.
2. Αν στο διοικητικό φάκελο δεν υπάρχουν, γιατί έχουν αποδεδειγμένως χαθεί, τα κατά την παρ. 1 στοιχεία, διατάσσεται η αναπαραγωγή τους. Αν αυτό είναι αδύνατον, διατάσσεται η απόδειξη του περιεχομένου τους, με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.
3. Ο διοικητικός φάκελος, με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου, επιστρέφεται στη Διοίκηση αμέσως μετά τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης ή την κατ' άλλον τρόπο περάτωση της δίκης. Αν, στη συνέχεια, ασκηθεί ένδικο μέσο, η Διοίκηση υποχρεούται να διαβιβάσει εκ νέου το διοικητικό φάκελο προς το δικαστήριο στο οποίο αυτό εκκρεμεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 129.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο: 150 Προαπόδειξη

Κείμενο Άρθρου

1. Τα έγγραφα και οι μαρτυρικές κατά το άρθρο 185 καταθέσεις πρέπει απαραίτητως να προσάγονται στο δικαστήριο ως την προηγούμενη ημέρα εκείνης κατά την οποία γίνεται η πρώτη συζήτηση της υπόθεσης. Η προσαγωγή τους σε μεταγενέστερη συζήτηση επιτρέπεται μόνον όταν, κατά ειδικώς αιτιολογημένη κρίση του δικαστηρίου, η έγκαιρη προσαγωγή τους ήταν αδύνατη.
2. Η γραμματεία βεβαιώνει, στο σώμα των κατά την προηγούμενη παράγραφο αποδεικτικών μέσων, την ημερομηνία της προσαγωγής τους.

Άρθρο: 151 Συμπληρωματική απόδειξη

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο, με απόφασή του, μπορεί, αν το κρίνει αναγκαίο, να διατάζει, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, τη συμπλήρωση των αποδείξεων με κάθε πρόσφορο κατά την κρίση του αποδεικτικό μέσο.

Άρθρο: 152 Απόφαση για συμπληρωματική απόδειξη

Κείμενο Άρθρου

1. Η απόφαση για συμπληρωματική απόδειξη λαμβάνεται είτε κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, οπότε και, διατυπούμενη συνοπτικά, καταχωρείται στα πρακτικά είτε μετά τη συζήτηση.
2. Με την απόφαση για τη διενέργεια συμπληρωματικής απόδειξης, ορίζονται:
  - α) το θέμα της απόδειξης,
  - β) ο διάδικος που φέρει το βάρος της,
  - γ) τα αποδεικτικά μέσα,
  - δ) ο τόπος και ο χρόνος διεξαγωγής, καθώς και ο χρόνος περάτωσης της.
3. Αν η συμπληρωματική απόδειξη διεξάγεται εκτός του ακροατηρίου, με την απόφαση της προηγούμενης παραγράφου ορίζεται και ο εισηγητής - δικαστής ενώπιον του οποίου, με την παρουσία γραμματέα, γίνεται η διεξαγωγή αυτή. Ως προς την εκτός του ακροατηρίου αυτοψία έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 158.
4. Η απόφαση για τη συμπληρωματική απόδειξη επιδίδεται στους διαδίκους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 195.
5. Ύστερα από έγγραφη αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, το δικαστήριο ή το οικείο τμήμα, ως συμβούλιο, μπορεί να μεταβάλει τον τόπο διεξαγωγής της συμπληρωματικής απόδειξης ή να παρατείνει το χρόνο περάτωσης της. Η αίτηση του διαδίκου υποβάλλεται στον πρόεδρο του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος. Η απόφαση που εκδίδεται επιδίδεται στους διαδίκους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο.
6. Αν η διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης γίνει στο ακροατήριο, πράγμα που επιτρέπεται μόνον αν, κατά τη συζήτηση, παρίστανται όλοι οι διάδικοι και δεν αντιλέγουν, συντάσσεται πρακτικό, ενώ, σε κάθε άλλη περίπτωση, συντάσσεται έκθεση. Το πρακτικό, όπως και η έκθεση, επιδίδονται στους διαδίκους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 4.

Άρθρο: 153 Συζήτηση μετά τη διεξαγωγή της απόδειξης

Κείμενο Άρθρου

Μετά τη διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης, αν αυτή διενεργήθηκε στο ακροατήριο, η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίζεται κατά την ίδια δικάσιμο, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει λόγος που επιβάλλει, για τη μετά την απόδειξη συζήτηση, τον ορισμό νέας δικασίμου, ενώ, αν αυτή διενεργήθηκε εκτός του ακροατηρίου, ορίζεται νέα δικάσιμος για την περαιτέρω συζήτηση της υπόθεσης. Η νέα αυτή δικάσιμος ορίζεται είτε με την απόφαση που διατάζει την απόδειξη είτε με πράξη του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ως προς τον ορισμό της νέας δικασίμου, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στο άρθρο 127.

Άρθρο: 154 Συντηρητική απόδειξη

Κείμενο Άρθρου

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση, μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου, να διατάξει και πριν από τη συζήτηση απόδειξη, αν κρίνει ότι υπάρχει κίνδυνος να χαθεί αποδεικτικό μέσο ή να καταστεί δυσχερής η χρησιμοποίησή του ή να δυσχεραθεί η διαπίστωση υφιστάμενης πραγματικής κατάστασης.
2. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία και πρέπει, εκτός από τα στοιχεία του άρθρου 45, να αναφέρει το θέμα της απόδειξης, τα αποδεικτικά μέσα, καθώς και τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου. Ως προς τον ορισμό δικασίμου εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στο άρθρο 127. Οι λόγοι αρκεί να πιθανολογούνται, βάσει στοιχείων που προσκομίζονται με την αίτηση.
3. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 152 και 153, με τις εξής αποκλίσεις:
  - α) Η συζήτηση, καθώς και η διεξαγωγή, ορίζονται σε σύντομο χρόνο, ανάλογα με τον κίνδυνο.
  - β) Οι διάδικοι καλούνται δέκα (10) ημέρες πριν από τη συζήτηση ή τη διεξαγωγή, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι, οπότε η προθεσμία αυτή μπορεί να συντμηθεί. Οι σχετικές κλήσεις επιδίδονται από το διάδικο που ζήτησε να διαταχθεί η συντηρητική απόδειξη.
4. Σε περίπτωση διεξαγωγής της συντηρητικής απόδειξης εκτός της έδρας του δικαστηρίου, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 13.
5. Η συντηρητική απόδειξη έχει την ίδια αποδεικτική δύναμη με την κανονική απόδειξη, ακόμη και αν ο σχετικός κίνδυνος δεν επήλθε. Η κατανομή του βάρους της απόδειξης δεν επηρεάζεται από τη συντηρητική απόδειξη.

Άρθρο: 155 Αναζήτηση στοιχείων - Εντολή επανελέγχου

Σχόλια

- Η παρ. 3 προστέθηκε και η ταυτόχρονη αναρίθμηση των πρώην παρ. 3 και 4 σε παρ. 4 και 5 αντιστοίχως έγινε με το άρθρο 16 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) με ισχύ από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο, με απόφασή του, μπορεί να ζητά, από κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή, καθώς και από κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο, πληροφορίες και στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Ολοι αυτοί έχουν την υποχρέωση να παρέχουν προς το δικαστήριο τις πληροφορίες και τα στοιχεία που τους ζητούνται, μέσα στην τασσόμενη με την απόφαση προθεσμία. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 42.
2. Το δικαστήριο, με απόφασή του, μπορεί επίσης, όποτε το κρίνει αναγκαίο, να διατάζει τη διενέργεια επανελέγχου από μέρους της Διοίκησης. Η σχετική έκθεση για τον επανέλεγχο πρέπει να κατατίθεται στο δικαστήριο μέσα στην τασσόμενη με την απόφαση προθεσμία.

«3. Επίσης, το δικαστήριο με απόφασή του, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να ζητεί από τη Διοίκηση τη διενέργεια πολύπλοκων αριθμητικών υπολογισμών, σύμφωνα με τα κριθέντα με την απόφαση αυτή, ορίζοντας συγχρόνως ρητή δικάσιμο για την περαιτέρω εκδίκαση της υπόθεσης. Η σχετική έκθεση της Διοίκησης υποβάλλεται υποχρεωτικώς στο δικαστήριο είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη νέα δικάσιμο.»
- "4"(3). Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους αποφάσεις επιδίδονται στους διαδίκους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 195.
- "5"(4). Ως προς την παράταση της τασσόμενης με την απόφαση, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, προθεσμίας, εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 152.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΥΤΟΨΙΑ

Άρθρο: 156 Σκοπός

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο διατάζει αυτοψία όταν κρίνει ότι πρέπει να διαμορφώσει άμεση αντίληψη για το αντικείμενο της απόδειξης.
2. Εφόσον συντρέχει εξαιρετική ανάγκη, η διενέργεια της αυτοψίας μπορεί να ανατεθεί και σε άλλο δικαστήριο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 13 περ. α'.

Άρθρο: 157 Σύμπραξη κατά τη διενέργεια - Κυρώσεις

Κείμενο Άρθρου

1. Καθένας που έχει σχέση με το αντικείμενο της αυτοψίας, είτε είναι διάδικος είτε τρίτος, οφείλει να παρέχει στο δικαστήριο τη δυνατότητα να το εξετάσει κατά τον τρόπο που αυτό κρίνει αναγκαίο και να διαπιστώσει, χωρίς να προκληθεί βλάβη, το είδος, τις ιδιότητες ή το περιεχόμενό του.
2. Ο κατά την παρ. 1 υπόχρεος και κάθε τρίτος που, με την απουσία του, την απόκρυψη του πράγματος που αποτελεί το αντικείμενο της αυτοψίας ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, ματαιώνει ή παρεμποδίζει τη διεξαγωγή της υπόκειται, εκτός άλλων κατά την κείμενη νομοθεσία προβλεπόμενων κυρώσεων και στις κυρώσεις του άρθρου 42. Αν αυτός είναι ο διάδικος, προς απόδειξη ισχυρισμού του οποίου έχει διαταχθεί η αυτοψία, ο ισχυρισμός του, αν δεν αποδεικνύεται με άλλο αποδεικτικό μέσο, απορρίπτεται ως αναπόδεικτος, ενώ αν είναι ο αντίδικός του, ο ισχυρισμός αυτός θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί.
3. Το δικαστήριο ή ο εισηγητής - δικαστής που διεξάγει την αυτοψία μπορεί να απαλλάξει τα πρόσωπα της παρ. 1 από τις υποχρεώσεις τους, αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, τους οποίους τα πρόσωπα αυτά πρέπει να επικαλεστούν εγγράφως και να αποδείξουν πριν από τη διεξαγωγή. Αν πρόκειται για απόφαση του εισηγητή - δικαστή, το δικαστήριο μπορεί να την ανατρέψει, διατάζοντας και πάλι την αυτοψία.

Άρθρο: 158 Διεξαγωγή

Κείμενο Άρθρου

1. Κατ' απόκλιση από τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 152, η διεξαγωγή της αυτοψίας εκτός ακροατηρίου μπορεί να διενεργηθεί και από ολόκληρο το δικαστήριο.
2. Η κατά την παρ. 4 του άρθρου 152 επίδοση γίνεται και προς τον τρίτο κάτοχο του πράγματος, το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της αυτοψίας.
3. Κατά τη διεξαγωγή της αυτοψίας, αν κριθεί σκόπιμο, μπορούν να ληφθούν φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις, καθώς και να συνταχθούν σχεδιαγράμματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Άρθρο: 159 Σκοπός - Απόφαση - Διορισμός πραγματογνώμονα

Σχόλια

Το εδάφιο μέσα σε "" στο τέλος της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 2873/2000

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο, αν κρίνει ότι ανακύπτουν ζητήματα για τη διάγνωση των οποίων απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, διατάζει πραγματογνωμοσύνη και διορίζει, για τη διεξαγωγή της, έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες.
"Το δικαστήριο διατάσσει υποχρεωτικώς πραγματογνωμοσύνη σε υποθέσεις επιστροφής φόρων που έχουν επιρριφθεί στην κατανάλωση".
2. Οι πραγματογνώμονες διορίζονται από τον κατάλογο πραγματογνωμόνων που, σύμφωνα με το άρθρο 371 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, τηρείται στο πολιτικό δικαστήριο της έδρας του διοικητικού δικαστηρίου. Αν δεν υπάρχει κατάλογος ή δεν περιλαμβάνονται σε αυτόν πρόσωπα με ειδικές για το συγκεκριμένο αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης γνώσεις, το δικαστήριο διορίζει άλλα, κατάλληλα κατά την κρίση του, πρόσωπα, που έχουν τα, κατά τα άρθρα 372 και επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, προσόντα εγγραφής στον κατά την προηγούμενη περίοδο κατάλογο πραγματογνωμόνων.
3. Στην απόφαση διορισμού, εκτός από τα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 152, αναφέρονται το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας ή επαγγέλματος και η ιδιότητα των διοριζομένων ως πραγματογνωμόνων. Στην ίδια απόφαση, μπορεί να περιέχονται οδηγίες ή κατευθύνσεις που κρίνονται από το δικαστήριο απαραίτητες για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης.
4. Η κατά την παρ. 4 του άρθρου 152 επίδοση της απόφασης γίνεται και προς τους πραγματογνώμονες.

Άρθρο: 160 Αποκλεισμός, εξαίρεση, απαλλαγή και αντικατάσταση πραγματογνώμονα

Κείμενο Άρθρου

1. Οι λόγοι οι οποίοι ισχύουν για τον αποκλεισμό και την εξαίρεση των δικαστών ισχύουν αναλόγως και για τους πραγματογνώμονες.
2. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να ζητήσουν την απαλλαγή τους για τους ίδιους λόγους, καθώς και για κάθε σπουδαίο λόγο που τους παρεμποδίζει να διενεργήσουν την πραγματογνωμοσύνη. Αν ο πραγματογνώμονας είναι υπάλληλος φορέα που ανήκει στο δημόσιο τομέα, την απαλλαγή μπορεί να ζητήσει και η προϊστάμενή του αρχή.
3. Οι κατά τις παρ. 1 και 2 λόγοι πρέπει να προβληθούν πριν από την ορκοδοσία.
4. Η βασιμότητα των λόγων κρίνεται, σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, από το δικαστήριο ή το οικείο τμήμα, ως συμβούλιο. Η σχετική αίτηση υποβάλλεται στον πρόεδρο του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος, η δε απόφαση επιδίδεται στους ενδιαφερομένους σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 195. Αν οι λόγοι κριθούν βάσιμοι, ορίζεται συγχρόνως ο αντικαταστάτης.
5. Το κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να αντικαταστήσει τον πραγματογνώμονα αν κάποιος από τους λόγους της παρ. 1 ανακλύσει μετά την ορκοδοσία, καθώς και για αδυναμία ή αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Άρθρο: 161 Καθήκοντα πραγματογνώμονα

Κείμενο Άρθρου

1. Οι πραγματογνώμονες γνωμοδοτούν για τα θέματα που τους τίθενται από το δικαστήριο.
2. Η άσκηση των καθηκόντων του πραγματογνώμονα είναι υποχρεωτική.
3. Οι πραγματογνώμονες οφείλουν, πέρα από τα κύρια καθήκοντά τους, όταν καλούνται από το δικαστήριο, να παρευρίσκονται κατά τη διενέργεια άλλων διαδικαστικών πράξεων, καθώς και κατά τη μετά την απόδειξη συζήτηση της υπόθεσης, για την παροχή επεξηγήσεων ή πληροφοριών.

Άρθρο: 162 Ορκοδοσία πραγματογνώμονα

Κείμενο Άρθρου

Οι πραγματογνώμονες ορκίζονται, ενώπιον του δικαστηρίου που τους διόρισε ή του εισηγητή - δικαστή, ότι θα εκτελέσουν τα καθήκοντά τους με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και εχεμύθεια. Κατά τα λοιπά, τηρείται ο τύπος του όρκου των μαρτύρων.

Άρθρο: 163 Διεξαγωγή

Κείμενο Άρθρου

1. Για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, αν οι πραγματογνώμονες είναι περισσότεροι από έναν, συνέρχονται ύστερα από πρόσκληση οποιουδήποτε από αυτούς. Αλλιώς, συγκαλούνται από το δικαστήριο ή από τον εισηγητή - δικαστή.
2. Οι πραγματογνώμονες μπορούν:
  - α) να λαμβάνουν γνώση των στοιχείων της δικογραφίας και να λαμβάνουν απλά αντίγραφα των έγγραφων στοιχείων της τα οποία θεωρούν απαραίτητα για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης και
  - β) να ζητούν πληροφορίες από τους διαδίκους ή από τους φορείς που ανήκουν στο δημόσιο τομέα, να λαμβάνουν φωτογραφίες, απεικονίσεις ή εικόνες, να συντάσσουν σχεδιαγράμματα και να προβαίνουν σε κάθε αναγκαία ενέργεια.
3. Το δικαστήριο και ο εισηγητής - δικαστής, κατά τη διάρκεια της πραγματογνωμοσύνης, μπορούν να δίνουν οδηγίες σχετικές με τη διεξαγωγή της.
4. Οι διάδικοι μπορούν να υποβάλλουν προς τους πραγματογνώμονες υπομνήματα με τις απόψεις τους για το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και κάθε άλλο συναφές με αυτό στοιχείο και να παρευρίσκονται κατά τη εξέταση ή τη θεώρηση του αντικειμένου της.

Άρθρο: 164 Έκθεση

Κείμενο Άρθρου

1. Για τη διεξαγωγή και το συμπέρασμα της πραγματογνωμοσύνης, οι πραγματογνώμονες συντάσσουν έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν και η αιτιολογημένη γνώμη τους.
2. Η έκθεση υπογράφεται από όλους τους πραγματογνώμονες και κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου. Για την κατάθεση συντάσσεται σχετική πράξη.
3. Αν η πραγματογνωμοσύνη διεξάγεται στο ακροατήριο, το δικαστήριο μπορεί να αρκεστεί σε προφορική έκθεση, η οποία καταχωρείται στα πρακτικά.

Άρθρο: 165 Δαπάνες - Αμοιβή πραγματογνώμονα

Κείμενο Άρθρου

1. Οι δαπάνες της πραγματογνωμοσύνης και η αμοιβή των πραγματογνωμόνων, η οποία για όλους από κοινού δεν μπορεί να υπερβαίνει την, κατά τις κείμενες ειδικές διατάξεις, αμοιβή του ενός προσαυξημένη κατά 50%, καθορίζονται από το δικαστήριο που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη, με την οριστική του απόφαση. Ως προς τον καταλογισμό τους εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 275.
2. Αν για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης απαιτούνται σημαντικές δαπάνες, το οικείο τμήμα του δικαστηρίου ως συμβούλιο, ύστερα από αίτηση του πραγματογνώμονα, που υποβάλλεται στον πρόεδρο του τμήματος και η οποία περιέχει λεπτομερώς τις απαιτούμενες δαπάνες, μπορεί, με απόφασή του μη υποκείμενη σε ένδικα μέσα, να προβεί στην προσωρινή εκκαθάριση και να διατάξει την ολική ή μερική προκαταβολή των δαπανών αυτών. Με την προκαταβολή των παραπάνω δαπανών επιβαρύνεται το Δημόσιο. Οι προκαταβαλλόμενες δαπάνες συμψηφίζονται κατά την, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην επόμενη παράγραφο, οριστική εκκαθάριση και καταλογισμό των δαπανών στους διαδίκους.
3. Οι ειδικές διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 22 του ν.δ. 3693/1957, όπως εκάστοτε ισχύουν, εφαρμόζονται και ως προς την αμοιβή των πραγματογνωμόνων.

Άρθρο: 166 Κυρώσεις σε βάρος πραγματογνώμονα

Κείμενο Άρθρου

Πραγματογνώμονας, που δεν εκτελεί τα κατά τις προηγούμενες διατάξεις καθήκοντά του, υπόκειται στις κυρώσεις του άρθρου 42 και δεν έχει δικαίωμα για αμοιβή ή αποζημίωση, ενώ δεν αποκλείεται και κάθε άλλη ευθύνη του, κατά την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο: 167 Τεχνικοί σύμβουλοι

Κείμενο Άρθρου

1. Αν το δικαστήριο αποφασίσει το διορισμό πραγματογνώμονα, κάθε διάδικος μπορεί να ορίσει, με δαπάνη του, έναν τεχνικό σύμβουλο, ο οποίος πρέπει να είναι πρόσωπο που έχει την ικανότητα να διοριστεί πραγματογνώμονας.
2. Ο ορισμός γίνεται με έγγραφη δήλωση του διαδίκου, η οποία κατατίθεται στη γραμματεία ή και προφορικός στο δικαστήριο ή στον εισηγητή - δικαστή ενώπιον των οποίων διενεργείται η πραγματογνωμοσύνη. Για τον ορισμό, αναλόγως με την περίπτωση, συντάσσεται έκθεση ή πρακτικό, αντίστοιχα.
3. Οι τεχνικοί σύμβουλοι βοηθούν τους διαδίκους με τις τεχνικές γνώσεις τους, μπορούν δε να παρευρίσκονται σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις στις οποίες είναι δυνατόν να παρευρίσκονται και οι πραγματογνώμονες, να λαμβάνουν γνώση της δικογραφίας και να λαμβάνουν απλά αντίγραφα των αναγκαίων για την επιτέλεση του έργου τους εγγράφων.
4. Οι τεχνικοί σύμβουλοι μπορούν να υποβάλλουν εγγράφως ή να διατυπώνουν προφορικός στο ακροατήριο, τις παρατηρήσεις τους για την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, καθώς και να απευθύνουν ερωτήσεις στους πραγματογνώμονες κατά την ακροαματική διαδικασία.

Άρθρο: 168 Απλές γνωμοδοτήσεις

Κείμενο Άρθρου

Γνωμοδοτήσεις προσώπων τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, για ζητήματα που αφορούν εκκρεμή δίκη, τα οποία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο πραγματογνωμοσύνης, λαμβάνονται υπόψη από το δικαστήριο εφόσον ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΓΓΡΑΦΑ

Άρθρο: 169 Δημόσια και ιδιωτικά

Κείμενο Άρθρου

1. Δημόσια είναι τα έγγραφα τα οποία έχουν συνταχθεί από δημόσιο όργανο.
2. Ιδιωτικά είναι όλα τα έγγραφα τα οποία δεν είναι δημόσια. Τα ιδιωτικά έγγραφα πρέπει πάντως να φέρουν την υπογραφή του συντάκτη ή, αν δηλώνεται αδυναμία υπογραφής, άλλο σημείο το οποίο τίθεται από το συντάκτη. Στην τελευταία αυτήν περίπτωση, το έγγραφο πρέπει να επικυρώνεται από συμβολαιογράφο ή άλλη δημόσια αρχή, οι οποίοι και βεβαιώνουν συγχρόνως ότι ο εκδότης δήλωσε αδυναμία υπογραφής.
3. Θεωρούνται επίσης έγγραφα, κατά τις διακρίσεις των προηγούμενων παραγράφων:
  - α) τα βιβλία των οποίων την τήρηση επιβάλλουν οι κείμενες διατάξεις και
  - β) οι φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις και κάθε άλλη απεικόνιση, καθώς και οι

φωνοληψίες.

Άρθρο: 170 Τύπος

Κείμενο Άρθρου

Τα δημόσια και τα ιδιωτικά έγγραφα, τα οποία προσάγονται στο δικαστήριο, πρέπει να έχουν συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, ή, αν ο νόμος που διέπει τη σχέση απαιτεί ειδικό τύπο, κατά τον τύπο αυτόν.

Άρθρο: 171 Αποδεικτική δύναμη

Κείμενο Άρθρου

1. Τα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί από το αρμόδιο όργανο και κατά τους νόμιμους τύπους αποτελούν πλήρη απόδειξη για όσα βεβαιώνεται σε αυτά, είτε ότι ενήργησε ο συντάκτης τους είτε ότι έγιναν ενώπιόν του, ως προς τα οποία είναι δυνατή η ανταπόδειξη μόνο εφόσον τα έγγραφα αυτά προσβληθούν ως πλαστά.
2. Η χρονολογία των ιδιωτικών εγγράφων καθίσταται βέβαιη για τους τρίτους μόνο όταν αυτά θεωρηθούν από συμβολαιογράφο ή από άλλον αρμόδιο κατά το νόμο δημόσιο υπάλληλο. Αλλιώς, ως βέβαιη χρονολογία τους θεωρείται εκείνη του θανάτου ενός από αυτούς που τα έχουν υπογράψει ή η χρονολογία του δημόσιου εγγράφου στο οποίο τυχόν μνημονεύεται κατά τα ουσιώδη μέρη το περιεχόμενό τους ή εκείνη της επέλευσης γεγονότος που καθιστά κατ' ανάλογο τρόπο αναμφισβήτητη τη χρονολογία τους.
3. Κατά τα λοιπά το περιεχόμενο των δημόσιων εγγράφων, καθώς και όλο το περιεχόμενο των ιδιωτικών, εκτιμάται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 148.
4. Οι εκθέσεις ελέγχου που συντάσσονται από φορολογικά όργανα έχουν, εκτός από τις αναφερόμενες σε αυτές πληροφορίες ή ομολογίες του ελεγχόμενου, την κατά την παρ. 1 αποδεικτική δύναμη.
5. Τα ιδιωτικά έγγραφα δεν αποδεικνύουν υπέρ εκείνου που τα συνέταξε, εκτός αν προσκομίζονται από τον αντίδικό του ή αν πρόκειται για τα βιβλία που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 169.
6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται μόνο εφόσον ο νόμος που διέπει τη σχέση δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο: 172 Ξενόγλωσσα

Κείμενο Άρθρου

Όλα τα έγγραφα που έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα υποβάλλονται μαζί με μετάφραση, η οποία πρέπει να είναι επικυρωμένη από το Υπουργείο Εξωτερικών ή την πρεσβεία ή το προξενείο της ξένης χώρας στην Ελλάδα ή από αρμόδιο κατά το νόμο όργανο. Το δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να διατάξει μετάφραση από ειδικό μεταφραστή.

Άρθρο: 173 Αντίγραφο

Κείμενο Άρθρου

1. Το αντίγραφο του εγγράφου έχει την αποδεικτική δύναμη του πρωτοτύπου, αν η ακρίβειά του βεβαιώνεται από αρμόδιο προς τούτο υπάλληλο. Το δικαστήριο μπορεί, πάντως, να ζητήσει την προσαγωγή του πρωτοτύπου.
2. Το μη κυρωμένο κατά την προηγούμενη παράγραφο αντίγραφο εγγράφου δεν λαμβάνεται υπόψη, εκτός αν το δικαστήριο, από άλλα στοιχεία, πείθεται για την ακρίβειά του.

Άρθρο: 174 Επίδειξη

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει την επίδειξη εγγράφου που βρίσκεται στην κατοχή διαδίκου, τρίτου ή οποιασδήποτε αρχής.
2. Αν για οποιονδήποτε σπουδαίο λόγο, η επίδειξη εγγράφου δεν μπορεί να γίνει στο ακροατήριο, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επιτόπια επίδειξή του στον εισηγητή - δικαστή, ο οποίος συντάσσει γι' αυτήν έκθεση, στην οποία περιλαμβάνει το περιεχόμενο του εγγράφου ή επισυνάπτει αντίγραφό του.
3. Η κατά την παρ. 1 επίδειξη δεν είναι υποχρεωτική:
  - α) στην περίπτωση δημόσιου εγγράφου, αν, κατά βεβαίωση της αρχής που κατέχει το έγγραφο, τούτο αφορά απόρρητα του Κράτους σχετικά με την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις του ή άλλο κρατικό απόρρητο, ενώ
  - β) στην περίπτωση ιδιωτικού εγγράφου, αν ο κάτοχός του απαλλάσσεται, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 183, από την υποχρέωση να εξεταστεί για το θέμα που αποτελεί αντικείμενο του εγγράφου ως μάρτυρας ή αν δικαιούται, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, να αρνηθεί την επίδειξή του.
4. Σε περίπτωση άρνησης ή παρακώλυσης επίδειξης εγγράφου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του

άρθρου 42. Αν ο αρνούμενος ή παρακωλύων την επίδειξη είναι ο διάδικος προς απόδειξη ισχυρισμού του οποίου έχει αυτή διαταχθεί. ο ισχυρισμός του. αν δεν αποδεικνύεται με άλλο αποδεικτικό μέσο. Απορρίπτεται ως αναπόδεικτος, ενώ, αν είναι ο αντιδίκος του, ο ισχυρισμός αυτός θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί.

Άρθρο: 175 Απώλεια - Γνησιότητα

Κείμενο Άρθρου

1. Αν έγγραφο χαθεί ή η ανάγνωσή του καταστεί αδύνατη, η ύπαρξη και το περιεχόμενό του μπορούν να αποδειχθούν με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.
2. Αν αμφισβητείται η γνησιότητα της υπογραφής και γενικά το περιεχόμενο ιδιωτικού εγγράφου, το δικαστήριο αποφαινεται παρεμπιπτόντως γι' αυτήν, κατά την κρίση του, την οποία συνάγει εκ των ενόντων, με βάση πληροφορίες και εξηγήσεις που μπορεί να ζητήσει από τον φερόμενο ως συντάκτη του εγγράφου. Μπορεί επίσης, αν το κρίνει αναγκαίο, να διατάξει την απόδειξη της γνησιότητας του εγγράφου με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.
3. Αν πρόκειται για ξένο δημόσιο έγγραφο, το δικαστήριο μπορεί να το θεωρήσει γνήσιο και χωρίς απόδειξη, με βάση τις συντρέχουσες περιστάσεις. Προς το σκοπό αυτόν, είναι δυνατόν να αρκестεί στην επικύρωσή του από το Υπουργείο Εξωτερικών ή από ελληνική πρεσβεία ή προξενείο.

Άρθρο: 176 Προσβολή για πλαστότητα

Κείμενο Άρθρου

1. Οποιος προσβάλλει έγγραφο ως πλαστό οφείλει, συγχρόνως, να προσάγει και να επικαλείται τα στοιχεία στα οποία στηρίζει τον ισχυρισμό του.
2. Για την πλαστότητα αποφαινεται παρεμπιπτόντως το δικαστήριο. Αν το έγγραφο είναι ουσιώδες για τη διάγνωση της υπόθεσης και κατονομάζεται ο πλαστογράφος, εφόσον δε δεν πρόκειται για περίπτωση όπου για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο αποκλείεται η ποινική δίωξη, μπορεί να ανασταλεί η πρόοδος της δίκης ως το τέλος της ποινικής, εκτός αν από την αναστολή κινδυνεύουν αμέσως τα συμφέροντα διαδίκου.
3. Η απόφαση για την αναστολή, όπως και εκείνη που δέχεται την πλαστότητα, διαβιβάζεται στον αρμόδιο εισαγγελέα, με έγγραφο του προέδρου του συμβουλίου ή του δικαστή, που διευθύνει το δικαστήριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΟΜΟΛΟΓΙΑ

Άρθρο: 177

Κείμενο Άρθρου

1. Η ομολογία, από τον ιδιώτη διάδικο, επιβλαβών γι' αυτόν πραγματικών γεγονότων μπορεί να γίνει, η μεν δικαστική, εγγράφως ή προφορικώς, ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή, η δε εξώδικη κατά οποιονδήποτε άλλο τρόπο. Στην περίπτωση της, κατά την προηγούμενη περίοδο, προφορικής ομολογίας ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή, η σχετική δήλωση καταχωρείται στα πρακτικά ή στην έκθεση, αντιστοίχως.
2. Η ομολογία, δικαστική ή εξώδικη, μπορεί να ανακληθεί για ουσιώδη πλάνη ως προς τα πράγματα, έως το πέρας της τελευταίας συζήτησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

Άρθρο: 178

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο, αν δεν καταστεί δυνατόν να διαμορφώσει πλήρη δικανική πεποίθηση με τα άλλα αποδεικτικά μέσα, μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να ζητήσει, με προδικαστική απόφαση, την παροχή ανωμοτί εξηγήσεων ή πληροφοριών από τους ίδιους τους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους, τους εκπροσώπους ή τους δικαστικούς τους πληρεξουσίους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 179 έως και 184, πλην της παρ. 2 περ. γ' του άρθρου 180 και της παρ. 2 του άρθρου 184.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ': ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Άρθρο: 179 Εξέταση ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή Απόφαση

Σχόλια

Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 31 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού .

Κείμενο Άρθρου

1. «Το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από πρόταση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάζει την εξέταση μαρτύρων είτε ενώπιόν του είτε ενώπιον του εισηγητή-δικαστή.» Είναι δυνατόν να αποφασιστεί η εξέταση μάρτυρα ακόμη και αν αυτός έχει εξεταστεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 185.
2. Η απόφαση, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπονται στις παρ. 2 και 3 του άρθρου 152, πρέπει να αναφέρει και το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, καθώς και τη διεύθυνση της κατοικίας του μάρτυρα.

Άρθρο: 180 Πρόταση του διαδίκου

Κείμενο Άρθρου

1. Η πρόταση του διαδίκου για την εξέταση μάρτυρα γίνεται με το αρχικό ή το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων, ή με ειδική αίτηση που κατατίθεται στη γραμματεία τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση.
2. Στην πρόταση πρέπει:
  - α) να αναφέρονται το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και η διεύθυνση της κατοικίας του μάρτυρα,
  - β) να προσδιορίζεται το θέμα για το οποίο θα γίνει η εξέταση και
  - γ) να βεβαιώνεται ότι δεν συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού ή απαλλαγής του μάρτυρα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 183.
3. Η πρόταση μπορεί να γίνει και προφορικός, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εφόσον κατ' αυτήν παρίστανται όλοι οι διάδικοι και δεν αντιλέγουν.

Άρθρο: 181 Κλήση

Κείμενο Άρθρου

1. Οι μάρτυρες καλούνται με πράξη του προέδρου του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος ή του εισηγητή - δικαστή, κατά περίπτωση, η οποία πρέπει να περιέχει τα κατά την παρ. 2 του άρθρου 179 στοιχεία.
2. Η πράξη επιδίδεται στους μάρτυρες και στους διαδίκους σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 195.
3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οι οποίες ανάγονται στην ιδιότητα ή στην κατάσταση του μάρτυρα, επιτρέπεται η εξέταση να γίνει, από τον εισηγητή - δικαστή, στην κατοικία ή στον τόπο της διαμονής του μάρτυρα. Για την εξέταση αυτήν καλούνται οι διάδικοι με ειδική πράξη του εισηγητή - δικαστή, η οποία επιδίδεται σε αυτούς σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2.

Άρθρο: 182 Υποχρέωση μαρτυρίας - Κυρώσεις

Κείμενο Άρθρου

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις διατάξεις του επόμενου άρθρου, η μαρτυρία ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή είναι υποχρεωτική.
2. Αν ο μάρτυρας που έχει κληθεί νομίμως δεν εμφανιστεί αδικαιολογήτως ή αρνείται να ορκιστεί ή να καταθέσει, υπόκειται στις κυρώσεις του άρθρου 42.

Άρθρο: 183 Αποκλεισμός - Απαλλαγή

Κείμενο Άρθρου

1. Αποκλείεται να εξεταστούν ως μάρτυρες:
  - α) Όσοι, όταν συνέβη το προς απόδειξη πραγματικό γεγονός, δεν είχαν το λογικό ή το αισθητήριο για να το αντιληφθούν.
  - β) Όσοι κατέχουν αξίωμα ή ασκούν λειτουργήμα ή επάγγελμα, για όσα θέματα τους έχουν εμπιστευτεί λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, εφόσον η φύση των θεμάτων τούτων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, επιβάλλει την εχεμύθεια. Ο αποκλεισμός αυτός μπορεί να αρθεί αν το επιτρέψουν, τόσο εκείνος που τους εμπιστεύτηκε το σχετικό θέμα, όσο και αυτός τον οποίο αφορά το αντίστοιχο απόρρητο. Η άρση αυτή του αποκλεισμού δεν ισχύει αν πρόκειται για κληρικούς, ως προς τα θέματα που τους έχουν εμπιστευτεί κατά την εξομολόγηση. Αν πρόκειται για υπαλλήλους του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ο αποκλεισμός μπορεί να αρθεί μόνο ύστερα από σχετική έγγραφη άδεια του οικείου Υπουργού ή του αρμόδιου οργάνου του νομικού προσώπου.
  - γ) Οι συγγενείς του ιδιώτη διαδίκου εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως και τον τρίτο βαθμό, κατευθείαν ή εκ πλαγίου, οι σύζυγοι και αν ακόμη έπαυσε να υφίσταται ο γάμος, καθώς και οι μνηστευμένοι.
  - δ) Πρόσωπα που είναι δυνατόν να έχουν οποιοδήποτε συμφέρον από την έκβαση της δίκης.
2. Απαλλάσσονται από την υποχρέωση και έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν να εξεταστούν ως μάρτυρες:
  - α) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην περ. β' της προηγούμενης παραγράφου, για όσα θέματα

περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση του αξιώματος ή του λειτουργήματος ή του επαγγέλματός τους ή συνιστούν επαγγελματικό ή καλλιτεχνικό τους απόρρητο.

β) Όσοι καλούνται να καταθέσουν για ζητήματα τα οποία είναι δυνατόν να προκαλέσουν την ποινική δίωξη ή θίγουν την τιμή των ιδίων, των συζύγων τους ή συγγενών τους εξ αίματος έως το δεύτερο βαθμό.

3. Πριν από την εξέταση του μάρτυρα, ελέγχεται αν συντρέχει λόγος αποκλεισμού του. Τη συνδρομή λόγου απαλλαγής του οφείλει να επικαλεστεί ο ίδιος ο μάρτυρας.

4. Αν συντρέχει λόγος αποκλεισμού ή απαλλαγής του μάρτυρα, ο εισηγητής - δικαστής, ο ειρηνοδίκης ή ο συμβολαιογράφος δεν προχωρεί στην εξέτάσή του. Το δικαστήριο, αν κρίνει αντιθέτως, διατάζει την εξέταση του μάρτυρα κατά την ενώπιόν του διαδικασία.

5. Αν διαπιστωθούν οι λόγοι αποκλεισμού ή γίνει επίκληση των λόγων απαλλαγής, κατά τη διεξαγωγή έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων.

6. Κάθε διάδικος μπορεί να ζητήσει την εξαίρεση του μάρτυρα αν στο πρόσωπό του συντρέχει λόγος αποκλεισμού κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1.

Στην περίπτωση αυτήν, οφείλει να αποδείξει, ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή, τη συνδρομή του λόγου τούτου.

7. Όσοι δεν έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους ή έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα λόγω ποινικής καταδίκης, εξετάζονται, αν η μαρτυρία τους κριθεί αναγκαία, χωρίς να δώσουν όρκο.

Άρθρο: 184 Διεξαγωγή εξέτασης

Κείμενο Άρθρου

1. Οι μάρτυρες καταθέτουν για πραγματικά γεγονότα που αντιλήφθηκαν με τις δικές τους αισθήσεις ή που γνωρίζουν από διηγήσεις άλλων. Στην τελευταία περίπτωση, οφείλουν να δηλώνουν το πρόσωπο από το οποίο πληροφορήθηκαν όσα καταθέτουν.

2. Πριν από την εξέταση, ο μάρτυρας οφείλει να ορκιστεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 408 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως εκάστοτε ισχύει.

3. Κάθε μάρτυρας εξετάζεται προφορικά και χωριστά από τους άλλους.

4. Το δικαστήριο μπορεί να αποβάλει το μάρτυρα, πριν από την εξέταση ή κατά τη διάρκειά της, αν κρίνει ότι η διανοητική του κατάσταση αποκλείει την ικανότητά του για μαρτυρία, ενώ ο εισηγητής - δικαστής, ο ειρηνοδίκης ή ο συμβολαιογράφος, προβαίνει στην εξέτάσή του, εκθέτοντας συγχρόνως τις σχετικές με τη διανοητική αυτή κατάσταση παρατηρήσεις του.

5. Οι διάδικοι μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις στο μάρτυρα ύστερα από άδεια αυτού που διεξάγει την εξέταση.

6. Εξέταση μάρτυρα σε αντιπαράσταση με άλλο μάρτυρα ή διάδικο επιτρέπεται να γίνει μόνο ενώπιον του δικαστηρίου ή του εισηγητή - δικαστή.

7. Όσα έγιναν κατά τη διεξαγωγή, καθώς και η κατάθεση του μάρτυρα, καταχωρούνται στο πρακτικό ή την έκθεση, κατά περίπτωση.

Άρθρο: 185 Κατάθεση κατά την προδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Οι μαρτυρικές καταθέσεις τις οποίες προσάγουν οι διάδικοι προαποδεικτικώς λαμβάνονται ενόρκως, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 184, ενώπιον του ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου της έδρας του δικαστηρίου ή της κατοικίας του μάρτυρα.

2. Ο διάδικος που επιδιώκει τη λήψη μαρτυρικής κατάθεσης κατά τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο επιδίδει, δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες από την κατάθεση, στους λοιπούς διαδίκους, κλήση, η οποία αναφέρει το ένδικο βοήθημα ή μέσο που αφορά η κατάθεση, τόπο, ημέρα και ώρα διεξαγωγής της, το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και τη διεύθυνση της κατοικίας του μάρτυρα, καθώς και το θέμα της κατάθεσης.

3. Κατά την κατάθεση του μάρτυρα παρίστανται, εφόσον το επιθυμούν, οι διάδικοι και μπορούν να απευθύνουν ερωτήσεις προς αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι': ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Άρθρο: 186

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο μπορεί να συνάγει συμπεράσματα για πραγματικά γεγονότα, από άλλα πραγματικά γεγονότα που έχουν ήδη αποδειχθεί.

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΠΟΦΑΣΗ

Άρθρο: 187 Οριστική και μη οριστική

Κείμενο Άρθρου

1. Η απόφαση με την οποία επιλύεται από το δικαστήριο η διαφορά (οριστική απόφαση) δεν ανακαλείται.
2. Κάθε άλλη απόφαση του δικαστηρίου που εκδίδεται, είτε για τη συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού είτε για την εν γένει πρόοδο της δίκης (μη οριστική απόφαση), μπορεί να ανακληθεί εν όλω ή εν μέρει.

Άρθρο: 188 Λήψη

Κείμενο Άρθρου

1. Η απόφαση λαμβάνεται από το δικαστή ή τους δικαστές που μετείχαν στη σύνθεση του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.
2. Στα πολυμελή δικαστήρια, η απόφαση λαμβάνεται ύστερα από διάσκεψη, που αρχίζει με την εισήγηση και καταλήγει στην ψηφοφορία. Τη διάσκεψη διευθύνει ο δικαστής που είχε προεδρεύσει κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.
3. Κατά την ψηφοφορία, πρώτος ψηφίζει ο εισηγητής και ύστερα οι λοιποί δικαστές κατά σειρά, από το νεότερο στον αρχαιότερο.
4. Αν υπάρξει διαφωνία κατά την ψηφοφορία, επικρατεί η γνώμη της πλειοψηφίας.
5. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η υπόθεση ανασυζητείται.
Στην ανασυζήτηση μετέχουν και οι δύο αρχαιότεροι, ύστερα από εκείνον που είχε προεδρεύσει, δικαστές που υπηρετούν στο δικαστήριο. Αν τούτο δεν είναι εφικτό, ακολουθείται η ισχύουσα διαδικασία αναπλήρωσης δικαστών. Αν κατά τη νέα ψηφοφορία σχηματιστούν περισσότερες από δύο γνώμες, εκείνοι που ακολούθησαν την ασθενέστερη γνώμη προσχωρούν σε μια από τις επικρατέστερες. Σε περίπτωση ισοψηφίας των ασθενέστερων γνώμων, γίνεται ψηφοφορία για να αποκλειστεί η μια από αυτές και τότε εκείνος που την είχε ακολουθήσει προσχωρεί σε μια από τις άλλες γνώμες, ωστόσο σχηματιστεί, κατά τα παραπάνω, πλειοψηφία.

Άρθρο: 189 Κατάρτιση, έκδοση και δημοσίευση - Μειοψηφία

Κείμενο Άρθρου

1. Ο εισηγητής συντάσσει σχέδιο της απόφασης, το οποίο περιλαμβάνει το ιστορικό, το σκεπτικό και το διατακτικό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο επόμενο άρθρο. Το σχέδιο υπογράφεται, στις πολυμελείς συνθέσεις, από τον εισηγητή και τον πρόεδρο, ενώ στις μονομελείς, από το δικαστή που δίκασε την υπόθεση. Στο σχέδιο, αν πρόκειται για πολυμελές δικαστήριο, τίθεται και η χρονολογία της διάσκεψης.
2. Η γνώμη της μειοψηφίας, καθώς και το όνομα του δικαστή που μειοψήφησε, μνημονεύονται στην απόφαση, καταχωρούνται δε σε ειδικό πρακτικό, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 3 του άρθρου 93 του Συντάγματος.
3. Η απόφαση δημοσιεύεται από το σχέδιο, απαγγέλλεται δε σε δημόσια συνεδρίαση του δικαστηρίου.
4. Για υποθέσεις που δεν συζητήθηκαν στην κύρια έδρα του δικαστηρίου, η δημοσίευση μπορεί να γίνει και στην κύρια έδρα του.
5. Το σχέδιο της απόφασης φυλάσσεται στη δικογραφία.
6. Οι αποφάσεις που αφορούν τη διεξαγωγή της συζήτησης, αν στον Κώδικα δεν ορίζεται διαφορετικά, λαμβάνονται στην έδρα, διατυπώνονται δε συνοπτικά στο πρακτικό και δημοσιεύονται κατά την ίδια συνεδρίαση.

Άρθρο: 190 Περιεχόμενο πρωτοτύπου

Κείμενο Άρθρου

Το πρωτότυπο της απόφασης απαρτίζεται από τα εξής μέρη:

- α) το εισαγωγικό, στο οποίο αναφέρεται ο αύξων αριθμός και το έτος δημοσίευσής της, το δικαστήριο και το τμήμα που την εξέδωσε, η σύνθεση του δικαστηρίου, ο εισηγητής - δικαστής, ο χρόνος και ο τόπος της συζήτησης και ότι αυτή έγινε σε δημόσια συνεδρίαση, το είδος του ένδικου βοηθήματος ή μέσου που έχει ασκηθεί, τα ονοματεπώνυμα και οι διευθύνσεις των διαδίκων, των νόμιμων αντιπροσώπων ή εκπροσώπων τους, τα ονοματεπώνυμα των δικαστικών τους πληρεξουσίων, καθώς και η παράσταση ή όχι των διαδίκων στο ακροατήριο,
- β) το ιστορικό, στο οποίο περιγράφεται το αντικείμενο της δίκης και μνημονεύονται τα αιτήματα των διαδίκων, η πορεία της υπόθεσης, καθώς και η πληρωμή των τελών, του παραβόλου και του δικαστικού ενσήμου όπου απαιτούνται,

- γ) το σκεπτικό, στο οποίο εκτίθενται οι σκέψεις που οδήγησαν το δικαστήριο στη διατύπωση της κρίσης του,
- δ) το διατακτικό, το οποίο περιλαμβάνει την απόφαση του δικαστηρίου για την εν όλω ή εν μέρει παραδοχή ή απόρριψη του ένδικου βοηθήματος ή μέσου και των επί μέρους αιτημάτων των διαδίκων, καθώς και για την τύχη του παραβόλου και την επιδίκαση της δικαστικής δαπάνης, όπου προβλέπονται, και
- ε) το τελικό, στο οποίο μνημονεύονται ο τόπος και ο χρόνος όπου έγινε η διάσκεψη και δημοσιεύτηκε η απόφαση και τίθενται οι κατά το επόμενο άρθρο υπογραφές των δικαστών και του γραμματέα.

Άρθρο: 191 «Σύνταξη και υπογραφή του πρωτοτύπου».

Σχόλια

Ο τίτλος του παρόντος αντικαταστάθηκε, το κείμενο αριθμήθηκε ως παρ. 1 και προστέθηκε δεύτερη παράγραφος με το άρθρο 32 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Το πρωτότυπο της απόφασης υπογράφεται από τον πρόεδρο, τον εισηγητή και το γραμματέα της έδρας, και, στις μονομελείς συνθέσεις, από το δικαστή και το γραμματέα. Αν η δημοσίευση της απόφασης γίνει με άλλη σύνθεση του δικαστηρίου, υπογράφεται και από τον πρόεδρο ή το δικαστή, κατά περίπτωση, και το γραμματέα της σύνθεσης αυτής.
«2. Μετά τη δημοσίευση της απόφασης, κάθε διάδικος δικαιούται να λάβει απλό φωτοτυπικό αντίγραφο του σχεδίου, προκειμένου να μεριμνήσει για την καθαρογραφή του. Η γραμματεία του δικαστηρίου υποχρεούται να χορηγεί στον ενδιαφερόμενο διάδικο, εκτός του αντιγράφου του σχεδίου, τα στοιχεία της περίπτωσης α' του προηγούμενου άρθρου για να τα συμπεριλάβει στο καθαρογραμμένο σχέδιο. Το καθαρογραμμένο σχέδιο θεωρείται και υπογράφεται το ταχύτερο δυνατόν.»

Άρθρο: 192 Ανυπόστατη

Κείμενο Άρθρου

1. Η δικαστική απόφαση είναι ανυπόστατη:
  - α) αν πρόσωπο το οποίο μετείχε στο δικαστήριο που την εξέδωσε δεν είχε τη δικαστική ιδιότητα, ή
  - β) αν το δικαστήριο που την εξέδωσε δεν είχε την προς τούτο δικαιοδοσία, ή
  - γ) αν αυτή δεν δημοσιεύτηκε, ή
  - δ) αν εκδόθηκε κατ' ανύπαρκτου φυσικού ή νομικού προσώπου, ή
  - ε) αν εκδόθηκε κατά προσώπου που είχε το προνόμιο της ετεροδικίας.
2. Το ανυπόστατο της απόφασης ερευνάται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως, μπορεί δε να προβληθεί, κατ' ένσταση, σε κάθε στάση της δίκης. Αν η απόφαση δεν έχει προβληθεί με ένδικο μέσο, η αναγνώριση του ανυπόστατου της μπορεί να επιδιωχθεί με αυτοτελή αίτηση προς το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της οποίας εφαρμόζονται αναλόγως όσα ισχύουν για την αναγνωριστική αγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΡΑΚΤΙΚΑ

Άρθρο: 193

Κείμενο Άρθρου

1. Για τη συζήτηση στο ακροατήριο συντάσσεται πρακτικό, το οποίο περιέχει:
  - α) όσα αναφέρονται στο εισαγωγικό της απόφασης,
  - β) τον τρόπο του διορισμού των νόμιμων αντιπροσώπων ή εκπροσώπων και των δικαστικών πληρεξουσίων των διαδίκων και
  - γ) περιγραφή όσων έγιναν κατά τη συζήτηση.
2. Σε περίπτωση αναβολής, σύμφωνα με το άρθρο 135, της συζήτησης, αναγράφεται στο πρακτικό αν αυτή χώρισε αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση διαδίκου και ποιου.
3. Στο πρακτικό της συζήτησης καταχωρούνται, επίσης, οι κατά την παρ. 6 του άρθρου 189 αποφάσεις που αφορούν τη διεξαγωγή της συζήτησης.
4. Πρακτικό διάσκεψης συντάσσεται μόνο σε όποια περίπτωση τούτου κρίνεται από το δικαστήριο αναγκαίο.
5. Για τη δημοσίευση της απόφασης συντάσσεται πρακτικό, το οποίο περιέχει την κατά τη δημοσίευση σύνθεση του δικαστηρίου, τον τόπο και το χρόνο που αυτή έγινε, καθώς και βεβαίωση ότι η απόφαση απαγγέλθηκε στο ακροατήριο σε δημόσια συνεδρίαση.
6. Τα πρακτικά που προβλέπουν οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων συντάσσονται από το γραμματέα της έδρας και υπογράφονται από τον ίδιο και κατά περίπτωση, από τον πρόεδρο της τριμελούς ή το δικαστή της μονομελούς σύνθεσης.

7. Η σύνταξη πρακτικών κατά τη διενέργεια άλλων διαδικαστικών πράξεων ρυθμίζεται από τις ειδικές γι' αυτές διατάξεις.

8. Σε περίπτωση διαφοράς ανάμεσα στα πρακτικά και στην αντίστοιχη απόφαση, κατ'εξουσία, κατασχύνουν όσα αναφέρονται στα πρακτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Άρθρο: 194

Σχόλια

Τα εντός "" στο τέλος της παρ 1 του παρόντος τίθενται όπως προστέθηκαν με το άρθρο 81 του ν. 3659/2008 ΦΕΚ Α 77.

Κείμενο Άρθρου

1. Ο δικαστής που είχε μετάσχει στη συζήτηση υπόθεσης υποχρεούται, και μετά την τυχόν επέλευση υπηρεσιακής του μεταβολής, να μετάσχει στη διαδικασία λήψης της απόφασης. Ανασυζήτηση της υπόθεσης γίνεται μόνο σε περίπτωση θανάτου ή αποχώρησής του από την υπηρεσία ή άλλου σοβαρού λόγου. Ως προς την ανασυζήτηση, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 127 και 128, μετέχουν δε σε αυτήν υποχρεωτικώς οι λοιποί δικαστές που είχαν μετάσχει στην αρχική συζήτηση, εφόσον εξακολουθούν να υπηρετούν στο ίδιο δικαστήριο.

«Μόλις συμπληρωθεί το οκτάμηνο, ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Επιθεώρησης των Δικαστηρίων επιλαμβάνεται και ερευνά αν είναι δικαιολογημένη ή μη η καθυστέρηση. Στη διοικητική δίκη, η ανωτέρω προθεσμία διακόπτεται μέχρι τη συμπλήρωση των στοιχείων του φακέλου της δικογραφίας από τη διοίκηση, εφαρμοζομένης κατά τα λοιπά αναλόγως της παραγράφου 2 του άρθρου 139 Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας. Όταν αυτή κριθεί δικαιολογημένη, παρέχεται στον δικαστή προθεσμία δύο μηνών για τη δημοσίευση των αποφάσεων που καθυστερούν πέραν του οκταμήνου. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης καθυστέρησης, όπως και όταν παρέλθει η προθεσμία των δύο μηνών που χορηγήθηκε, κατά το προηγούμενο εδάφιο, χωρίς να έχουν δημοσιευθεί οι αποφάσεις που καθυστερούν, ο δικαστής υποχρεούται να επιστρέψει τη δικογραφία, άλλως αυτή αφαιρείται αμέσως με πράξη του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο ή του προέδρου του τριμελούς συμβουλίου διεύθυνσης αυτού. Για τις υποθέσεις αυτές ορίζεται δικάσιμος για νέα συζήτηση, υποχρεωτικώς, εντός τριών μηνών για τις υποθέσεις ειδικών διαδικασιών και έξι μηνών για τις υποθέσεις τακτικής διαδικασίας, από τη συμπλήρωση των παραπάνω προθεσμιών των οκτώ ή των δέκα μηνών. Οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων δεν εφαρμόζονται στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος υποθέσεις της διοικητικής δικαιοσύνης. Επιφυλασσομένων των διατάξεων των προηγούμενων εδαφίων, εάν διαπιστωθεί μετά το τέλος της συζήτησης ότι η διάσκεψη δεν μπορεί να ολοκληρωθεί εντός ευλόγου χρόνου για λόγους ανωτέρας βίας, όπως μεταξύ άλλων αναρρωτικής άδειας δικαστικού λειτουργού, μέλους της σύνθεσης του δικαστηρίου, ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο ή ο Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης μπορεί να αποφασίσει την επανάληψη της συζήτησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις των προηγούμενων εδαφίων σχετικά με τον ορισμό δικασίμου, την κλήση προς συζήτηση και τα αποδεικτικά επίδοσης.» 2. Στη συνεδρίαση κατά την οποία δημοσιεύεται η απόφαση μπορούν να μετάσχουν και δικαστές που δεν είχαν λάβει μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης και τη λήψη της σχετικής απόφασης.

3. Αν τα πρόσωπα τα οποία, κατά τις κείμενες διατάξεις υπογράφουν το πρωτότυπο της απόφασης ή το πρακτικό της συζήτησης της υπόθεσης ή της δημοσίευσης της απόφασης, απεβίωσαν ή αποχώρησαν από την υπηρεσία ή δεν υπηρετούν πια στο δικαστήριο ή υπηρετούν αλλά απουσιάζουν με άδεια, εφαρμόζονται τα εξής: α) Αντί για εκείνον που είχε προεδρεύσει κατά τη συνεδρίαση κατά την οποία συζητήθηκε η υπόθεση ή δημοσιεύτηκε η απόφαση, υπογράφει ο αρχαιότερος δικαστής της ίδιας σύνθεσης, κατά περίπτωση, ενώ στις μονομελείς συνθέσεις υπογράφει ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος.

β) Στις πολυμελείς συνθέσεις, η υπογραφή του εισηγητή παραλείπεται.

γ) Αντί για το γραμματέα της έδρας, υπογράφει ο γραμματέας του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος και, αν πρόκειται γι' αυτόν, ο αμέσως νεότερός του στην ιεραρχία από εκείνους που υπηρετούν στο δικαστήριο ή στο οικείο τμήμα.

δ) Σε όλες τις περιπτώσεις, στο πρωτότυπο της απόφασης ή στο πρακτικό της συζήτησης ή της δημοσίευσης, γίνεται μνεία του γεγονότος που δικαιολογεί την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΕΠΙΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

Άρθρο: 195

Κείμενο Άρθρου

1. Οι αποφάσεις επιδίδονται στους διαδίκους, σε κυρωμένα αντίγραφα, με τη φροντίδα της γραμματείας. Από αυτές, οι μη οριστικές αποφάσεις με τις οποίες ορίζεται νέα δικάσιμο επιδίδονται στους διαδίκους τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη νέα αυτή δικάσιμο, επέχει δε η επίδοσή τους θέση κλήτευσης για τη δικάσιμο αυτήν.
2. Για την επίδοση των πρακτικών που περιέχουν, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 6 του άρθρου 189, αποφάσεις ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο. Προς τους διαδίκους που παρίστανται κατά τη δημοσίευση των αποφάσεων αυτών δεν γίνεται επίδοση των πρακτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Άρθρο: 196 Ισχύς έναντι όλων

Κείμενο Άρθρου

Οι αποφάσεις, με τις οποίες απαγγέλλεται η ακύρωση ή η τροποποίηση εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξης ή η ακύρωση παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο: 197 Δεδικασμένο

Κείμενο Άρθρου

1. Δεδικασμένο δημιουργείται από τις τελεσίδικες και τις ανέκκλητες αποφάσεις, εφόσον οι τελευταίες δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, ως προς το, ουσιαστικό ή δικονομικό, διοικητικής φύσης ζήτημα που με αυτές κρίθηκε, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που με τις ίδιες έγινε δεκτό. Δεδικασμένο δημιουργείται, επίσης, και όταν το, κατά την προηγούμενη περίοδο ζήτημα, κρίθηκε παρεμπιπτόντως, αν το δικαστήριο ήταν καθ' ύλην αρμόδιο να το κρίνει, και εφόσον η απόφασή του γι' αυτό ήταν αναγκαία προκειμένου τούτο να αποφανθεί για το κύριο ζήτημα.
2. Το δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστάσεις οι οποίες, είτε ύστερα από προβολή τους είτε αυτεπαγγέλτως, εξετάστηκαν ή έπρεπε να εξεταστούν από το δικαστήριο, καθώς και σε εκείνες οι οποίες δεν ήταν δυνατόν να εξεταστούν από αυτό αυτεπαγγέλτως, αλλά, αν και μπορούσαν να προβληθούν, δεν προβλήθηκαν. Οι τελευταίες αυτές ενστάσεις δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο αν στηρίζονται σε αυτοτελές δικαίωμα, η ικανοποίηση του οποίου μπορεί να επιδιωχθεί με την άσκηση ευθέως του οικείου ένδικου βοηθήματος.
3. Το αναφερόμενο στις προηγούμενες παραγράφους δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά εκείνων που διατέλεσαν διάδικοι, καθώς και αυτών που έγιναν, κατά τη διάρκεια της δίκης ή μετά το πέρας της, καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί τους, εκτείνεται δε και σε εκείνους από τους οποίους, σύμφωνα με το νόμο, μπορεί να αξιωθεί η εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης. Το δεδικασμένο που ισχύει για τον πρωτοφιλότη καλύπτει και τον εγγυητή, και το αντίστροφο. Το δεδικασμένο που ισχύει για το νομικό πρόσωπο εκτείνεται και στα μέλη του.

Άρθρο: 198 Υποχρέωση συμμόρφωσης

Κείμενο Άρθρου

1. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς το περιεχόμενο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με άσκηση προσφυγής.
2. Η παράλειψη διοικητικής αρχής προς συμμόρφωση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, έχει ως συνέπεια, για τον παραβάτη, εκτός από την κατ' άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα ποινική του δίωξη, και την προσωπική του ευθύνη προς αποζημίωση.

Άρθρο: 199 Αναγκαστική εκτέλεση

Σχόλια

Η παρ. 4 του παρόντος προστέθηκε με το άρθρο 33 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τέθηκε σε ισχύ από 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Οι τελεσίδικες, οι ανέκκλητες και οι προσωρινώς εκτελεστές καταψηφιστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με την άσκηση αγωγής, αποτελούν τίτλο εκτελεστό κατά το άρθρο 904 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ο εκτελεστήριος τύπος περιάπτεται σε αυτές σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 918 του ίδιου Κώδικα. Οι παραπομπές γίνονται στις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν.
2. Ως προς το, κατά περίπτωση, επιτρεπτό της αναγκαστικής εκτέλεσης των κατά την προηγούμενη

παράγραφο καταψηφιστικών αποφάσεων και τη διαδικασία της εκτέλεσής τους, εφαρμόζονται αναλόγως οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση των καταψηφιστικών αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων.

3. Αν πρόκειται για καταψηφιστικές αποφάσεις υπέρ του Δημοσίου ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, εφαρμογή έχουν οι εκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, σε συνδυασμό προς την ειδική νομοθεσία που διέπει κάθε νομικό πρόσωπο.

«4. Οι τελεσίδικες και οι ανέκκλητες αναγνωριστικές αποφάσεις καθίστανται καταψηφιστικές με πράξη του προέδρου του δικαστηρίου που τις εξέδωσε, εφόσον καταβληθεί το κατά το άρθρο 274 τέλος δικαστικού ενσήμου.»

ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Άρθρο: 200 Προϋποθέσεις

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

«Σε κάθε περίπτωση που η προθεσμία ή η άσκηση της προσφυγής δεν συνεπάγεται κατά νόμο την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξης και εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν έχει χορηγηθεί αναστολή από την αρμόδια διοικητική αρχή, μπορεί, ύστερα από αίτηση εκείνου που άσκησε την προσφυγή, να ανασταλεί, με συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, εν όλω ή εν μέρει η εκτέλεση της πράξης αυτής.»

Άρθρο: 201 Αρμοδιότητα

Σχόλια

- Το εντός " " δεύτερο εδ. τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του ν. 4659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.8.2008.

Κείμενο Άρθρου

Αρμόδιο για τη χορήγηση της αναστολής είναι το τριμελές ή μονομελές δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η προσφυγή, εφόσον αυτό είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης. «Σε κάθε περίπτωση αναρμοδιότητας, η αίτηση αναστολής παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο, υποχρεωτικά μαζί με την κύρια υπόθεση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 126Α.»

Άρθρο: 202 Προϋποθέσεις αναστολής

Σχόλια

Το παρόν τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τέθηκε σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

«1. Η αίτηση αναστολής γίνεται δεκτή μόνο εφόσον ο αιτών επικαλεσθεί και αποδείξει ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης θα του προκαλέσει ανεπανόρθωτη βλάβη ή αν το δικαστήριο εκτιμά ότι το ένδικο βοήθημα είναι προδήλως βάσιμο. 2. Ειδικώς επί φορολογικών, τελωνειακών και διαφορών με χρηματικό αντικείμενο το δικαστήριο διατάσσει την αναστολή εκτέλεσης της πράξης, κατά το μέρος που συνεπάγεται τη λήψη ενός ή περισσότερων αναγκαστικών μέτρων είσπραξης ή διοικητικών μέτρων για τον εξαναγκασμό ή τη διασφάλιση της είσπραξης της οφειλής, εφόσον ο αιτών αποδεικνύει ότι η βλάβη, την οποία επικαλείται, προέρχεται από τα μέτρα αυτά. 3. Σε κάθε περίπτωση, η αίτηση απορρίπτεται:

α) εάν η προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη ή αβάσιμη, ακόμη και αν η βλάβη του αιτούντος από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης είναι ανεπανόρθωτη, β) αν κατά τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και του δημόσιου συμφέροντος, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος. 4. Η χορήγηση αναστολής αποκλείεται κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη πράξη έχει ήδη εκτελεσθεί.»

Άρθρο: 203 Προδικασία

Σχόλια

- Το εντός " " εδάφιο της παρ. 2 προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Το εντός " " δεύτερο εδ. της παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 20 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Η παρ. 5 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 20 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση αναστολής, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπει το άρθρο 45, πρέπει να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που δικαιολογούν την αναστολή.
2. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η προσφυγή, και πρέπει να συνοδεύεται από τρία (3) απλά αντίγραφα. «Στις φορολογικές εν γένει διαφορές, μαζί με την αίτηση αναστολής συνυποβάλλεται και επικυρωμένο αντίγραφο της προσφυγής.»
3. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου υποβάλλεται η αίτηση, με πράξη του πάνω σε αυτήν, ορίζει το τμήμα το οποίο θα προβεί στην εκδίκασή της. «Με την ίδια πράξη διατάζει τον αιτούντα να επιδώσει προς τη Διοίκηση και τον τρίτο, ο οποίος έχει δικαίωμα να ασκήσει παρέμβαση κατά τη δίκη της αντίστοιχης προσφυγής, αντίγραφα της αίτησης αναστολής και της προσφυγής με την πράξη ορισμού δικασίμου.» Η τελευταία υποχρεούται να αποστείλει στο δικαστήριο αντίγραφο της πράξης της οποίας ζητείται η αναστολή εκτέλεσης, καθώς και το σχετικό φάκελο με τις απόψεις της. Προς τούτο, με την ίδια πράξη, τάσσεται σε αυτήν προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των πέντε (5) ημερών.
4. Τους δικαστές ή το δικαστή που θα προβούν στην εκδίκαση της αίτησης ορίζει ο πρόεδρος του τμήματος.
- «5. Ο αιτών οφείλει να προσκομίσει τα αποδεικτικά του στοιχεία έως τη λήξη της κατά την παράγραφο 3 προθεσμίας.»
6. Δεύτερη αίτηση κατά της ίδιας πράξης είναι απαράδεκτη, εκτός αν ο αιτών έχει ήδη υποβάλει παραίτηση από την πρώτη.

Άρθρο: 204 Κύρια διαδικασία

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 21 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Το εντός "" εδάφιο της παρ. 3 προστέθηκε με το άρθρο 35 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

- «1. Η εκδίκαση της αίτησης αναστολής γίνεται σε συμβούλιο, δεν καλούνται δε σε αυτήν οι διάδικοι. Το Δικαστήριο πάντως μπορεί να τους καλέσει και να τους ακούσει.
2. Αν η πράξη αφορά σε τρίτο που έχει δικαίωμα να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση κατά τη δίκη της αντίστοιχης προσφυγής, αυτός μπορεί με υπόμνημα που κατατίθεται το αργότερο εντός της προθεσμίας της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου να εκθέσει τις απόψεις του, εστω και αν δεν έχει ασκήσει παρέμβαση.
3. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή του οικείου τμήματος ή ο οριζόμενος από αυτούς δικαστής μπορεί, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα με την αίτηση αναστολής ή αυτοτελώς μετά την κατάθεσή της, να εκδώσει προσωρινή διαταγή αναστολής εκτέλεσης, η οποία καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση. Αποφαίνεται δε το ταχύτερο δυνατόν μετά την αποστολή του αποδεικτικού επίδοσης, με τη φροντίδα του αιτούντος, της αίτησης αναστολής που περιέχει το σχετικό αίτημα ή της αίτησης αναστολής και της αυτοτελούς αίτησης, καθώς και της προσφυγής με την πράξη ορισμού δικασίμου που τυχόν ορίσθηκε, στη Διοίκηση, η οποία μπορεί να διατυπώσει τις απόψεις της μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την επίδοση. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, αποφαινεται χωρίς τις πιο πάνω επιδόσεις, οι οποίες, σε περίπτωση εκδόσεως προσωρινής διαταγής, γίνονται από τον αιτούντα αμέσως. Σε διαφορετική περίπτωση η προσωρινή διαταγή ανακαλείται κατά τη διάταξη του επόμενου εδαφίου. Η προσωρινή διαταγή ισχύει έως την έκδοση της απόφασης για την αίτηση αναστολής, μπορεί δε να ανακληθεί, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, από τον πρόεδρο ή τον δικαστή που ορίσθηκε, καθώς και από το αρμόδιο για την αναστολή δικαστήριο. Η αίτηση ανακλήσεως προσωρινής διαταγής επιδίδεται στον αιτούντα, ο οποίος μπορεί να διατυπώσει τις απόψεις του μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες από την επίδοση. Η επίδοση στον αιτούντα παραλείπεται σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις.» «Στις φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, η πάροδος χρονικού διαστήματος ενενήντα (90) ημερών από τη χορήγηση της προσωρινής διαταγής, χωρίς να έχει εισαχθεί προς κρίση η αίτηση αναστολής, καθιστά υποχρεωτική την αυτεπάγγελτη επάνοδο του αρμόδιου δικαστή, προκειμένου να κριθεί αν συντρέχει λόγος δημόσιου συμφέροντος που επιβάλλει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής.»

Άρθρο: 205 Απόφαση

Σχόλια

- Το εντός " " εδάφιο στο τέλος της παρ. 1 προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 22 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Η εντός " " πρώτη περίοδος της παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 22 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Η αναρίθμηση των πρώην παρ. 5 και 6 σε παρ. 4 και 5 έγινε, μετά την κατάργηση της πρώην παρ. 4 και την προσθήκη της παρ. παρ. 6, από την παρ. 3 του άρθρου 22 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Η παρ. 3 του παρόντος όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 3659/2008, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 36 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Αν γίνει εν όλω ή εν μέρει δεκτή η αίτηση, διατάσσεται η ολική ή μερική αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης με την αντίστοιχη προσφυγή πράξης. «Εκτός από την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, μπορεί να διαταχθεί και κάθε άλλο, κατά περίπτωση, κατάλληλο μέτρο, χωρίς δέσμευση από τις προτάσεις των διαδίκων.»

2. Η αναστολή, αν στη σχετική απόφαση δεν ορίζεται διαφορετικά, ισχύει ως τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης για την προσφυγή.

«3. Με την απόφαση, με την οποία διατάσσεται η αναστολή εκτέλεσης ή άλλο κατάλληλο μέτρο, το Δικαστήριο, ακόμη και χωρίς να υποβληθεί σχετικό αίτημα, λαμβάνει και κάθε αναγκαίο μέτρο για τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος όπως: α) την κατάθεση στο καθ' ου η αίτηση, μέσα σε τακτή προθεσμία εγγυητικής επιστολής αναγνωρισμένης τράπεζας για ποσό που καθορίζεται με την απόφαση αυτή ή β) την εγγραφή από το καθ' ου προσημείωσης υποθήκης σε ακίνητο του αιτούντος, για ποσό που καθορίζεται με την ίδια απόφαση ή γ) την τήρηση οποιουδήποτε άλλου κατάλληλου όρου ήθελε κρίνει αναγκαίο το ίδιο για την προστασία των συμφερόντων του καθ' ου από την αναστολή.»

"4". Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση αναστολής επιδίδεται στους διαδίκους, με τη φροντίδα της γραμματείας, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 195.

"5". Οι αποφάσεις που εκδίδονται για την αίτηση αναστολής μπορούν να ανακληθούν εν όλω η εν μέρει, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή τρίτου που έχει έννομο συμφέρον, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία. Κατά την εκδίκαση της αίτησης αυτής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 200 έως και 205.

«6. Αν υποβληθεί παραίτηση από την αίτηση αναστολής συντάσσεται σχετικό πρακτικό και αποδίδεται το παράβολο στον αιτούντα.»

Άρθρο: 205Α

Σχόλια

Το παρόν τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 37 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

« 1. Στις φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, στις οποίες η άσκηση της προσφυγής αναστέλλει μερικώς ή στο σύνολό της την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, το δικαστήριο μπορεί μετά από αίτηση της αρχής που εξέδωσε την πράξη ή του οργάνου που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, να διατάξει την εκτέλεση της πράξης, ακόμη και στο σύνολό της, αν: α) η ασκηθείσα προσφυγή είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη ή β) η εκ του νόμου αναστολή της προσβαλλόμενης πράξης θα καταστήσει εξαιρετικά δυσχερή την εκτέλεσή της σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής και η εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης στο σύνολό της δεν θα επιφέρει ανεπανόρθωτη βλάβη στον προσφεύγοντα. 2. Για την αίτηση της παραγράφου 1, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 201, 203 και 204 παράγραφοι 1 και 2.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Άρθρο: 206 Προϋποθέσεις

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 23 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

«Σε κάθε περίπτωση που η προθεσμία ή η άσκηση του ενδίκου μέσου δεν συνεπάγεται κατά νόμο την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, μπορεί, ύστερα από αίτηση εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο, να ανασταλεί, με συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, εν όλω ή εν μέρει η εκτέλεση της απόφασης αυτής.».

Άρθρο: 207 Αρμοδιότητα

Σχόλια

- Το εντός " " δεύτερο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 24 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

Αρμόδιο για τη χορήγηση της αναστολής είναι το τριμελές ή μονομελές δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί το ένδικο μέσο, εφόσον αυτό είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης. «Σε κάθε περίπτωση αναρμοδιότητας, η αίτηση αναστολής παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο, υποχρεωτικά μαζί με την κύρια υπόθεση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 126Α.».

Άρθρο: 208 «Λόγοι αναστολής - Περιπτώσεις απόρριψης»

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 25 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση αναστολής γίνεται δεκτή, όταν κρίνεται ότι η άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης θα προκαλέσει στον αιτούντα βλάβη ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη σε περίπτωση ευδοκίμησης του ενδίκου μέσου. Η αίτηση όμως μπορεί να απορριφθεί αν, κατά τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και του δημοσίου συμφέροντος, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος.
2. Αν το δικαστήριο εκτιμά ότι το ένδικο μέσο είναι προδήλως βάσιμο, μπορεί να δεχθεί την αίτηση αναστολής, ακόμη και αν η βλάβη του αιτούντος από την άμεση εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης δεν κρίνεται ως ανεπανόρθωτη ή δυσχερώς επανορθώσιμη. Η αίτηση αναστολής μπορεί να απορριφθεί ακόμη και σε περίπτωση ανεπανόρθωτης ή δυσχερώς επανορθώσιμης βλάβης, αν το δικαστήριο εκτιμά ότι το ένδικο μέσο είναι προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο. Η χορήγηση αναστολής αποκλείεται κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ήδη εκτελεσθεί.».

Άρθρο: 209 Προδικασία - Κύρια διαδικασία - Απόφαση

Σχόλια

- Το εντός " " εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 26 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

Ως προς την προδικασία, την κύρια διαδικασία και την απόφαση έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 203 έως και 205. «Αν ο φάκελος δεν έχει ακόμη διαβιβασθεί στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, κατά το άρθρο 126 παράγραφος 4, η απόφαση για την αναστολή και την προσωρινή διαταγή εκδίδεται με βάση τα προσκομιζόμενα από τους διαδίκους στοιχεία, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται απαραίτητως επικυρωμένα αντίγραφα της έφεσης, της προσβαλλόμενης απόφασης και των δικογράφων και υπομνημάτων της πρωτόδικης δίκης.».

Άρθρο: 209Α

Σχόλια

Το παρόν προστέθηκε με το άρθρο 38 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

« Ειδικώς στις φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, στις οποίες η προθεσμία ή η άσκηση του ενδίκου μέσου δεν συνεπάγεται κατά νόμο την αναστολή εκτέλεσης της προσβαλλόμενης απόφασης, μπορεί ύστερα από αίτηση εκείνου που άσκησε το ένδικο μέσο, να ανασταλεί με συνοπτικά αιτιολογημένη απόφαση του δικαστηρίου, εν όλω ή εν μέρει η εκτέλεση της απόφασης αυτής, μόνο αν το

ένδικο μέσο κρίνεται ως προδήλως βάσιμο. Η χορήγηση αναστολής αποκλείεται κατά το μέρος που η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ήδη εκτελεσθεί. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα αναφέρονται στα άρθρα 206, 207 και 209 του παρόντος.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Άρθρο: 210

Σχόλια

- Οι παρ. 1-4 τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 27 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύουν από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

«1. Αν ασκηθεί προσφυγή ή αγωγή, εκείνος που την άσκησε μπορεί, με αίτησή του, να ζητήσει από το δικαστήριο τη λήψη μέτρων για την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης. Το δικαστήριο, αν γίνει δεκτή εν όλω ή εν μέρει η αίτηση, μπορεί να διατάξει προς τούτο κάθε πρόσφορο κατά την κρίση του μέτρο.
2. Αρμόδιο για την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης είναι το τριμελές ή το μονομελές δικαστήριο, στο οποίο εκκρεμεί η προσφυγή ή αγωγή, εφόσον αυτό είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης. Σε περίπτωση αναρμοδιότητας η αίτηση παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο, υποχρεωτικά μαζί με την κύρια υπόθεση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 126Α.
3. Λόγω προσωρινής ρύθμισης της κατάστασης μπορεί να θεμελιώσει το κατεπείγον της συγκεκριμένης ρύθμισης, καθώς και ο κίνδυνος να καταστεί, με την πάροδο του χρόνου, αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής η ρύθμιση της κατάστασης, ακόμη και αν εκδοθεί ευνοϊκή οριστική απόφαση για την αντίστοιχη προσφυγή ή αγωγή.
4. Η αίτηση για την προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης μπορεί να απορριφθεί: α) αν, κατά τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και του δημοσίου συμφέροντος, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή της αίτησης θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος, β) αν η αντίστοιχη προσφυγή ή αγωγή είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη.»
5. Ως προς την προδικασία, την κύρια διαδικασία, την απόδειξη και την απόφαση έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 203 έως και 205.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΕΠΙΔΙΚΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Άρθρο: 211 Προϋποθέσεις

Κείμενο Άρθρου

Σε περίπτωση άσκησης καταψηφιστικής αγωγής, είναι δυνατόν, ύστερα από αίτηση του ενάγοντος, να επιδικαστεί σε αυτόν από το δικαστήριο, προσωρινώς, μέρος της απαίτησης για την οποία άσκησε την αγωγή του.

Άρθρο: 212 Αρμοδιότητα

Σχόλια

Το δεύτερο εδάφιο του παρόντος αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011.

Κείμενο Άρθρου

Αρμόδιο για την προσωρινή επιδίκαση απαίτησης είναι το τριμελές ή μονομελές δικαστήριο, στο οποίο εκκρεμεί η αντίστοιχη καταψηφιστική αγωγή, εφόσον αυτό είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης. «Σε περίπτωση αναρμοδιότητας, η αίτηση παραπέμπεται στο αρμόδιο δικαστήριο υποχρεωτικά με την κύρια υπόθεση, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 126Α.»

Άρθρο: 213 Λόγοι - Αποκλεισμός

Σχόλια

Το εντός "" εδάφιο στο τέλος της παρ. 1 του παρόντος τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 40 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Λόγο προσωρινής επιδίκασης της απαίτησης μπορεί να θεμελιώσει η αδυναμία ή η ιδιαίτερη δυσχέρεια του αιτούντος προς αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών διαβίωσης του ίδιου και της οικογένειάς του.

«Επί νομικών προσώπων, λόγο προσωρινής επιδίκασης μπορεί να θεμελιώσει ο κίνδυνος σοβαρού οικονομικού κλονισμού τους.»

2. Η προσωρινή επιδίκαση της απαίτησης αποκλείεται:

α) αν προσκρούει στο δημόσιο συμφέρον, ή

β) αν η αντίστοιχη καταψηφιστική αγωγή είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη.

Άρθρο: 214 Προδικασία - Κύρια διαδικασία - Απόδειξη

Κείμενο Άρθρου

1. Η αίτηση για προσωρινή επιδίκαση απαίτησης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπει το άρθρο 45, πρέπει να αναφέρει τους συγκεκριμένους λόγους που δικαιολογούν την προσωρινή επιδίκαση της απαίτησης.

2. Κατά τα λοιπά, ως προς την προδικασία, την κύρια διαδικασία και την απόφαση που εκδίδεται κατά την εκδίκαση της αίτησης προσωρινής επιδίκασης απαίτησης, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στον Κώδικα για την εκδίκαση της αντίστοιχης καταψηφιστικής αγωγής. Κατά την εκδίκαση της αίτησης αυτής δεν έχει εφαρμογή η διάταξη της δεύτερης περιόδου της παρ. 1 του άρθρου 126.

3. Κατά την εκδίκαση της αίτησης, οι προθεσμίες που προβλέπονται από τις παρ.

1, 2 και 4 του άρθρου 128, την παρ. 2 του άρθρου 129, την παρ.1 του άρθρου 131 και την παρ.3 του άρθρου 141 συντέμνονται στο ένα πέμπτο (1/5), ενώ εκείνες που προβλέπονται από την παρ. 1 του άρθρου 138 περιορίζονται σε μία (1) ημέρα.

4. Κατά την εκδίκαση της αίτησης, ως προς την αξιολόγηση των προβαλλόμενων ισχυρισμών, αρκεί η πιθανολόγηση.

Άρθρο: 215 Απόφαση

Σχόλια

- Η παρ. 2 του παρόντος όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 28 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Αν γίνει εν όλω ή εν μέρει δεκτή η αίτηση, επιδικάζεται προσωρινώς μέρος, που δεν μπορεί πάντως να είναι μεγαλύτερο από το μισό, της απαίτησης για την οποία έχει ασκηθεί η καταψηφιστική αγωγή. Η προσωρινή επιδίκαση απαίτησης για περιοδικές παροχές γίνεται σε παροχές που πρέπει να καταβάλλονται επίσης περιοδικώς.

«2. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 205 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση της προσωρινής επιδίκασης απαίτησης. Κατά τα λοιπά, ως προς τη διαδικασία εφαρμόζεται το άρθρο 214.»

3. Η απόφαση με την οποία επιδικάζεται προσωρινώς απαίτηση πάυει αυτοδικαίως να ισχύει από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης για την αντίστοιχη καταψηφιστική αγωγή.

4. Απαγορεύεται η συντηρητική ή αναγκαστική κατάσχεση, ο συμψηφισμός, καθώς και η εκχώρηση του ποσού που έχει επιδικαστεί προσωρινώς.

5. Με την οριστική απόφαση, αν γίνεται εν όλω ή εν μέρει δεκτή η αντίστοιχη καταψηφιστική αγωγή, διενεργείται εκκαθάριση και αφαιρείται, από το οριστικώς επιδικαζόμενο ποσό, εκείνο που είχε επιδικαστεί προσωρινώς. Αν απορρίπτεται η αντίστοιχη καταψηφιστική αγωγή, διατάσσεται η απόδοση του ποσού που τυχόν είχε καταβληθεί βάσει της απόφασης για την αίτηση προσωρινής επιδίκασης της απαίτησης.

6. Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση προσωρινής επιδίκασης απαίτησης επιδίδεται στους διαδίκους, με τη φροντίδα της γραμματείας, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 195.

7. Οι αποφάσεις που εκδίδονται για τις αιτήσεις προσωρινής επιδίκασης απαίτησης, εφόσον ειδικώς δεν ορίζεται διαφορετικά, δεν υπόκεινται σε κανένα ένδικο μέσο, εκτελούνται δε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 199.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ: ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο: 216

Κείμενο Άρθρου

Στις, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ, ρυθμίσεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφέρονται κατά τη σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 356/1974 (Κ.Ε.Δ.Ε.), είσπραξη των δημοσίων εσόδων, εκτός αν τα έσοδα αυτά αναφέρονται σε απαιτήσεις ιδιωτικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΝΑΚΟΠΗ

Άρθρο: 217 Προσβαλλόμενες πράξεις

Κείμενο Άρθρου

1. Ανακοπή χωρεί κατά κάθε πράξης που εκδίδεται στα πλαίσια της διαδικασίας της διοικητικής εκτέλεσης και, ιδίως, κατά:
α) της πράξης της ταμειακής βεβαίωσης του εσόδου,
β) της κατασχετήριας έκθεσης,
γ) του προγράμματος πλειστηριασμού,
δ) της έκθεσης πλειστηριασμού και
ε) του πίνακα κατάταξης.
2. Ανακοπή, επίσης, χωρεί κατά:
α) της αρνητικής δήλωσης νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ως τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 34 του Κ.Ε.Δ.Ε., εφόσον και η υποχρέωση του τρίτου είναι δημοσίου δικαίου,
β) της δήλωσης του προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου, για την ύπαρξη απαίτησης δημοσίου δικαίου ή προνομίου του Δημοσίου, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 62 του Κ.Ε.Δ.Ε..
3. Η διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 63 δεν έχει εφαρμογή στην προκείμενη διαδικασία.

Άρθρο: 218 Αρμόδιο δικαστήριο

Σχόλια

- Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Με τη διάταξη του άρθρου 42 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 με έναρξη ισχύος την 1.1.2011 σύμφωνα με το άρθρο 70 του νόμου αυτού, αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του παρόντος ενώ στην παρ. 2 του ιδίου άρθρου 42 ορίζεται ότι " 2. Η διάταξη της προηγούμενης παραγράφου καταλαμβάνει τις εφέσεις κατά αποφάσεων που θα δημοσιευθούν ένα έτος μετά τη δημοσίευση του παρόντος."

Κείμενο Άρθρου

«1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση των κατά το άρθρο 216 διαφορών είναι, στον πρώτο βαθμό, το μονομελές πρωτοδικείο, ενώ στο δεύτερο βαθμό το τριμελές εφετείο. Εφόσον η απαίτηση, για την οποία χωρεί η εκτέλεση, δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ, αρμόδιο καθίσταται το μονομελές εφετείο.»
2. Κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο σε πρώτο βαθμό είναι, σε περίπτωση ανακοπής κατά πράξης ταμειακής βεβαίωσης, το δικαστήριο όπου εδρεύει η αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, ενώ, σε κάθε άλλη περίπτωση ανακοπής, το δικαστήριο του τόπου της εκτέλεσης.

Άρθρο: 219 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

Σχόλια

- Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 30 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Το εντός " " δεύτερο εδ. της περ. β της παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 67 του ν. 3900/2010 (Α' 213/17.12.2010) και σύμφωνα με το πρώτο εδ. του άρθρου 70 του ιδίου νόμου ισχύει από 1.1.2011.

Κείμενο Άρθρου

«1. Προς άσκηση ανακοπής νομιμοποιείται εκείνος που έχει άμεσο, προσωπικό και ενεστώσ έννομο συμφέρον ή στον οποίο αναγνωρίζεται τέτοιο δικαίωμα από ειδική διάταξη νόμου.»

2. Η ανακοπή στρέφεται:

α) Στις περιπτώσεις α', β', γ' και δ' της παρ. 1, καθώς και στην περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 217: κατά του Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου που επισπεύδει την εκτέλεση, στον οποίο και επιδίδεται η ανακοπή. Ειδικώς, στην περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 217, η ανακοπή κοινοποιείται, με ποινή απαραδέκτου, και στον αρμόδιο για τον πλειστηριασμό υπάλληλο, καθώς και στον υπερθεματιστή.

β) Στην περίπτωση ε' της παρ. 1 του άρθρου 217: κατά του επισπεύδοντος την εκτέλεση Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου που επισπεύδει την εκτέλεση. «Στην περίπτωση αυτή, η ανακοπή κοινοποιείται, με ποινή απαραδέκτου, στον δανειστή του οποίου προσβάλλεται η κατάταξη.»

γ) Στην περίπτωση α' της παρ. 2 του άρθρου 217: κατά του τρίτου, στα χέρια του οποίου επιβάλλεται η κατάσχεση.

Άρθρο: 220 Προθεσμία

Σχόλια

Η παρ. 2 του παρόντος τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 43 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

1. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παρ. 2, η κατά το άρθρο 217 ανακοπή ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών, η οποία αρχίζει:

α) στις περιπτώσεις α', β' και δ' της παρ. 1, από την επίδοση, αλλιώς από την πλήρη γνώση της πράξης ταμειακής βεβαίωσης, της κατασχετήριας έκθεσης και της έκθεσης πλειστηριασμού, αντιστοίχως,

β) στην περίπτωση ε' της παρ. 1, από την επίδοση της γραπτής πρόσκλησης του αρμόδιου για τον πλειστηριασμό υπαλλήλου προς τους δανειστές, για να λάβουν γνώση του πίνακα κατάταξης,

γ) στην περίπτωση α' της παρ. 2, από την επίδοση της δήλωσης του τρίτου ή την περιέλευση της σχετικής έκθεσης του ειρηνοδίκη, στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου που επισπεύδει την εκτέλεση,

δ) στην περίπτωση β' της παρ. 2, από την περιέλευση στο σύνδικο, του πίνακα των βεβαιωμένων υπέρ του Δημοσίου χρεών του οφειλέτη, ενώ

ε) σε κάθε άλλη περίπτωση άσκησης ανακοπής, από την επίδοση, αλλιώς από την πλήρη γνώση της προσβαλλόμενης πράξης.

«2. Ειδικώς η κατά την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 217 ανακοπή ασκείται μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών, η οποία αρχίζει από την επίδοση του προγράμματος πλειστηριασμού.»

3. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ασκηθεί ανακοπή αν έχουν περάσει έξι (6) μήνες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού.

Άρθρο: 221 Άσκηση της ανακοπής - Περιεχόμενο του δικογράφου

Κείμενο Άρθρου

1. Η ανακοπή ασκείται με δικόγραφο, το οποίο, μαζί με τρία (3) αντίγραφα, κατατίθεται στη γραμματεία της κύριας έδρας του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται.

2. Το δικόγραφο της ανακοπής, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει με ακρίβεια την προσβαλλόμενη πράξη και τον εκδότη της. Επίσης, πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σχετικό αίτημα.

Άρθρο: 222 Εκδίκαση

Κείμενο Άρθρου

1. Ως προς την προδικασία που πρέπει να τηρηθεί εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 126 έως και 131.

Σε περίπτωση ανακοπής κατά προγράμματος πλειστηριασμού, ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, ή ο από αυτούς οριζόμενος δικαστής, ορίζει αμέσως δικάσιμο, η οποία πρέπει να απέχει τουλάχιστον δύο (2) πλήρεις ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού. Αντίγραφο του δικογράφου που κατατέθηκε, μαζί με την πράξη ορισμού δικασίμου, επιδίδεται, με τη φροντίδα του ανακόπτοντος, στους καθ' ων η ανακοπή μέσα σε προθεσμία που ορίζεται από το δικαστήριο και η οποία πάντως δεν επιτρέπεται να απέχει λιγότερο από μία (1) πλήρη ημέρα από τη δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή δεν χωρούν πρόσθετοι λόγοι.

2. Ως προς την κύρια διαδικασία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 132 έως και 143.

Άρθρο: 223 Παρέμβαση

Κείμενο Άρθρου

Εκείνοι στους οποίους κοινοποιείται η ανακοπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 219, μπορούν να ασκήσουν πρόσθετη παρέμβαση προς υποστήριξη του διαδίκου υπέρ του οποίου έχουν έννομο συμφέρον να αποβεί η δίκη. Η παρέμβαση ασκείται με προφορική δήλωση στο ακροατήριο.

Άρθρο: 224 Εξουσία του δικαστηρίου

Κείμενο Άρθρου

1. Το δικαστήριο ελέγχει την προσβαλλόμενη πράξη κατά το νόμο και την ουσία, στα όρια της ανακοπής, τα οποία προσδιορίζονται από τους λόγους και το αίτημά της.
2. Κατ' εξαίρεση, ο κατά το νόμο έλεγχος της προσβαλλόμενης πράξης χωρεί και αυτεπαγγέλτως, εκτεινόμενος στο σύνολό της, προκειμένου να διακριβωθεί:
  - α) αν η πράξη έχει εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο, ή
  - β) αν υπάρχει παράβαση δεδικασμένου.
3. Κατά τον έλεγχο του κύρους των προσβαλλόμενων με την ανακοπή πράξεων της εκτέλεσης, δεν επιτρέπεται ο παρεμπίπτων έλεγχος της νομιμότητας προηγούμενων πράξεων της εκτέλεσης.
4. Στην περίπτωση της ανακοπής κατά της ταμειακής βεβαίωσης, επιτρέπεται ο παρεμπίπτων έλεγχος, κατά το νόμο και τα πράγματα, του τίτλου βάσει του οποίου έγινε η βεβαίωση, εφόσον δεν προβλέπεται κατ' αυτού ένδικο βοήθημα που επιτρέπει τον έλεγχό του κατά το νόμο και την ουσία ή δεν υφίσταται σχετικώς δεδικασμένο.
5. Ισχυρισμοί, που αφορούν την απόσβεση της απαίτησης για την ικανοποίηση της οποίας επισπεύδεται η εκτέλεση, μπορούν να προβάλλονται με την ευκαιρία άσκησης ανακοπής κατά της πράξης ταμειακής βεβαίωσης ή οποιασδήποτε πράξης της εκτέλεσης, πρέπει δε να αποδεικνύονται αμέσως.

Άρθρο: 225 Απόφαση

Κείμενο Άρθρου

Το δικαστήριο, αν διαπιστώσει παράβαση νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες της προσβαλλόμενης πράξης, προβαίνει στην ολική ή μερική ακύρωση ή στην τροποποίησή της. Σε διαφορετική περίπτωση, προβαίνει στην απόρριψη της ανακοπής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Άρθρο: 226

Κείμενο Άρθρου

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την παρούσα διαδικασία υπόκεινται ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα άρθρα 81 - 111 αναλόγως εφαρμοζόμενα, στα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας.
2. Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων είναι τριάντα (30) ημερών, εκτός αν πρόκειται για απόφαση που εκδόθηκε ύστερα από άσκηση ανακοπής κατά προγράμματος πλειστηριασμού, οπότε η προθεσμία είναι δέκα (10) ημερών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ – ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

Άρθρο: 227

Σχόλια

- Η παρ. 3 προστέθηκε με το άρθρο 31 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Ως προς την ομοδικία, τη συνάφεια και τη συνεκδίκαση εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 115 έως και 125.
2. Περισσότερα ένδικα βοηθήματα κατά πράξεων που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της ίδιας διοικητικής εκτέλεσης, ή ένδικα μέσα κατά των σχετικών αποφάσεων, μπορούν να σωρευθούν, κυρίως ή επικουρικώς, στο ίδιο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο.
«3. Η ανακοπή κατά της πράξης ταμειακής βεβαίωσης μπορεί να σωρευθεί, κυρίως ή επικουρικώς, στο

ίδιο εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο με την κατά το άρθρο 63 παράγραφος 1 προσφυγή κατά της πράξης που συνιστά τίτλο με βάση τον οποίο έγινε η βεβαίωση. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον η προσφυγή ασκείται εμπροθέσμως, λογίζεται πάντοτε εμπρόθεσμη και η ανακοπή. Η καθ' ύλην και κατά τόπον αρμοδιότητα προσδιορίζεται κατά τις διατάξεις που διέπουν την προσφυγή.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο: 228

Σχόλια

- Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 67 του ν. 3900/2010 (Α' 213/17.12.2010) και σύμφωνα με το πρώτο εδ. του άρθρου 70 του ίδιου νόμου ισχύει από 1.1.2011.

Κείμενο Άρθρου

«1. Η προθεσμία άσκησης, καθώς και η άσκηση ανακοπής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, εξαιρουμένης της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 217, κατά την οποία η πράξη αναστέλλεται μέχρι να τελεσιδικήσει η ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης. Στις περιπτώσεις α', β' και δ' του άρθρου 217 και για όσο χρόνο εκκρεμεί η ανακοπή μπορεί να υποβληθεί από τον ανακόπτοντα αίτηση για την αναστολή της εκτέλεσης των προσβαλλομένων πράξεων.»
2. Καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο, για την εκδίκαση της αίτησης της προηγούμενης παραγράφου, είναι το κατά το άρθρο 218 δικαστήριο, εφόσον σε αυτό εκκρεμεί η ανακοπή, το οποίο και εκδικάζει την αίτηση κατά τη διαδικασία των διατάξεων των άρθρων 200 έως και 209, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΛΗΨΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Άρθρο: 229

Κείμενο Άρθρου

1. Το κατά το άρθρο 218 αρμόδιο δικαστήριο, ύστερα από προηγούμενη αίτηση, αποφαινεται για κάθε αμφισβήτηση που αφορά:
α) τον ορισμό ή την αντικατάσταση μεσεγγυούχου ή φύλακα και εν γένει τη μεσεγγύηση ή τη φύλαξη κινητών ή ακινήτων, ή
β) την εκκαθάριση ή τον προσδιορισμό των εξόδων και των δικαιωμάτων της εκτέλεσης.
2. Προς υποβολή της αίτησης νομιμοποιείται ο οφειλέτης, το Δημόσιο, καθώς και κάθε τρίτος που έχει έννομο προς τούτο συμφέρον.
3. Η αίτηση εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των άρθρων 203, 204 και 214 (παρ. 4), οι οποίες και εφαρμόζονται αναλόγως. Ειδικώς, στην περίπτωση β' της παρ. 1, η αίτηση υποβάλλεται, μαζί με σχετικό πίνακα, τον οποίο συντάσσει ο δικαιούχος, στον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ. ή του τελωνείου που επισπεύδει την εκτέλεση. Ο τελευταίος διατυπώνει εγγράφως τις παρατηρήσεις του, ως προς τη νομιμότητα και την ακρίβεια των κονδυλίων, και διαβιβάζει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, το σχετικό έγγραφο στο δικαστήριο, συγχρόνως δε το κοινοποιεί, μαζί με αντίγραφο του πίνακα, στον οφειλέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο: 230

Κείμενο Άρθρου

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΙΤΗΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

Άρθρο: 231 Υποβολή - Περιεχόμενο του δικογράφου

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)]

Άρθρο: 232 Αρμόδιο δικαστήριο

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

Άρθρο: 233 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

Άρθρο: 234 Προϋποθέσεις λήψης του μέτρου - Περιορισμοί

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

Άρθρο: 235 Εκδίκαση

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

Άρθρο: 236 Εξουσία του δικαστηρίου

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

Άρθρο: 237 Εκτέλεση της απόφασης

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΙΤΗΣΗ ΑΠΟΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥ

Άρθρο: 238

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΑΙΤΗΣΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ

Άρθρο: 239

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΙΤΗΣΗ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΣΕ ΑΛΛΟ ΧΩΡΟ Ή ΑΠΟΛΥΣΗΣ, ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΥΓΕΙΑΣ

Άρθρο: 240

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΛΟΙΠΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Άρθρο: 241

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Άρθρο: 242

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ

Άρθρο: 243

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. γ της παρ. 6 του άρθρου 67 του ν. 3842/2010 (Α' 58/23.4.2010)].

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο: 244

Κείμενο Άρθρου

Στις, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ, ρυθμίσεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφέρονται κατά την εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Άρθρο: 245

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο αντικαταστάθηκε από το άρθρο 15 παρ.1 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002).

Κείμενο Άρθρου

"1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση των κατά το προηγούμενο άρθρο διαφορών είναι, σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό, αν μεν πρόκειται για εκλογή σε νομαρχιακή αυτοδιοίκηση το εφετείο, αν, δε, πρόκειται για εκλογή σε δήμο ή κοινότητα, το τριμελές πρωτοδικείο.

2. Κατά τόπο αρμόδιο δικαστήριο είναι εκείνο στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του ο οικείος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης."

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΣΤΑΣΗ

Άρθρο: 246 Προσβαλλόμενες πράξεις

Σχόλια

-Οι παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου τίθενται όπως αυτές αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 15 παρ. 2 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002).

Κείμενο Άρθρου

"1. Για την σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό επίλυση των διαφορών του άρθρου 244 ασκείται ένσταση.
2. Η ένσταση στρέφεται κατά των δια της προσβαλλόμενης πράξης ανακηρυχθέντων υποψηφίων, καθώς και των επιτυχόντων και επιλαχόντων των οικείων συνδυασμών, για τους οποίους αμφισβητείται με αυτήν η ανακήρυξη ή η εκλογή τους, αντιστοίχως."

Άρθρο: 247 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

Σχόλια

- Η παρ. 2 καταργήθηκε με το άρθρο 4 του ν. 3146/2003 (ΦΕΚ Α 125 / 23.5.2003).

Κείμενο Άρθρου

1. Ένσταση μπορεί να ασκήσει:
  - α) κάθε εκλογέας εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους του οικείου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και
  - β) όποιος διατέλεσε υποψήφιος κατά τις εκλογές στον οικείο οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης.
2. (παραλείπεται ως μη ισχύουσα).

Άρθρο: 248 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, κατά περίπτωση από:
  - α) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 78 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995) και 38 του Κώδικα Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (π.δ. 30/1996), των πρακτικών της εκλογής και του πίνακα των αποτελεσμάτων, ή
  - β) την ανακήρυξη σε δημόσια συνεδρίαση, σύμφωνα με τα άρθρα 57 και 24 των πιο πάνω νομοθετημάτων αντιστοίχως, των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
  - γ) τη λήξη του χρόνου έκθεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 79 και 39 των ίδιων αντιστοίχως νομοθετημάτων, της πράξης με την οποία ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες και οι επιλαχόντες συνδυασμοί, καθώς και οι υποψήφιοι κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί.
2. Οι προθεσμίες της προηγούμενης παραγράφου δεν παρεκτείνονται σε καμία περίπτωση.
3. Στις περιπτώσεις α' και γ' της παρ. 1, η ένσταση δεν μπορεί πάντως να ασκηθεί αν έχουν περάσει δεκαπέντε (15) ή είκοσι (20) ημέρες, αντιστοίχως, από τη διενέργεια των εκλογών.
4. Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για έλλειψη προσόντων ή κώλυμα εκλογιμότητας που υπήρχε, στο πρόσωπο του υποψηφίου, πριν από την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας, η ένσταση μπορεί να ασκηθεί και μετά την πάροδο των, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, προθεσμιών.

Άρθρο: 249 Λόγοι

Κείμενο Άρθρου

1. Λόγους ένστασης μπορούν να θεμελιώσουν:
  - α) οι παραβάσεις του νόμου κατά τη διεξαγωγή της εκλογής ή κατά την εξαγωγή του εκλογικού αποτελέσματος ή κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων συνδυασμών ή κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών και των προσώπων που ανήκουν σε αυτούς, ή
  - β) η έλλειψη νόμιμων προσόντων ή η συνδρομή νόμιμων κωλυμάτων σε πρόσωπα που έχουν εκλεγεί ή που είναι υποψήφια προς τούτο, ή
  - γ) η ακυρότητα ή η εσφαλμένη αρίθμηση των ψηφοδελτίων.
2. Αν η ένσταση αναφέρεται σε επαναληπτική ψηφοφορία, οι προβαλλόμενοι λόγοι μπορούν να αφορούν και την αρχική ψηφοφορία, αλλά μόνο εφόσον δεν έχει ασκηθεί, ως προς αυτήν, ιδιαίτερη ένσταση.

Άρθρο: 250 Άσκηση

Κείμενο Άρθρου

1. Η ένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται, μαζί με τρία (3) αντίγραφα, στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη.
2. Η προθεσμία για την άσκηση της ένστασης ή η άσκησή της δεν αναστέλλει την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης.

Άρθρο: 251 Περιεχόμενο του δικογράφου

Κείμενο Άρθρου

Το δικόγραφο της ένστασης, εκτός από τα στοιχεία που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 45, πρέπει απαραίτητως να μνημονεύει, με ακρίβεια, τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης στον οποίο αυτό αναφέρεται, τους εκλογικούς συνδυασμούς και τους επικεφαλής τους, καθώς και τα πρόσωπα των οποίων αμφισβητείται με αυτό η εκλογή ή η ανακήρυξη. Επίσης, το ίδιο δικόγραφο πρέπει να περιέχει σαφείς και συγκεκριμένους λόγους, καθώς και σαφώς καθορισμένο αίτημα.

Άρθρο: 252 Διαβίβαση

Κείμενο Άρθρου

Η αρχή που μνημονεύεται στην παρ.1 του άρθρου 250 μετά την πάροδο της, κατά το άρθρο 248, προθεσμίας για την άσκηση των ενστάσεων, υποχρεούται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, να διαβιβάζει τις ενστάσεις, χωριστά για κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, μαζί με όλα τα σχετικά έγγραφα και λοιπά στοιχεία, στο αρμόδιο διοικητικό δικαστήριο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΕΚΔΙΚΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ

Άρθρο: 253 Προδικασία

Σχόλια

- Η παρ. 2 του παρόντος άρθρου τίθεται όπως αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 15 παρ. 3 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002).

Κείμενο Άρθρου

1. Ο πρόεδρος του συμβουλίου ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο, με πράξη του, την οποία εκδίδει αμέσως, ορίζει δικάσιμο, η οποία δεν πρέπει να είναι συντομότερη των δέκα (10) ούτε μακρότερη των είκοσι (20) ημερών από την περιέλευση της ένστασης στο δικαστήριο, καθώς και τον εισηγητή - δικαστή της υπόθεσης. Αν το δικαστήριο διαιρείται σε περισσότερα από ένα τμήματα, τη δικάσιμο και τον εισηγητή - δικαστή ορίζει, με πράξη του, ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος. Ο εισηγητής - δικαστής μπορεί να αντικατασταθεί, αν έχει κώλυμα, με νεώτερη πράξη εκείνου που τον όρισε.

"2. Κυρωμένο αντίγραφο του δικογράφου της ένστασης μαζί με την πράξη ορισμού δικασίμου και εισηγητή δικαστή, επιδίδεται, με τη φροντίδα του ενισταμένου, το αργότερο επτά (7) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, προς εκείνους των οποίων αμφισβητείται με την ένσταση η ανακήρυξη ή η εκλογή και θα επιδράσει επί του κύρους τους, αντιστοίχως, η απόφαση του δικαστηρίου.

Η ίδια ένσταση κοινοποιείται, εντός της ανωτέρω προθεσμίας, και προς τους επικεφαλής των οικείων εκλογικών συνδυασμών."

3. Για κάθε δικάσιμο καταρτίζεται, ιδιαίτερα κατά οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, έκθεμα, στο οποίο μνημονεύονται: η προσβαλλόμενη πράξη, τα ονοματεπώνυμα των ενισταμένων, εκείνων τους οποίους αφορά η ένσταση, καθώς και των επικεφαλής των συνδυασμών τους. Κυρωμένο αντίγραφο του εκθέματος αναρτάται στο κατάστημα του δικαστηρίου πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο. Προς βεβαίωση τούτου, ο γραμματέας συντάσσει ειδική έκθεση. Η ανάρτηση του εκθέματος επέχει θέση κλήτευσης των διαδίκων και ανακοίνωσης προς τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να παρέμβουν.

4. Ο γραμματέας φροντίζει να περιέλθουν έγκαιρα στο δικαστήριο τα στοιχεία της εκλογής και παρέχει, στα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του περιεχομένου τους.

5. Ο εισηγητής - δικαστής επιμελείται για τη συγκέντρωση των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Ο εισηγητής -δικαστής μπορεί, επίσης, να καλεί προς τούτο, εγγράφως, τους διαδίκους να παράσχουν πληροφορίες, καθώς και να υποδεικνύει σε αυτούς να προσαγάγουν τυχόν ελλείποντα έγγραφα ή άλλα στοιχεία χρήσιμα για τη συμπλήρωση της δικογραφίας. Μπορεί, ακόμη, να ζητά, από οποιαδήποτε αρχή, πληροφορίες ή στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Οι διατάξεις του άρθρου 42 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή.

6. Ο ενιστάμενος μπορεί, με ιδιαίτερο δικόγραφο, να προβάλλει πρόσθετους λόγους. Το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση, με τη φροντίδα δε εκείνου που το ασκεί, επιδίδεται, σε κυρωμένο αντίγραφο, το αργότερο πέντε (5) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο, στους λοιπούς διαδίκους, κατά τη διαγραφόμενη στην παρ. 2 διαδικασία.

Άρθρο: 254 Κύρια διαδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Η εκδίκαση των ενστάσεων γίνεται πάντοτε στην κύρια έδρα του δικαστηρίου.

2. Κατά την προεκφώνηση, σε περίπτωση που δεν παρίσταται κάποιος από τους διαδίκους, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν τηρήθηκε η διαδικασία που προβλέπεται στις παραγράφους 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου. Αν η διαδικασία αυτή τηρήθηκε νομίμως, η μη παράσταση του διαδίκου δεν παρακωλύει την πρόοδο της δίκης. Σε αντίθετη περίπτωση, αναβάλλεται η συζήτηση και ορίζεται νέα δικάσιμος, σε χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των δέκα (10) ημερών από τη συζήτηση που αναβλήθηκε, ώστε να τηρηθούν όσα ορίζονται από τις παραπάνω διατάξεις.

3. Για την ανάπτυξη των ισχυρισμών τους, οι διάδικοι μπορούν να καταθέτουν υπομνήματα στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες μετά τη συζήτηση. Μέσα σε δύο (2) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας, ο αντίδικος εκείνου που κατέθεσε το υπόμνημα μπορεί, με δικό του υπόμνημα, να αντικρούσει τους ισχυρισμούς που αναπτύχθηκαν με το

υπόμνημα του αντιδίκου του. Η γραμματεία βεβαιώνει, σε κάθε περίπτωση, στο σώμα του υπομνήματος την ημερομηνία της κατάθεσής του.

Άρθρο: 255 Παρέμβαση

Σχόλια

- Οι παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου τίθενται όπως αυτές αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 15 παρ. 4α του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002). - Η παρ. 3 αναριθμήθηκε σε 2 σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 4β του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002).

Κείμενο Άρθρου

"1. Στη δίκη ενώπιον του πρωτοδικείου ή του εφετείου μπορεί να παρέμβει προσθέτως, υπέρ οποιουδήποτε από τους κυρίους διαδίκους, όποιος έχει έννομο, προς τούτο, συμφέρον. Η παρέμβαση ασκείται με δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με φροντίδα του παρεμβαίνοντος, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο. Με το δικόγραφο της παρέμβασης είναι δυνατόν να προβληθούν και πραγματικοί ισχυρισμοί."

"2"(3). Ο παρεμβαίνων, σε κάθε περίπτωση, μπορεί να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις που προβλέπει ο νόμος, εφόσον δεν αντιτίθενται στο συμφέρον και τις πράξεις του διαδίκου υπέρ του οποίου παρεμβαίνει, έχει δε δικαίωμα να ασκήσει όλα τα ένδικα μέσα.

Άρθρο: 256 Αντένσταση

Σχόλια

- Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου τίθεται όπως αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 15 παρ. 5 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ Α 220/20.9.2002).

Κείμενο Άρθρου

"1. Αν ασκηθεί ένσταση, τα πρόσωπα των οποίων με την ένσταση αμφισβητείται η εκλογή ή η ανακήρυξη, καθώς και εκείνοι στην εκλογή ή ανακήρυξη των οποίων μπορεί να επιδράσει η απόφαση που θα εκδοθεί μπορούν, και μετά την πάροδο της προθεσμίας της ένστασης, να ασκήσουν αντένσταση, ακόμη και αν, κατά οποιονδήποτε τρόπο, έχουν αποδεχθεί την προσβαλλόμενη πράξη ή έχουν παραιτηθεί από την άσκηση κατ' αυτής ένστασης."

2. Με την αντένσταση μπορούν να προβληθούν λόγοι αντίστοιχοι προς αυτούς που προβάλλονται με την ένσταση, οι οποίοι όμως είναι δυνατόν να στηρίζονται και σε διαφορετικά, από ό,τι εκείνοι, πραγματικά γεγονότα.

3. Η αντένσταση ασκείται με δικόγραφο, το οποίο κατατίθεται σε τρία (3) αντίγραφα στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η ένσταση και επιδίδεται, με τη φροντίδα αυτού που το άσκησε, στους λοιπούς διαδίκους, το αργότερο τρεις (3) ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο.

4. Η συνεκδίκαση της ένστασης και της αντένστασης είναι υποχρεωτική.

5. Οι διατάξεις των παρ. 4 και 5 του άρθρου 253 και της παρ.3 του άρθρου 254 έχουν ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση της αντένστασης.

6. Αν η ένσταση απορριφθεί ως απαράδεκτη ή αν εκείνος που την άσκησε παραιτηθεί από αυτήν, απορρίπτεται και η αντένσταση. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η αντένσταση έχει ασκηθεί μέσα στην προβλεπόμενη από το άρθρο 248 προθεσμία για την άσκηση ένστασης, ισχύει ως αυτοτελής ένσταση. Το παραδεκτό της αντένστασης δεν επηρεάζεται αν η ένσταση απορριφθεί για ουσιαστικούς λόγους.

Άρθρο: 257 Αποδεικτική διαδικασία

Κείμενο Άρθρου

1. Εκτός από τα πρακτικά και τα άλλα στοιχεία της εκλογής, οι διάδικοι μπορούν να στηρίξουν τους ισχυρισμούς τους και σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία, στην περίπτωση αυτή, πρέπει να προσαγάγουν στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο ως την προτεραία της πρώτης δικάσιμου.

2. Το δικαστήριο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί, με προδικαστική απόφαση, να διατάξει τη συμπλήρωση των αποδείξεων. Στην περίπτωση αυτή, αν το δικαστήριο κρίνει ότι η διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, ορίζει, με την απόφασή του, νέα μετ' απόδειξη δικάσιμο, η οποία δεν επιτρέπεται να απέχει, από τη δημοσίευση της προδικαστικής απόφασης, πέρα των δεκαπέντε (15) ημερών. Ως την προτεραία της νέας αυτής δικάσιμου, οι διάδικοι που έχουν το βάρος της απόδειξης οφείλουν, με την ποινή του απαραδέκτου, να προσαγάγουν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που επικαλούνται.

3. Αν πρόκειται για εξέταση μαρτύρων, αυτή, αν δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί στο ακροατήριο κατά την ίδια δικάσιμο, διενεργείται, εκτός του ακροατηρίου, ενώπιον του εισηγητή - δικαστή. Προς τούτο καλούνται οι μάρτυρες, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, η οποία επιδίδεται αμέσως, να εξεταστούν σε

χρόνο που δεν πρέπει να απέχει περισσότερο των πέντε (5) ημερών από την επίδοση της πράξης αυτής. Κατά την ίδια ημέρα, καλούνται, με πράξη του εισηγητή - δικαστή, να παρασταθούν, αν το επιθυμούν, και οι διάδικοι. Η, κατά την παρ. 7 του άρθρου 184, έκθεση κατατίθεται στο δικαστήριο ως την προτεραία της, μετ' απόδειξη, δικασίμου. Οι διατάξεις του άρθρου 185 δεν έχουν εφαρμογή κατά την παρούσα διαδικασία.

Άρθρο: 258 Παρεμπίπτων έλεγχος

Κείμενο Άρθρου

Κατά την εκδίκαση της ένστασης, το δικαστήριο μπορεί να κρίνει παρεμπιπτότως ζητήματα που αφορούν τη νομιμότητα των προηγούμενων πράξεων, οι οποίες αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, καθώς και των προπαρασκευαστικών της εκλογής πράξεων (εγγραφή, μετεγγραφή ή διαγραφή εκλογέα στους, ή από τους, εκλογικούς καταλόγους, διόρθωση στοιχείων του που περιλαμβάνονται σ' αυτούς κ.τ.τ.), εφόσον, σε κάθε περίπτωση, η νομιμότητα αυτή δεν έχει κριθεί με δύναμη δεδικασμένου.

Άρθρο: 259 Εξουσία του δικαστηρίου - Απόφαση

Κείμενο Άρθρου

1. Αν το δικαστήριο διαπιστώσει παράβαση του νόμου ή ουσιαστικές πλημμέλειες:
  - α) κατά τη διεξαγωγή της εκλογής, ή
  - β) κατά την ανακήρυξη των συνδυασμών των υποψηφίων που έχουν δηλωθεί, ή
  - γ) κατά την ανακήρυξη των επιτυχόντων και επιλαχόντων συνδυασμών, καθώς και των υποψηφίων κάθε συνδυασμού που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, ακυρώνει ή τροποποιεί, κατά περίπτωση, την πράξη με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της συγκεκριμένης εκλογής, ή την πράξη με την οποία γίνεται η σχετική ανακήρυξη. Στην ακύρωση της πράξης προβαίνει το δικαστήριο μόνο αν η νομική ή ουσιαστική πλημμέλεια αυτή είναι δυνατόν να ασκήσει επιρροή στο συνολικό εκλογικό αποτέλεσμα. Η ακύρωση μπορεί να αφορά ολόκληρη την εκλογή ή μόνο την αρχική ή μόνο την επαναληπτική εκλογή, στα εκλογικά τμήματα τα οποία αφορά το αντικείμενο της ένστασης.
2. Αν, ειδικότερα, το δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της ένστασης που στρέφεται κατά της πράξης με την οποία εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής, διαπιστώσει ότι οι αναφερόμενοι σε αυτήν δεν είχαν τα νόμιμα προσόντα, ή ότι συνέτρεχε σε αυτούς νόμιμο κώλυμα για την εκλογή τους, ακυρώνει, ως προς τούτους, τη σχετική πράξη και ορίζει, ως εκλεγόμενους, τους επόμενους κατά τη σειρά των ψήφων προτίμησης υποψηφίου. Ενώ, αν διαπιστώσει εσφαλμένη αρίθμηση των ψήφων, καθορίζει βάσει των έγκυρων ψήφων και της ορθής αρίθμησης τους, εκείνους που εκλέγονται.
3. Μετά την έκδοση όλων των οριστικών αποφάσεων που αφορούν τον κάθε οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης και εν όψει του εκλογικού αποτελέσματος του συγκεκριμένου οργανισμού, όπως διαμορφώνεται με τις αποφάσεις αυτές, το δικαστήριο ανακηρύσσει τον επιτυχόντα και τους επιλαχόντες συνδυασμούς, καθώς και τους υποψηφίους που εκλέγονται ως τακτικοί ή αναπληρωματικοί, σύμφωνα με τους σταυρούς προτίμησης.
4. Στην περίπτωση της παρ. 4 του άρθρου 248, αν κριθεί βάσιμη η ένσταση, το δικαστήριο διαπιστώνει την έλλειψη προσόντων ή το κώλυμα εκλογιμότητας στο συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο και εκπίπτει αυτοδικαίως από το σχετικό αξίωμα.
5. Οι οριστικές αποφάσεις του δικαστηρίου πρέπει να δημοσιεύονται το αργότερο μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την τελευταία συζήτηση.
6. Οι οριστικές αποφάσεις, με τις οποίες γίνεται ολικώς ή μερικώς δεκτή η ένσταση, ισχύουν έναντι όλων.

Άρθρο: 260 Γνωστοποίηση των αποφάσεων

Κείμενο Άρθρου

1. Ο γραμματέας αναρτά όλες τις αποφάσεις του δικαστηρίου, έξω από την αίθουσα των συνεδριάσεων, για πέντε (5) συνεχείς ημέρες. Η παραπάνω ανάρτηση επέχει θέση επίδοσης των αποφάσεων στους διαδίκους δημιουργεί δε τεκμήριο γνώσης του περιεχομένου τους για κάθε τρίτο.
2. Η τήρηση των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου βεβαιώνεται με σχετική έκθεση του γραμματέα.
3. Ο γραμματέας, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, διαβιβάζει αντίγραφο των οριστικών αποφάσεων στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Άρθρο: 261

Σχόλια

- Οι λέξεις εντός "" στις παρ. 1 και 5 του παρόντος άρθρου διαγράφονται σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 6

Κείμενο Άρθρου

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά την παρούσα διαδικασία υπόκεινται, ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 81-111 αναλόγως εφαρμοζόμενα, στα ένδικα μέσα της ανακοπής ερημοδικίας, "της έφεσης" (βλ. σχόλια), της αίτησης αναθεώρησης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας.
2. Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων είναι πέντε (5) ημερών. Η προθεσμία αυτή αρχίζει, στην περίπτωση της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας από τη λήξη του, κατά την παρ.1 του άρθρου 260, χρόνου ανάρτησης της προσβαλλόμενης απόφασης, ενώ στην περίπτωση της αίτησης αναθεώρησης, από τη συντέλεση των γεγονότων του άρθρου 104.
3. Με εξαίρεση την αίτηση αναθεώρησης, τα κατά την παρ. 1 ένδικα μέσα δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκηθούν όταν έχουν περάσει έξι (6) μήνες από τη διενέργεια των εκλογών.
4. Τριτανακοπή μπορεί να ασκηθεί μόνο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 255.
5. Κατά τη διάρκεια της, κατά την παρ. 2, προθεσμίας για την άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας, "της έφεσης" (βλ. σχόλια), της τριτανακοπής και της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας, αναστέλλεται η εκτέλεση των, κατά την παρ. 1, αποφάσεων. Η εκτέλεση των αποφάσεων τούτων αναστέλλεται, επίσης, με την άσκηση των ίδιων ενδίκων μέσων, η αναστολή διαρκεί δε ως τη δημοσίευση των αποφάσεων για τα ένδικα αυτά μέσα.
6. Ως προς τα λοιπά, κατά την εκδίκαση των ένδικων μέσων της παρ. 1, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 253-255 και 257-260, που αναφέρονται στην εκδίκαση της ένστασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ': ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΣΥΝΑΦΕΙΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΣΩΡΕΥΣΗ - ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ

Άρθρο: 262

Κείμενο Άρθρου

Ως προς την ομοδικία, τη συνάφεια, την αντικειμενική σώρευση και τη συνεκδίκαση εφαρμόζονται αναλόγως οι αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 115 έως και 125.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ': ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

Άρθρο: 263

Κείμενο Άρθρου

Οι διάδικοι μπορούν να διενεργούν διαδικαστικές πράξεις, και να παρίστανται κατά τη συζήτηση, χωρίς δικαστικό πληρεξούσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

Άρθρο: 264

Κείμενο Άρθρου

1. Η δίκη καταργείται:
  - α) αν, για οποιονδήποτε λόγο, εκλείψει το αντικείμενό της ή
  - β) αν, πριν από το πέρας της τελευταίας συζήτησης, αποβιώσει κάποιος από τους διαδίκους ή επέλθει στο πρόσωπό του μεταβολή που να επηρεάζει την ικανότητά του προς διενέργεια διαδικαστικών πράξεων.Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου.
2. Παραίτηση από την ένσταση ή από άλλο ένδικο βοήθημα δεν επιτρέπεται.
3. Ως προς την παραίτηση από τα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 261, ένδικα μέσα έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 143.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ': ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο: 265

Κείμενο Άρθρου

Κατά την παρούσα διαδικασία δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 200 - 215.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο: 266

Κείμενο Άρθρου

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΥΟΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΥΠΑΓΟΜΕΝΕΣ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Άρθρο: 267

Κείμενο Άρθρου

Στις, υπό τον ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΙΤΛΟ ρυθμίσεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου υπάγονται οι διαφορές που αναφέρονται κατά την εκλογική διαδικασία για την άμεση ανάδειξη των αιρετών οργάνων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίες προβλέπονται από το νόμο ως διοικητικές διαφορές ουσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Άρθρο: 268

Σχόλια

- Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 32 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

«1. Καθ' ύλην αρμόδιο δικαστήριο προς εκδίκαση των κατά το προηγούμενο άρθρο διαφορών είναι, σε πρώτο και σε τελευταίο βαθμό, το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο.
2. Κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο είναι εκείνο στην περιφέρεια του οποίου έχει την έδρα του το οικείο νομικό πρόσωπο.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΕΝΣΤΑΣΗ

Άρθρο: 269 Προσβαλλόμενες πράξεις

Σχόλια

- Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 33 του ν. 3659/2009 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

«1. Για την επίλυση των διαφορών του άρθρου 267 ασκείται ένσταση.»
2. Η, κατά την προηγούμενη παράγραφο, ένσταση ασκείται κατά των πράξεων με τις οποίες, σύμφωνα με την ισχύουσα για τα επί μέρους νομικά πρόσωπα νομοθεσία, εξάγεται το αποτέλεσμα της εκλογής και ανακηρύσσονται οι επιτυχόντες, που αποτελούν ή συγκροτούν το αιρετό όργανο, καθώς και οι τυχόν επιλαχόντες.
3. Η ένσταση ασκείται παραδεκτώς κατά των πράξεων της προηγούμενης παραγράφου, έστω και αν κατ' αυτών προβλέπεται, από τις κείμενες για τα επιμέρους νομικά πρόσωπα διατάξεις, η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής. Αν, όμως, ασκηθεί η ενδικοφανής προσφυγή, η ένσταση ασκείται παραδεκτώς μόνο κατά της απόφασης που εκδίδεται γι' αυτήν ή της τεκμαιρόμενης, από την πάροδο άπρακτου δήμερου, απόρριψής της.

Άρθρο: 270 Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

Κείμενο Άρθρου

1. Ένσταση μπορεί να ασκήσει, ως εκλογέας, κάθε μέλος του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου.
2. Η ένσταση στρέφεται κατά του νομικού προσώπου.

Άρθρο: 271 Προθεσμία

Κείμενο Άρθρου

1. Η ένσταση ασκείται μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών από τη δημοσίευση, ή τη δημόσια γνωστοποίηση της πράξης κατά της οποίας αυτή στρέφεται. Η προθεσμία αυτή δεν παρεκτείνεται.
2. Η ένσταση δε μπορεί πάντως να ασκηθεί αν έχουν περάσει είκοσι (20) ημέρες από τη διενέργεια των αρχαιρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΑΝΑΛΟΓΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Άρθρο: 272

Κείμενο Άρθρου

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι, υπό τον ΠΡΩΤΟ ΤΙΤΛΟ, διατάξεις του ΤΜΗΜΑΤΟΣ τούτου και, περαιτέρω, οι γενικές διατάξεις του ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

Άρθρο: 273 Τέλη χαρτοσήμου

Κείμενο Άρθρου

[κ α τ α ρ γ ή θ η κ ε με την περ. ε) του άρθρου 69 του ν. 3900/2010 (Α' 213/17.12.2010) και σύμφωνα με το πρώτο εδ. του άρθρου 70 του ίδιου νόμου, η κατάργηση ισχύει από 1.1.2011)].

Άρθρο: 274 Τέλος δικαστικού ενσήμου

Σχόλια

- Το δραχμικό ποσό της παρ. 2 αντιστοιχεί σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001 σε πεντακόσια ενενήντα (590) ευρώ.- Η παρ. 3 του παρόντος άρθρου τίθεται όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την 6 του άρθρου 22 του ν.3226/2004 ΦΕΚ Α 24/4.2.2004*** Επίσης, με τη παρ. 10 του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι: "10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Ένδικα βοηθήματα ή μέσα που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα από το Συμβούλιο τις Επικρατείας ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά την 1.1.2000 για μη καταβολή ή ελλιπή καταβολή παραβόλου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. ===== - Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 34 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008.

Κείμενο Άρθρου

1. Για το παραδεκτό της καταψηφιστικής αγωγής, είτε αυτή ασκείται αυτοτελώς είτε σωρευτικώς με προσφυγή, καθώς και για το παραδεκτό της αντίστοιχης κύριας παρέμβασης, καταβάλλεται το τέλος δικαστικού ενσήμου που προβλέπεται από το ν. Γ π ΟΗ/1912, όπως εκάστοτε ισχύει.
«2. Προκειμένου για απαιτήσεις αμέσως ή εμμέσως ασφαλισμένων κατά των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και για απαιτήσεις για κάθε είδους αποδοχές του προσωπικού γενικώς του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οι οποίες ρυθμίζονται από διατάξεις κανονιστικού περιεχομένου, έστω και αν βασίζονται σε παράνομες πράξεις ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις, δεν καταβάλλεται τέλος δικαστικού ενσήμου για το αίτημα της αγωγής ή της κύριας παρέμβασης μέχρι του ποσού των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ.».
- "3. Το τέλος δικαστικού ενσήμου καταβάλλεται ως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης. Αν ως τότε δεν καταβληθεί και αφού προηγηθεί η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 139Α, το δικαστήριο, με απόφασή του, αναστέλλει την πρόοδο της δίκης, ώστε να καταβληθεί το ελλείπον τέλος δικαστικού ενσήμου, ορίζοντας συγχρόνως ημερομηνία για τη νέα συζήτηση της υπόθεσης. Αν και ως τη νέα αυτή

συζήτηση τούτο δεν καταβληθεί, η αγωγή ή η κύρια παρέμβαση απορρίπτεται ως απαράδεκτη."

Άρθρο: 275 Καταλογισμός

Κείμενο Άρθρου

1. Τα δικαστικά έξοδα καταλογίζονται σε βάρος του διαδίκου που ηττάται. Αν οι ηττώμενοι είναι περισσότεροι, ο καταλογισμός γίνεται κατ' ίσα μέρη, ενώ, αν είναι περισσότεροι αυτοί που νίκησαν, η απόδοση των δικαστικών εξόδων γίνεται συμμετρως, προς καθένα χωριστά. Σε περίπτωση μερικής νίκης και μερικής ήττας, τα δικαστικά έξοδα συμψηφίζονται ανάμεσα στους διαδίκους. Στην περίπτωση αυτή, τα τέλη που προκαταβλήθηκαν βαρύνουν όλους τους διαδίκους εξίσου, καταλογιζόμενο αναλόγως. Το δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να απαλλάξει εν όλω ή εν μέρει τον ηττώμενο διάδικο από τα δικαστικά έξοδα.
2. Σε περίπτωση άσκησης κύριας ή πρόσθετης παρέμβασης, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στη δεύτερη περίοδο της προηγούμενης παραγράφου. Κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής, ισχύει για τον παρεμβαίνοντα ό,τι και για τον αρχικό διάδικο.
3. Αν η δίκη καταργηθεί για οποιονδήποτε λόγο δεν καταλογίζονται δικαστικά έξοδα.
4. Τα δικαστικά έξοδα, τα οποία αποδίδονται στο διάδικο που νίκησε, καταλογιζόμενα σ' εκείνον που ηττήθηκε, είναι, ιδίως:
  - α) τα κατά το άρθρο 273 τέλη χαρτοσήμου,
  - β) το κατά το άρθρο 274 τέλος δικαστικού ενσήμου,
  - γ) η αμοιβή του πληρεξούσιου δικηγόρου, για τη σύνταξη του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης, ή του δικογράφου της παρέμβασης, και ενός μόνο δικογράφου πρόσθετων λόγων, καθώς και για την παράσταση σε κάθε συζήτηση, όπως η αμοιβή αυτή ορίζεται, για κάθε περίπτωση, από την εκάστοτε ισχύουσα διατίμηση του Κώδικα των Δικηγόρων,
  - δ) τα ποσά που καταβλήθηκαν στους μάρτυρες για έξοδα και αποζημίωση, καθώς και στους πραγματογνώμονες για έξοδα και αμοιβή, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατιμήσεις.
5. Τα κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστικά έξοδα δεν αποδίδονται αν δεν ήταν απαραίτητα για τη διεξαγωγή της δίκης.
6. Για την εκκαθάριση των ποσών των αποδοτέων δικαστικών εξόδων, τα οποία και καταλογίζονται στον ηττώμενο διάδικο, απαιτείται να υποβληθεί και να επισυναφθεί στη δικογραφία, το αργότερο έως την πρώτη συζήτηση, αναλυτικός κατάλογος τούτων. Έως το πέρας της πρώτης συζήτησης, ο αντίδικος εκείνου που υπέβαλε τον κατάλογο μπορεί να διατυπώσει τις τυχόν σχετικές παρατηρήσεις του. Κατά την εκκαθάριση των εξόδων, αρκεί η πιθανολόγηση. Υποβολή καταλόγου δεν απαιτείται για τα δικαστικά έξοδα της περ. γ' της παρ. 4.
7. Τα δικαστικά έξοδα εκκαθαρίζονται και καταλογίζονται με την οριστική απόφαση και μόνο εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Η απόφαση, ως προς το κεφάλαιο των δικαστικών εξόδων, δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικα μέσα, πλην της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας. Αν η απόφαση δεν διαλαμβάνει διάταξη για τα δικαστικά έξοδα, ο διάδικος που είχε υποβάλει σχετικό αίτημα μπορεί να ζητήσει, από το ίδιο δικαστήριο, να αποφανθεί για το αίτημά του αυτό, υποβάλλοντας προς τούτο σχετική αίτηση, η οποία και εκδικάζεται κατά τις διατάξεις των παρ. 2 και 4 του άρθρου 110 και της παρ. 1 του άρθρου 111, αναλόγως εφαρμοζόμενες.

Άρθρο: 276 Απαλλαγή από την προκαταβολή

Σχόλια

Η παρ. 1 η παρ. 4 και η παρ. 6 του παρόντος τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 44 παρ. 1,2 και 3 αντίστοιχα του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και τίθεται σε ισχύ με το άρθρο 70 του νόμου αυτού.

Κείμενο Άρθρου

- «1. Ο διάδικος μπορεί να απαλλαγεί από την προκαταβολή του τέλους δικαστικού ενσήμου, αν αποδεικνύει ότι η προκαταβολή αυτή δημιουργεί κίνδυνο περιορισμού των απαραίτητων μέσων για τη διατροφή του ίδιου και της οικογένειάς του (ευεργέτημα πενίας). Η απαλλαγή αυτή μπορεί να χορηγηθεί και σε νομικά πρόσωπα που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό, καθώς και σε ενώσεις προσώπων που έχουν την ικανότητα να είναι διάδικοι αν αποδεικνύουν ότι με την προκαταβολή του πιο πάνω ποσού, καθίσταται αδύνατη ή ιδιαιτέρως προβληματική η εκπλήρωση του σκοπού τους.»
2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαλλαγή χορηγείται για συγκεκριμένη δίκη, ισχύει δε χωριστά για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας.
3. Η απαλλαγή παύει να ισχύει με το θάνατο του φυσικού προσώπου ή με τη διάλυση του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων.
- «4. Η απαλλαγή χορηγείται ύστερα από αίτηση του διαδίκου που υποβάλλεται είκοσι τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης. Η αίτηση απαλλαγής σε κάθε περίπτωση πρέπει

απαραιτήτως να συνοδεύεται από τα αναγκαία έγγραφα αποδεικτικά στοιχεία.»

5. Για την παραδοχή ή την απόρριψη της κατά την προηγούμενη παράγραφο αίτησης αποφαινεται ο πρόεδρος του συμβουλίου, ή ο δικαστής, που διευθύνει το δικαστήριο ενώπιον του οποίου πρόκειται να εισαχθεί ή εκκρεμεί η υπόθεση, με πράξη του, η οποία και επιδίδεται στον αιτούντα δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου.

«6. Αν η κατά τις προηγούμενες παραγράφους αίτηση απορριφθεί, ο αιτών υποχρεούται να καταβάλει το προβλεπόμενο ποσό έως την πρώτη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου. Αν γίνει δεκτή η αίτηση, ο διάδικος απαλλάσσεται από την προκαταβολή του πιο πάνω ποσού. Τούτο δεν επηρεάζει την τυχόν υποχρέωσή του προς καταβολή του, αν με την οριστική απόφαση του δικαστηρίου καταλογιστούν σε αυτόν τα δικαστικά έξοδα της δίκης.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΑΡΑΒΟΛΑ

Άρθρο: 277

Σχόλια

- Οι εντός () φράσεις των περ. α, β της παρ. 2 είναι η αντιστοιχία των δραχμικών ποσών σε ευρώ σύμφωνα με τα όσα ορίζουν τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001.-Η παρ. 1 του παρόντος τίθεται όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 7 του άρθρου 22 ν.3226/2004 ΦΕΚ Α 24 4/2/2004.***. Επίσης με τη παρ. 10 του αυτού άρθρου και νόμου ορίζεται ότι: "10. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων καταλαμβάνουν και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Ένδικα βοηθήματα ή μέσα που απορρίφθηκαν ως απαράδεκτα από το Συμβούλιο τις Επικρατείας ή τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μετά την 1.1.2000 για μη καταβολή ή ελλιπή καταβολή παραβόλου, μπορούν να ασκηθούν εκ νέου μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

===== - Τα εντός " " ποσά του παραβόλου των περιπτώσεων α και β της παρ. 2 αναπροσαρμόστηκαν με την παρ. 1 του άρθρου 35 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύουν από 7.6.2008. - Το εντός " " δεύτερο εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Το εντός " " τελευταίο εδάφιο της παρ. 4 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 35 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Με την παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 3900/2010 ΦΕΚ Α 213/17.12.2010 και έναρξη ισχύος την 1.1.2011 με το άρθρο 70 του νόμου αυτού αντικαταστάθηκαν οι παρ. 2,3 και 4 του παρόντος, ενώ με στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου 45 ορίζεται ότι " 2. Οι παράγραφοι 2, 3 και 4 του άρθρου 277 του ΚΔΔ, όπως τροποποιούνται από την προηγούμενη παράγραφο, ισχύουν και για τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές. Το τυχόν επιπλέον οφειλόμενο παράβολο στις διαφορές αυτές καταβάλλεται μέχρι την πρώτη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου."

===== - Στην παρ. 3 του παρόντος όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 3900/2010 προστέθηκαν τα εντός "" με την παρ. 4 του άρθρου 65 του ν. 3994/2011 ΦΕΚ Α 165/25.7.2011. Επίσης με την παρ. 7 του ίδιου άρθρου και νόμου η παρ. 3 του παρόντος όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 3900/2010 δεν εφαρμόζεται στις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού διαφορές.

Κείμενο Άρθρου

"1. Για το παραδεκτό των ένδικων βοηθημάτων και μέσων πρέπει, ως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, να προσκομισθεί το προβλεπόμενο από τις κείμενες διατάξεις αποδεικτικό καταβολής παραβόλου. Αν δεν προσκομισθεί το αποδεικτικό αυτό ως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 139α."

«2. Το παράβολο ορίζεται:

α) για την ένσταση κατά τα άρθρα 246 και 269, την αντένσταση κατά το άρθρο 256, τις αιτήσεις παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας και την αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας, την προσφυγή και την ανακοπή κατά το άρθρο 217 σε εκατό ευρώ, β) για την ανακοπή ερημοδικίας, την έφεση, την αντέφεση, την αίτηση αναθεώρησης και την τριτανακοπή, σε εκατόν πενήντα ευρώ. Εξαιρετικά το παράβολο της προσφυγής σε διαφορές από άσκηση προσφυγής ασφαλισμένου σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης, ορίζεται σε είκοσι πέντε ευρώ.

3. Κατ' εξαίρεση, στις χρηματικού περιεχομένου φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, το παράβολο για την προσφυγή, την έφεση και την αντέφεση ορίζεται σε ποσοστό ίσο προς το δύο τοις εκατό του αντικειμένου της διαφοράς και μέχρι του ποσού των δέκα χιλιάδων ευρώ. Αν το παράβολο υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων ευρώ, καταβάλλεται το ποσό αυτό, το επιπλέον δε τυχόν οφειλόμενο και μέχρι του ορίου των δέκα χιλιάδων ευρώ, καταλογίζεται, αν συντρέχει περίπτωση, με την οριστική απόφαση του δικαστηρίου επί της προσφυγής ή της έφεσης. «Ως αντικείμενο της διαφοράς θεωρείται η διαφορά του κύριου φόρου, δασμού, τέλους ή προστίμου. Για την έφεση και την αντέφεση ως αντικείμενο της διαφοράς, όταν από το νόμο προβλέπεται η υποβολή δήλωσης του φορολογουμένου πριν από την έκδοση της σχετικής πράξης, θεωρείται η διαφορά του κύριου φόρου, που προκύπτει ανάμεσα σε εκείνον που αντιστοιχεί στη δήλωση και σε αυτόν που καθορίστηκε με την απόφαση. Στην

περίπτωση που δεν προβλέπεται η υποβολή δήλωσης, ως αντικείμενο της διαφοράς θεωρείται το ποσό που καθορίστηκε στην πρωτόδικη απόφαση.»

4. Τα ένδικα βοηθήματα και μέσα της παραγράφου 3 απορρίπτονται ως απαράδεκτα, εάν κατά την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης δεν καταβληθεί, από τον υπόχρεο, το 1/3 του κατά την προηγούμενη παράγραφο παραβόλου, έως δε την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης τα υπόλοιπα 2/3 αυτού. Το παράβολο υπολογίζεται από την αρμόδια φορολογική αρχή, η οποία προς τούτο χορηγεί ατελώς ειδικό σημείωμα στον υπόχρεο, ύστερα από αίτησή του. Αν καταβληθεί παράβολο μικρότερο από εκείνο που αναφέρεται στο σημείωμα, το ένδικο βοήθημα απορρίπτεται ως απαράδεκτο. Αν καταβληθεί το παράβολο που αναφέρεται στο σημείωμα, αλλά αυτό είναι μικρότερο του κατά το νόμο οφειλομένου, το δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υπόθεσης και, αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο απορριφθεί για άλλο λόγο, το παράβολο που ελλείπει καταλογίζεται με την απόφαση του δικαστηρίου και εισπράττεται κατά τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Και στην περίπτωση αυτή έχουν εφαρμογή όσα ορίζονται στην τελευταία περίοδο της παραγράφου 10.»

5. Αν τα ένδικα μέσα στρέφονται κατ' αποφάσεων μονομελών δικαστηρίων, τα αντίστοιχα ποσά ή ποσοστά των παραβόλων μειώνονται στο μισό.

6. Οι διατάξεις που προβλέπουν ειδικά παράβολα, όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν, εφαρμόζονται και κατά τη διαδικασία εκδίκασης των διοικητικών διαφορών ουσίας από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια.

7. Τα ποσά ή τα ποσοστά των παραβόλων μπορούν να αναπροσαρμόζονται με προεδρικά διατάγματα, τα οποία εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης.

8. Σε περίπτωση άσκησης κοινού ένδικου βοηθήματος ή μέσου από περισσότερους: αν, κατά το ουσιαστικό δίκαιο, η απαίτηση ή η οφειλή τους είναι σε ολόκληρο, καταβάλλεται από όλους μαζί ένα μόνο παράβολο, ενώ, αν η, κατά τα παραπάνω, απαίτηση ή η οφειλή τους είναι διαιρητή, καταβάλλεται από καθέναν ολόκληρο το παράβολο της παρ. 2, ή το αναλογούν σε αυτόν παράβολο της παρ. 3, κατά περίπτωση.

9. Το παράβολο, αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο απορριφθεί για οποιονδήποτε λόγο, καταπίπτει υπέρ του Δημοσίου, ενώ, αν αυτά γίνουν δεκτά ή αν η δίκη καταργηθεί για οποιονδήποτε λόγο, αποδίδεται σε αυτόν που το κατέβαλε. Οι έννομες αυτές συνέπειες επέρχονται ακόμη και αν δεν υπάρχει σχετική ρητή διάταξη στην απόφαση. Αν η προσφυγή ή το ένδικο μέσο γίνουν δεκτά εν μέρει, το παράβολο αποδίδεται κατά ένα μέρος του, το οποίο και καθορίζεται κατά την κρίση του δικαστηρίου.

10. Το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να διατάξει την απόδοση του παραβόλου ακόμη και όταν απορρίπτεται το ένδικο βοήθημα ή μέσο. Επίσης, μπορεί να διατάξει το διπλασιασμό του παραβόλου αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο είναι προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο.

Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ποσό που καταλογίζεται εισπράττεται κατά τις διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Προς τούτο, ο γραμματέας του δικαστηρίου αποστέλλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, αντίγραφο της απόφασης στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία.

11. Αν, σε συγκεκριμένη περίπτωση, καταβλήθηκε παράβολο χωρίς να υπάρχει κατά νόμο υποχρέωση προς τούτο, διατάσσεται με την απόφαση, και ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, η επιστροφή του. ~Για την αντισυνταγματικότητα του άρθρου 277 και παρ. 1 του Κ.Δ.Δ. βλέπε Σ.Τ.Ε. 193/2009 & 276/2008 & Σ.Τ.Ε. 1579/2008 & Σ.Τ.Ε. 1840/2008 & Σ.Τ.Ε. 1876/2008. Για την αντισυνταγματικότητα του άρθρου 277 παρ.3 του Κ.Δ.Δ. βλέπε Σ.Τ.Ε. 2673/2008. Για την αντισυνταγματικότητα του άρθρου 277 του Κ.Δ.Δ. βλέπε Σ.Τ.Ε. 2067/2005 & ολ. Σ.Τ.Ε. 3470/2007.~

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΔΙΚΕΣ

Άρθρο: 278

Κείμενο Άρθρου

Σε δίκες εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος του Κώδικα, οι διαδικαστικές πράξεις που δεν έχουν συντελεστεί διενεργούνται κατά τις διατάξεις τούτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΣΚΗΣΗ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Άρθρο: 279

Κείμενο Άρθρου

Η άσκηση ένδικων μέσων κατ' αποφάσεων που δημοσιεύονται μετά την έναρξη της ισχύος του Κώδικα διέπεται από τις διατάξεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο: 280 Αφετηρία

Κείμενο Άρθρου

Ως προς την αφετηρία των προθεσμιών εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο κατά τον οποίο συντελέστηκε το γεγονός που τις κίνησε.

Άρθρο: 281 Διάρκεια

Κείμενο Άρθρου

Η διάρκεια των προθεσμιών που είχαν αρχίσει πριν από την έναρξη της ισχύος του Κώδικα υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του μόνο αν η προβλεπόμενη από αυτές διάρκειά τους είναι μεγαλύτερη από εκείνη που προβλεπόταν από τις προϊσχύουσες διατάξεις.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ: ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο: 282 Παράταση - Αναστολή - Διακοπή

Κείμενο Άρθρου

Ως προς την παράταση, την αναστολή και τη διακοπή των προθεσμιών, η οποία οφείλεται σε γεγονός που επήλθε μετά την έναρξη της ισχύος του Κώδικα, εφαρμόζονται οι διατάξεις τούτου.

Άρθρο: 283

Κείμενο Άρθρου

Όπου στον Κώδικα αναφέρεται άρθρο χωρίς μνεία του σχετικού νομοθετήματος, νοείται ότι το άρθρο ανήκει στον Κώδικα αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Άρθρο: 284

Κείμενο Άρθρου

1. Όπου στον Κώδικα αυτόν γίνεται παραπομπή σε διατάξεις άλλων νομοθετημάτων, οι παραπομπές γίνονται στις διατάξεις αυτές όπως εκάστοτε ισχύουν.
2. Όπου από την κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή σε δικονομικές διατάξεις που καταργούνται σύμφωνα με το άρθρο 285, η παραπομπή θεωρείται ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις του Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο: 285

Σχόλια

- Η παρ. 3 προστέθηκε με το άρθρο 37 του ν. 3659/2008 (Α' 77/7.5.2008) και ισχύει από 7.6.2008. - Το εντός " " εδ. στο τέλος της παρ. 3 προστέθηκε με το άρθρο 47 του ν. 3772/2009 (Α' 112/10.7.2009).

Κείμενο Άρθρου

1. Από την έναρξη της ισχύος του Κώδικα καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη η οποία αναφέρεται σε θέμα ρυθμιζόμενο από αυτόν.
2. Κατ' εξαίρεση, διατηρούν την ισχύ τους οι δικονομικού περιεχομένου διατάξεις:
  - α) ως προς τις οποίες γίνεται ρητή επιφύλαξη στις επί μέρους διατάξεις του Κώδικα,
  - β) της δημοτικής - κοινοτικής φορολογίας, οι οποίες αφορούν την είσπραξη φόρου ή τέλους μέσω της ΔΕΗ,
  - γ) οι οποίες αναφέρονται στην εκδίκαση των διαφορών ανάμεσα στο φορολογούμενο και τον ενοικιαστή φόρων,
  - δ) οι οποίες προβλέπουν την επιβολή, από τα δικαστήρια, αυτοτελών κυρώσεων για φορολογικές παραβάσεις,

ε) του άρθρου 99 του ν.δ. 1181/1973

στ) του άρθρου 1 του ν.δ. 4600/1966 και

ζ) των παρ. 4 και 7 του άρθρου 28 του ν. 2579/1998.

«3. Οι διατάξεις που προβλέπουν υπέρ του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου την αναστολή εκτέλεσης τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων, μέχρις ότου αυτές καταστούν αμετάκλητες, παύουν να ισχύουν όσον αφορά στη διοικητική δίκη.». «Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται στις δικαστικές αποφάσεις που δημοσιεύονται μετά την 7η Ιουνίου 2008.»